

STORA UTSKOTTETS UTLÅTANDE 3/1997 rd

Statsrådets EU-redogörelse om Finlands prelimi- nära hållning till meddelandet Agenda 2000

Till Statsrådet

INLEDNING

Remiss

Statsrådet lämnade den 9 oktober 1997 EU-redogörelse E 44/1997 rd om Finlands preliminära hållning till Europeiska kommissionens meddelande Agenda 2000 (bilaga 1), som utskottet hade begärt med stöd av 54 e § riksdagsordningen.

Efter EU-redogörelsen har statsrådet informerat utskottet om förberedelserna för Finlands ståndpunkter angående meddelandet Agenda 2000 i samband med förberedelserna inför EU-rådets möten. Den informationen har lämnats i samband med att till utskottet har redogjorts för förberedelserna inför de möten som varit aktuella för rådet för allmänna frågor och jordbruksrådet. Därtill lämnade utrikesministeriet den 26 november 1997 ordförandelandets förslag till rapport från rådet för allmänna frågor till Euro-

peiska rådet angående en utvidgning av unionen och Agenda 2000 till utskottet.

Efter behandling i utskottets arbetsdelegation har stora utskottet godkänt följande utlåtande till statsrådet.

Utlåtanden från specialutskotten

Stora utskottet har fått utlåtanden om frågan från utrikesutskottet (UtUU 6/1997 rd), statsutskottet (StaUU 30/1997 rd), förvaltningsutskottet (FvUU 17/1997 rd), jord- och skogsbruksutskottet (JsUU 15/1997 rd), social- och hälsovårdsutskottet (ShUU 13/1997 rd), ekonomiutskottet (EkUU 20/1997 rd), arbetspolitiska utskottet (ApUU 11/1997 rd) och miljöutskottet (MiUU 21/1997 rd). Utlåtandena ingår som bilagor 2—9 till detta betänkande.

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

Statsrådets EU-redogörelse innefattar Europeiska kommissionens meddelande Agenda 2000 av den 15 juli 1997 och statsrådets preliminära ståndpunkter till frågorna i Agenda 2000. Europeiska unionens råd för allmänna frågor utarbetar en rapport om Agenda 2000 inför Europeiska rådets möte i Luxemburg den 12 och 13 december 1997. Europeiska rådet kommer att fatta beslut om med vilka kandidatländer anslutningsförhandlingar skall inledas. Utöver utvidgningsfrågan behandlar Agenda 2000 också reformer av

unionens inre och yttre politikområden och nya ekonomiska ramar efter 1999.

Redogörelsen innehåller statsrådets preliminära ståndpunkter och de antogs av regeringens EU-ministerutskott den 9 oktober 1997. Statsrådet har för avsikt att precisera ståndpunkterna före Europeiska rådets möte. Bland dessa preciseringar märks den information som nämns ovan i kapitlet Remiss. Utskottet har tagit hänsyn till dem i utlåtandet.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

*Motivering**Allmänt*

Europeiska unionen står inför betydande inre och yttre utmaningar som kommer att föra med sig reformer både i unionens struktur och i dess politikområden.

Vid Europeiska rådets möte i Madrid i december 1995 bekräftades att nödvändiga beslut inför medlemskapsförhandlingarna med EU:s blivande medlemsstater skulle fattas inom ett halvår efter regeringskonferensens slut. Europeiska rådet uppmanade kommissionen att lägga fram yttranden över varje anslutningsansökan och att utarbeta ett samlat dokument om utvidgningen. Kommissionen ombads vidare att utföra en detaljerad analys av EU:s finansieringssystem för att kunna lägga fram ett meddelande om unionens ekonomiska ramar efter 1999.

Amsterdamfördraget, som förhandlades fram vid regeringskonferensen, innefattar ingen övergripande lösning på hur de institutionella strukturerna skall reformeras när utvidgningen är ett faktum och unionen omfattar över 20 medlemsstater. Genom Amsterdamfördraget länkas en institutionell reform allt starkare samman med en utvidgning av unionen.

I protokoll nr 11 till Amsterdamfördraget om institutionerna inför en utvidgning av Europeiska unionen¹ föreskrivs: "vid den tidpunkt då den första utvidgningen av unionen träder i kraft skall kommissionen ... bestå av en medborgare från varje medlemsstat, förutsatt att vägningen av röster i rådet då har ändrats, antingen genom nyvägning av rösterna eller genom dubbel majoritet, på ett sätt som kan godtas av alla medlemsstater; därvid skall alla relevanta omständigheter beaktas, särskilt att kompensera de medlemsstater som avstår från möjligheten att nominera en andra ledamot av kommissionen." Enligt protokollet skall en konferens med företrädare för medlemsstaternas regeringar sammankallas för att utföra en grundlig översyn av de bestämmel-

ser i fördragen som rör kommissionens sammansättning och institutionernas funktionssätt minst ett år innan antalet medlemsstater i Europeiska unionen överstiger 20.

Amsterdamfördraget kräver således samförstånd rörande en institutionell reform innan fler än fem nya medlemsstater kan ansluta sig till unionen. Å andra sidan kan bestämmelserna i fördraget om intensifierat samarbete underlätta en utvidgningsprocess, eftersom de medger en fördjupad integration, om alla medlemsstater inte är beredda att fördjupa samarbetet inom en viss sektor.

I meddelandet behandlar kommissionen den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen som ett givet faktum. Kommissionen lägger inte fram någon närmare analys av valutaunionens konsekvenser för gemenskapens ekonomiska ramar och unionens politikområden eller på utvidgningsprocessen. Utskottet har inte i detta utlåtande gått in för att analysera effekterna av valutaunionen men anser att ett genomförande av valutaunionen kommer att lyfta fram nya utmaningar och problem på unionens agenda redan under den fortsatta behandlingen av Agenda 2000. Finland bör ta dessa omständigheter med i beräkningen. Europautskottet vid franska nationalförsamlingen har också påpekat att det i meddelandet saknas en makroekonomisk analys av utvidgningens effekter, eftersom den ekonomiska analysen inskränker sig till budgeteffekterna.²

Beslutet om de ekonomiska ramarna går ut i och med utgången av 1999 och detta innebär att frågan om den finansiella basen för verksamheten kommer att aktualiseras på nytt över hela linjen. I detta sammanhang blir det också aktuellt att se över den gemensamma jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken, en uppgift som unionen ändå förr eller senare hade ställts inför på grund av problemen med dessa två politikområden.

¹ Europeiska gemenskapernas officiella tidning 10.11.1997 (340/s. 111.)

² Se "Agenda 2000" Quel élargissement pour quelle Europe? Assemblée Nationale, Délégation pour l'Union européenne (Henri Nallet), Rapport d'information n° 425, s. 124—125, 6.11.1997.

Var och en av dessa frågor är i sig själv så svår att det skulle behövas odelad uppmärksamhet från alla statsöverhuvuden och statsministrar i Europeiska rådet för att den skall kunna lösas. I det läge unionen befinner sig nu bör frågorna dock ses i ett helhetsperspektiv, eftersom varje sektorspecifikt beslut har omedelbara effekter på alla andra frågor.

Utskottet utgår från att en utvidgning av Europeiska unionen måste ges en politiskt avgörande betydelse i relation till besluten inom övriga politikområden. Ett enat Europa efter ett halvt sekel av splittring är den enda frågan i Agenda 2000 som är av obestridlig historisk betydelse. De övriga frågorna är i sista hand bara instrument i den process, där Europeiska unionen övergår från en ekonomisk gemenskap bestående av de ursprungliga västeuropeiska medlemsstaterna till en alleuropeisk politisk och ekonomisk union.

Utvidgningen

Utvidgningen av Europeiska unionen till de gamla planekonomiländerna i Central- och Östeuropa är en stor historisk omvälvning. Utvidgningen sätter punkt för den uppdelning i två fientliga grupper av vår världsdel som fortgått sedan andra världskriget. En utvidgning är således en strategisk lösning för att stärka säkerheten i Europa. En av grundprinciperna i Europeiska unionen är att unionen skall vara öppen för alla de demokratier i vår världsdel som ställer sig bakom unionens mål och regler.

Utskottet anser att en utvidgning av Europeiska unionen bör vara den primära utgångspunkten för Finlands europapolitik och att de övriga frågorna i meddelandet Agenda 2000 är instrument för att nå detta mål. Ett slutgiltigt undanröjande av den polarisering som har pågått sedan andra världskriget får inte vara beroende av till exempel krav på att de nuvarande medlemsstaternas finansiella bidrag eller stöd från unionen skall vara oförändrade.

Kommissionens förslag att i den första omgången inleda medlemskapsförhandlingar med Ungern, Polen, Estland, Tjeckien och Slovenien samt med Cypern bygger enligt utskottets upp-

fattning på en realistisk syn på dessa staters möjligheter att inom en rimlig tid uppfylla de stipulerade ekonomiska och rättsliga kraven. Skillnaderna mellan länderna i den första omgången och flera andra kandidatländer är dock så obetydliga att omdömena om deras relativa lämplighetsgrad i relation till varandra kan komma att omvärderas under förhandlingsprocessen. Utskottet noterar dock samtidigt att kandidatländerna uppfyller de kriterier för medlemskap som Europeiska rådet slog fast i Köpenhamn, så när som på Slovakien och Turkiet. Samtliga av dessa kandidatländer har under gynnsamma politiska förhållanden förutsättningar att mycket snabbt uppleva ett ekonomiskt uppsving och att bygga upp de rättsliga och administrativa strukturer som ett EU-medlemskap kräver. Eftersom medlemskapsförhandlingarna sannolikt kan ta flera år i anspråk är det fullt möjligt att fler kandidatländer kan involveras i den pågående utvidgningsprocessen. Av denna anledning är det vidare skäl att understryka att kommissionens i och för sig välgrundade uppfattning om vilka kandidatländer som på medellång sikt förefaller att uppfylla medlemskriterierna inte nödvändigtvis innebär en slutlig lösning på frågan om vilka nya länder som slutligen går med i unionen och i vilken ordning.

Utskottet anser att Europeiska unionen måste se till att utvidgningsprocessen alltså är öppen för alla kandidatländer som uppfyller de politiska kriterierna. Unionens ekonomiska stöd bör inriktas och dimensioneras för att framför allt de kandidatländer som kommer att föra anslutningsförhandlingar först senare så snart som möjligt skall kunna nå upp till den nödvändiga konvergensnivån. Också de kontrollmekanismer som mäter ländernas framsteg bör utformas med hänsyn till att de kan bidra till att inrikta biståndet före anslutningen på ett ändamålsenligt sätt. Kandidatländerna har också rätt att förvänta sig klara besked om vilka åtgärder de ytterligare måste vidta för att kunna inleda förhandlingar. Kontrollmekanismen bör koncentreras på en teknisk utredning av möjligheterna att inleda förhandlingar med

de berörda kandidatländerna. Uppmärksamhet bör också ägnas åt att kontrollmekanismen till exempel inte genom upprepade avslag tar kraften ur de i första omgången tillbakavisade ländernas försök att uppfylla medlemskapskriterierna. I stället för regelbundet återkommande kontroller vore det kanske av denna orsak skäl att överväga en lösning med kontroller på initiativ av berörda kandidatländer.

När Österrike, Sverige och Finland i början av 1995 gick med i Europeiska unionen var processen på många sätt annorlunda än vid tidigare utvidgningar av de Europeiska gemenskaperna. De nya medlemsstaterna var rika, postindustriella ekonomier med nära kopplingar till gemenskapens ekonomi. De hade redan i samband med EES-avtalet i stor omfattning infört gemenskapslagstiftningen redan före medlemskapet. Å andra sidan var unionen 1995 någonting annat än den företrädesvis ekonomiska samarbetsorganisation som utvidgningarna på 1970- och 1980-talen innebar. Vi får inte glömma bort att kandidatländernas anpassningsproblem i själva verket bottenar i ett diktatoriskt politiskt och ekonomiskt system som de påtvingats utifrån. Uppbyggnaden av Europeiska gemenskaperna baserade sig på den uttalade tanken att genom en gradvis ekonomisk integrering skapa förutsättningar för ett politiskt närmande. Denna tankegång äger berättigande också i planeringen av utvidgningsprocessen. Kandidatländerna måste erbjudas möjligheter att på så gynnsamma villkor som möjligt integreras i det västeuropeiska ekonomiska systemet. I utvidgningsprocessen bör unionen göra särskilda ansträngningar för att stödja kandidatländerna så att de skall kunna nå upp till en fullgod nivå vad beträffar sociala rättigheter och miljönormer.

Därför kan, enligt utskottets uppfattning, utvidgningspraxis 1995 inte i alla hänseenden tas som förebild för den förestående anslutningen av länder i Central- och Östeuropa till unionen. Utan att tumma på de grundläggande skyldigheterna för de nya medlemsstaterna att anpassa sig till unionens regler och mål utan permanenta undantag, vore det angeläget att unionen i anslutningsprocessen medger att det behövs till-

räckliga anpassningsprocedurer och accepterar att en viss asymmetri kan förekomma i det skede marknaderna integreras. Unionen bör också för sin del vara uppmärksam på att utvidgningen inte får genomföras på ett sätt som leder till ohållbara ekonomiska eller sociala problem i kandidatländerna efter EU-tillträdet. Tidtabellen för inom vilken tid kandidatländerna skall anpassa sig till gemenskapens regelverk måste stå i rimlig proportion till ländernas ekonomiska bärkraft och gemenskapsreglerna måste, såsom vid tidigare utvidgningar, kunna anpassas efter nya förhållanden. Vad beträffar tillträdet till den tredje etappen av EMU erinrar utskottet om den betydelse som anpassningen av den nationella valutakursen har haft i den efterkrigstida ekonomiska utvecklingen i de flesta nuvarande medlemsstaterna. Kandidatländerna bör inte alltför snabbt förutsättas avstå från sina nationella instrument i den ekonomiska politiken, även om de skulle uppfylla de formella konvergenskriterierna för EMU.

Utrikesutskottet framhåller i sitt utlåtande att en utvidgning är ett fundamentalt ingrepp i unionen och innebär att en gemenskap för västeuropeiska stater helt konkret omvandlas till en alleuropeisk gemenskap. Samtidigt är det enligt utrikesutskottet nödvändigt att ta ställning till frågan i vilken utsträckning en fördjupad union och inte minst det innehåll som de ursprungliga medlemsstaterna har tillfört de långsiktiga målen för en allt mer fördjupad gemenskap kan anpassas till en realitet med en gemenskap bestående av 25 eller till och med 30 stater. Stora utskottet omfattar för sin del denna bedömning.

Europeiska unionen bygger på principen att alla medlemsstater är jämbördiga. Detta bör särskilt lyftas fram vid behandlingen av Agenda 2000. Kandidatländerna har rätt att förvänta sig att de redan vid tillträdet har alla rättigheter och skyldigheter i EU-rätten, i den mån ingenting annat följer av övergångsarrangemangen. I ljuset av detta står det klart att lösningar, som innebär att de nuvarande medlemsstaterna permanent skulle få gynnsammare behandling i jordbrukspolitiken eller strukturpolitiken än nya medlemmar, inte är möjliga. Även om en utvidgning till exempel i jordbrukspolitiken kommer att kräva

anpassning och övergångsperioder för att motverka akuta störningar, kan dock avsteg av detta slag från jämbördighetsprincipen motiveras särskilt. Däremot kan till exempel inte de permanenta stödmekanismerna förvägra medborgarna i nya medlemsstater samma rättigheter som medborgarna i de gamla medlemsstaterna.

När länderna i Central- och Östeuropa går med i EU tillförs unionen en rad länder med en välståndsnivå som ligger betydligt under genomsnittet i unionen. Detta kommer att påverka de unionsinterna transfereringarna. Samtidigt medför dock utvidgningen ett ekonomiskt uppsving i hela unionen. En utbyggnad av kandidatländernas infrastruktur och deras förväntade ekonomiska tillväxt kan med hjälp av en lyckad ekonomisk politik och realistiska anslutningskriterier bli en hörnsten för den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i Europa under de kommande decennierna.

Kommissionen framhåller helt motiverat i meddelandet att "kostnaderna" för en utvidgning måste stå i proportion till de sammantagna förväntade nettovinsterna. Hänsyn måste också tas till de politiska vinsterna, till exempel ökad regional stabilitet. Det är också värt att komma ihåg att en utvidgning tillför unionen ett mentalt och kulturellt kapital.

Utskottet anser att effekterna av en utvidgning och utvidgningsstrategin bör behandlas med särskild hänsyn till att en utvidgning tillför hela unionen en ekonomisk och social utvecklingspotential.

När medlemsstaterna antog Amsterdamfördraget kom de också överens om att en institutionell reform skall genomföras innan antalet medlemsstater överstiger tjugo. Reformen är nödvändig för att institutionerna skall kunna behålla sin funktionsförmåga när företrädare för allt fler medlemsstater medverkar i beslutsprocessen.

Beredningen av Maastricht- och Amsterdamfördragen visar hur svårt det är att uppnå nödvändig enhällighet kring en institutionell reform. För att den institutionella reformen inte skall bli ett hinder för en utvidgning är det, enligt utskottet, viktigt att unionen i god tid försöker åstadkomma politiskt samförstånd om det huvudsakliga innehållet i reformen.

Utskottet företräder den uppfattningen att förhandlingarna om reformen bör inskränka sig till de frågor som parterna realistiskt sett kan förväntas vara enhälliga om. I och med att samtliga medlemsstater har förbundit sig att genomföra utvidgningen, kan samförstånd förväntas föreligga främst i fråga om de reformer som är nödvändiga på grund av själva utvidgningen. I detta sammanhang aktualiseras frågor som utvidgad tillämpning av beslut med kvalificerad majoritet, omställningar i kommissionens sammansättning och en översyn av röstviktingen i rådet. På dessa punkter hänvisar utskottet till sina utlåtanden StoUU 2/1995 rd och 2/1996 rd om regeringskonferensen 1996. Det är dock inte sannolikt att flera av de frågor som varit uppe på de tre senaste regeringskonferenserna och som påverkar grundvalarna för relationerna mellan medlemsstaterna skall kunna lösas i detta sammanhang. I samband med utvidgningen bör den nuvarande balansen mellan de små och de stora medlemsstaterna i mån av möjlighet bevaras.

Utskottet understryker i detta sammanhang att riksdagen enligt riksdagsordningen deltar i definieringen av Finlands nationella mål. Statsrådet bör se till att riksdagen kontinuerligt får de uppgifter som behövs för att riksdagen skall kunna formulera sin hållning till både en utvidgning och en institutionell reform.

Ekonomisk och social sammanhållning

Kommissionens förslag i Agenda 2000 till en strategi för unionens sammanhållningspolitik behandlas ur många perspektiv i utlåtandena från specialutskotten, som ingår som bilagor till detta betänkande. Stora utskottet instämmer i specialutskottens bedömningar och synpunkter och har ingenting att anmärka med anledning av ställningstagandena i dem. Utskottet uppmärksammar särskilt ställningstagandena till den sociala dimensionen och miljöskyddet. I övrigt inskränker sig utskottet till att understryka följande omständigheter.

Utskottet instämmer i statsrådets ståndpunkt att det är en riktig målsättning att kommissionen anser att nivån för de strukturella stöden också den kommande finansperioden skall ligga på oförändrad nivå, det vill säga vara högst 0,46

procent av unionens sammantagna BNI³ får av-sättas för strukturpolitiken. Utskottet anser det också vara en riktig utgångspunkt att taket för strukturstödet till enskilda medlemsstater fastställs till 4 procent av landets BNI. Detta har visat sig överensstämma med maximibeloppet för ett effektivt utnyttjande av motsvarande strukturstöd. Ländernas kapacitet att ta emot strukturstöd bör dock dimensioneras med hänsyn till att en betydande del av de utbetalda bidragen återförs till unionens rikare medlemsstater i form av varor och tjänster. Därför är det angeläget att den utbildning och det tekniska bistånd som erbjuds kandidatländerna överensstämmer med deras faktiska behov och därtill är kvalitetskontrollerade och högkvalitativa. Utskottet understryker i detta sammanhang särskilt att resurserna bör inriktas på att tillhandahålla utbildning för att kandidatländerna skall kunna höja den allmänna nivån på sin lagstiftning och administration och på domstolsväsendet.

De reviderade målprogrammen och gemenskapsinitiativen bör göra större skillnad mellan utvecklingsambitioner å ena sidan och kompensation av olägenheter på grund av givna förhållanden å andra sidan. Detta är nödvändigt för att sammanhållningsprogrammen skall kunna effektiviseras.

När det gäller de egentliga målprogrammen bör strukturstödet bindas till kvantitativa och kvalitativa mål som medlemsstaterna måste uppfylla. Irland är ett talande exempel på att målmedvetna ansträngningar för att förbättra de ekonomiska och sociala strukturerna kan ge resultat, det vill säga att en relativ underutveckling undanröjs. Utskottet menar att enbart permanent ekonomisk underutveckling inte räcker till som orsak för fortsatt strukturstöd från unionen, utan stödet måste antingen vara kopplat till en målinriktad utvecklingsplan eller grunda sig på kompensation för permanenta nackdelar påvisade genom objektiva kriterier. De bidrag från unionen men också från medlemsstaterna som är avsedda att hjälpa bidragstagarna att övervinna vissa ekonomiska missförhållanden har en tendens att permanentas och betraktas som en rät-

tighet. Detta kan i sin tur leda till att ansträngningarna att utveckla regionerna inriktas på fel sätt och ökar möjligheterna till missbruk. Om ett bidrag inte ges ut för att kompensera ett permanent missförhållande, bör det vara möjligt att dra in det när målet är uppnått eller bidraget bevisligen inte är till någon nytta.

Finland bör på de grunder som anförs i av statsrådets EU-redogörelse och specialutskottens utlåtanden förutsätta att det permanenta missförhållandet på grund av låg befolkningstäthet enligt kriterierna för nuvarande mål 6 bibehålls som villkor för det nya mål 1 eller ett därmed jämförligt stöd. Finland har som mål att hela landet skall förbli bebott, vilket inte är möjligt utan kompensation för det permanenta missförhållande som låg befolkningstäthet och perifert läge innebär.

För det nya mål 1 går gränsen för stöd vid 75 procent av BNP per capita i förhållande till gemenskapens genomsnitt. Detta villkor överensstämmer preciserat på ovan nämnt sätt med de regionalpolitiska behoven i Finland. Utskottet påpekar dock att detaljbestämmelserna angående målområdena är av avgörande betydelse. Det ger inte optimalt resultat för den regionala utvecklingen i våra finska förhållanden, om kriterierna för strukturstöden räknas ut enligt stora regionala statistiska enheter (NUTS 2-regioner). Sådana regioner, som det finns fem av på finska fastlandet, är inga funktionella eller ekonomiska enheter, utan rymmer inom sig regioner med de mest varierande ekonomiska utvecklingsnivåer.

Finland bör förutsätta att villkoren för stöd enligt mål 1 fastställs på ett sätt som medger en långsiktig regionalpolitik. Det faktum att östra Finland för närvarande förefaller att uppfylla kriterierna för mål 1 betyder ännu inte att kriterierna för strukturfonderna överensstämmer med behoven i Finlands regionalpolitik. Finland bör utreda enligt vilkendera regionindelningen, NUTS 2 eller NUTS 3, det är lämpligast att fastställa stödområdena i det nya mål 1.

³ BNI = överföringsjusterad BNP

Jordbrukspolitiken

Både jord- och skogsbruksutskottet och statsutskottet analyserar i sina utlåtanden konsekvenserna av kommissionens förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken för jordbruket i Finland. Utskottet instämmer i specialutskottens synpunkter.

Ungefär 0,6 procent av gemenskapens sammantagna BNP, det vill säga ungefär hälften av unionens totala utgifter, går till den gemensamma jordbrukspolitiken. Efter 1992 års jordbruksreform har jordbruket inom gemenskapen i de flesta hänseenden utvecklats i positiv riktning. Jordbruksinkomsten har växt med 4,5 procent i årsgenomsnitt. Samtidigt har gemenskapen lyckats skära ner utgifterna för den gemensamma jordbrukspolitiken så mycket att de har ökat mindre än den totala produktionen. I Finland har jordbruksinkomsten dock minskat under EU-medlemskapet.

Jordbrukets andel av de flesta kandidatländernas nationalinkomst och sysselsättning är betydligt större än medeltalet för de nuvarande medlemsländerna. Priserna på lantbruksprodukter är samtidigt klart lägre i kandidatländerna än i unionen.

Europeiska unionen har genom GATT-avtalet förbundit sig till en exportpolitik som redan i sig kräver en grundlig översyn av jordbrukspolitiken under de närmaste åren.

De mål och utgångspunkter för en jordbruksreform av jordbrukspolitiken som skissas upp i Agenda 2000 är ändamålsenliga, och Finland bör aktivt arbeta för att de skall kunna genomföras.

Finland bör för sin del understryka att ett fortsatt jordbruk i hela landet i sista hand också är en viktig säkerhetspolitisk aspekt. Också miljöskydds- och landskapsaspekter talar för att åkerarealerna i vårt land alltjämt bör odlas. Finlands jordbruksproduktion är av den storleksordningen att den tillåter anpassningar till den gemensamma jordbrukspolitiken utan att det har några mer betydande totalekonomiska konsekvenser för gemenskapen och dess ekonomi.

Det ligger i hela unionens intresse att Finland kan behålla sitt jordbruk. För att trygga en lönsam spannmålsodling och annan

odling av jordbruksgrödor, till exempel vall, bör det skapas en permanent mekanism bland annat när det gäller kriterierna för CAP-stödet. Också olägenheterna på grund av de nordliga naturförhållandena bör kompenseras och den miljöskyddsfrämjande komponenten bör ingå som ett viktigt led i den reformerade gemensamma jordbrukspolitiken.

Kommissionens förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken innefattar en strävan att lyfta fram ett direkt inkomststöd i stället för bidrag via produktpriserna. Riktlinjerna överensstämmer med Finlands intressen förutsatt att det företagsinriktade elementet kan bibehållas i lantbrukets inkomststruktur. Omformningen av prioriteringarna inom den gemensamma jordbrukspolitiken betyder samtidigt en övergång till en politik med större inslag av landsbygdspolitikens sociala dimension och miljöhänsyn. Detta spelar en viss roll också för kompetensfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna.

Möjligheterna att hänskjuta vissa delområden inom jordbrukspolitiken till den nationella nivån inom ramen för de gemensamma konkurrensreglerna bör utredas som ett led i effektiviseringen av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Unionens ekonomiska ramar 2000—2006

I meddelandet säger kommissionen att unionen även efter 1999 behöver en flerårig ekonomisk ram, som innefattar avtal mellan institutionerna om noggrann budgetkontroll och budgeteringsförfaranden. Kommissionen föreslår att taket för de egna medlen (1,27 procent av EU:s BNI) även under den nya finansieringsperioden 2000—2006 skall förbli oförändrat. Kommissionen grundar sitt förslag på antagandet att den ekonomiska tillväxten kommer att vara i genomsnitt 2,5 procent per år i medlemsstaterna och 4 procent per år i kandidatländerna.

Statsrådet omfattar till största delen förslagen från kommissionen. Samtidigt understryker statsrådet att de sammantagna kostnaderna för en utvidgning också efter 2006 måste täckas med ett lika stort tak för egna medel.

Utskottet omfattar statsrådets ställningstagande i den mån det avser att främja en mer ekonomisk hantering av medlen och understryker särskilt uppfattningen att det inte finns någon anledning att rent generellt utvidga unionens budget. Utskottet framhåller emellertid samtidigt att kommissionens bedömning av hur de egna medlen kommer att räcka till baserar sig på ett flertal hypoteser om den ekonomiska utvecklingen och utvidgningens förlopp. Som ekonomisk utskottet närmare anför i sitt utlåtande kan även en relativt liten försämring av den ekonomiska tillväxten underminera de nya ekonomiska ramarna.

Utskottet erinrar om att beslutsfattandet om följande utvidgningsomgång på grund av utvidgningens allmänpolitiska betydelse kan förväntas bygga på politisk vilja, och att de ekonomiska aspekterna trots sin stora relevans är underordnade den politiska viljan. Tanken att en utvidgning skulle kunna finansieras utan att öka de rikare medlemsstaternas finansiella bidrag till unionens budget skulle innebära att bara de nuvarande stödtagarna får stå för kostnaderna. Detta kan inte betraktas som en realistisk utgångspunkt.

Utskottet ställer sig bakom en utvidgning inom den nuvarande ekonomiska ramen och förutsätter att EU effektiviserar sina funktioner. Den ekonomiska ramen bör enligt utskottet dock ställas i proportion till de politiska aspekter som i sista hand är avgörande för den ekonomiska ramen. Kostnaderna för en utvidgning måste bedömas i proportion till den ekonomiska och politiska nyttan.

Införande av en ny kategori egna medel

Kommissionen anlägger i meddelandet en del synpunkter på hur det nuvarande systemet med egna medel fungerar och aviserar en uttömmande rapport under 1998. Kommissionen framhåller att det nuvarande systemet har försett unionen med tillräckliga ekonomiska medel för att täcka

utgifterna i budgeten. Ändringarna av systemet, vars effekter började märkas från och med 1995, åstadkom bättre jämvikt i systemet genom att de nationella bidragen rättades efter medlemsstaternas BNP-andelar. Därmed har kritiken mot det orättvisa i systemet avtagit. I meddelandet ställer kommissionen frågan om EU snarare bör gå över till ett system med helt och hållet BNI-grundade bidrag.

Även om kommissionen i meddelandet drar slutsatsen att det inte finns någon anledning att snabbt omstrukturera systemet med egna medel, hade utskottet hoppats att statsrådet också hade gått in på denna fråga i sin EU-redogörelse.

Utskottet understryker att ett flertal medlemsstater anser det nuvarande finansieringssystemet vara ett problem. Vissa medlemsstater anser sig vara tvungna att stå för orimligt stora andelar av unionens utgifter. Utan att gå in på om påståendet är berättigat eller inte anser utskottet att det inte kan vara politiskt hållbart att de ekonomiskt starka staterna anser sig få betala för stora bidrag. Även det faktum att det i Finland och flera andra medlemsstater fortgående råder ovisshet om hur de medel som går till EU står i proportion till de bidrag som kommer därifrån är ägnat att minska unionens trovärdighet i medborgarnas ögon.

Penningströmmarna inom de olika politikområdena bör utvärderas utifrån att medlemsstaternas nettobidrag i unionen bör stå i rätt proportion till ländernas BNP. Det är till exempel en ohållbar situation att Danmark och Luxemburg, som hör till de rikaste medlemsstaterna, är nettobidragstagare i förhållande till unionens budget. Regional- och jordbrukspolitiken bör också omstruktureras för att den inte, stick i stäv mot alla medlemsstaters intressen, skall uppmuntra staterna att samla åt sig så mycket som möjligt av de gemensamma medlem.

Utskottet anser att detta utlåtande på grund av sin allmänna betydelse bör tas in i riksdagshandlingarna.

Helsingfors den 5 december 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Erkki Tuomioja /sd
vordf. Kimmo Sasi /saml
medl. Arja Alho /sd
Maria Kaisa Aula /cent
Tuija Brax /gröna
Kaarina Dromberg /saml
Mikko Elo /sd
Jorma Huuhtanen /cent
Tuulikki Hämäläinen /sd
Jouko Jääskeläinen /fkf
Tarja Kautto /sd
Anne Knaapi /saml
Johannes Koskinen /sd

Annika Lapintie /vänst
Johannes Leppänen /cent
Kalevi Olin /sd
Margareta Pietikäinen /sv
Pentti Tiusanen /vänst
Irja Tulonen /saml
Matti Vanhanen /cent
Matti Väistö /cent
suppl. Timo Kalli /cent
Pekka Saarnio /vänst
Jukka Tarkka /ungf
Raimo Vistbacka /saf.

AVVIKANDE ÅSIKT

Vi kan delvis instämma i ståndpunkterna i regeringens EU-redogörelse och i utlåtandet, som har omfattats av en majoritet i utskottet. Vi vill dock påpeka att stora utskottet behandlar framför allt jordbruksreformen i så vaga ordalag att det är oklart om utskottet ställer sig bakom regeringens mål och specialutskottens tydliga ställningstaganden i frågan eller inte.

När det gäller jordbruksreformen instämmer visserligen en majoritet i utskottet i specialutskottens syn på frågan, men å andra sidan lägger utskottet fram helt nya mål som inte ingår i regeringens riktlinjer eller till exempel i jord- och skogsbruksutskottets ställningstaganden och som inte bygger på utfrågningen av de sakkunniga. Vi anser att detta delvis fördunklar Finlands mål för en reform av EU och minskar utlåtandets trovärdighet. Vi föreslog att utskottet skulle ha ställt sig bakom regeringens och specialutskottens mål för jordbrukspolitiken.

Regeringen redogör för de allvarliga svårigheter för Finlands jordbruk som kommissionens förslag kommer att föra med sig och föreslår en preliminär lösning på problemen. Enligt regeringen förutsätter Finland att det skall tas hänsyn till särproblemen inom jordbruket i Finland vid behandlingen av Agenda 2000. Jord- och skogsbruksutskottet föreslår enhälligt ett konkret innehåll för hur problemen skall lösas på ett sätt som stora utskottet borde ha tagit efter.

Problemen inom jordbruket är så allvarliga att Finland måste ställa som krav för ett godkännande av kommissionens meddelande Agenda 2000 att vi först får visshet om att Finlands särskilda problem får en lösning. Vi anser, precis som jord- och skogsbruksutskottet enhälligt förutsätter, att Finland inte ställer sig bakom reformen Agenda 2000 eller en utvidgning av EU, om inte parterna i förhandlingarna kommer fram till en hållbar lösning av hur lönsamheten i vår jordbruksproduktion skall säkerställas. Finland får vid den fortsatta behandlingen inte ge några eftergifter visavi den hållning EU:s jordbruksråd lade fram vid sitt möte den 19 november 1997. Rådet framhöll nämligen att det behövs ett diversifierat jord-

bruk över hela Europa för att en vital landsbygd skall kunna bevaras.

Kommissionens förslag skulle leda till en ohållbar situation för Finland. Om det tillämpas på Finland går vi miste om 355 miljoner mark för spannmål, 17 miljoner mark för nötkött och 112 miljoner mark för mjölkproduktionen. Om interventionspriserna för spannmål sänks med 20 procent kommer hela spannmålsproduktionen i riskzonen, eftersom priset inte skulle täcka ens de rörliga kostnaderna. Detta är inte acceptabelt under några som helst förhållanden.

Jordbruket i EU har allmänt taget utvecklats ganska bra efter 1992 års reform. Problemet har varit att de bästa produktionsområdena drar störst nytta av stödet, medan stödet till länder med liten skörd är mycket lägre per hektar. I Finland har jordbrukarnas inkomster sjunkit med 5—11 procent sedan inträdet i EU, det vill säga efter 1995. Under 1998 kommer inkomsterna ytterligare att sjunka med ungefär 5 procent medan övriga yrkesgrupper får sin köpkraft höjd med 3,5 procent per år under två år framåt. Också propositionen om lantbruksinkomsten för 1998 kommer att sänka lantbruksinkomsten med ungefär 5 procent. Å andra sidan motiveras en utvidgning av EU också med att den inre marknaden byggs ut och ekonomin förbättras på sikt. Men det är inte landsbygden eller regioner drabbade av strukturomvandling, där arbetslösheten är ett större problem än i landet i genomsnitt, som i första hand drar nytta av detta. Trycket på dessa regioner ökas ytterligare av EMU. Jordbrukarna i Europa och människorna i periferin är de som får stå för fiolerna när EU utvidgas. Det finns kalkyler som visar att Agenda 2000 årligen kommer att ta över ungefär 6 miljarder ecu från jordbruket och att också resurserna för strukturprogrammen dras ner.

Till följd av de ovan refererade problemen är det angeläget att Finland gör stora ansträngningar för att också de nordliga regionerna i Europa skall få en rättvisare andel av unionens jordbruksresurser och att befolkningen på landsbygden och i industriområden på tillbakagång inte

reduceras när det gäller strukturprogrammen. Vad gäller reformen av strukturfonderna instämmer vi i att inte bara inkomstnivån utan också de nordliga kriterierna, det vill säga glesbygd, perifert läge och långa avstånd, bör ingå i bidragskriterierna. Dessutom måste arbetslösheten ges ett tydligt innehåll i form av bidragskriterium.

Finland bör göra en noggrann utredning av vilkendera regionindelningen, NUTS 2 eller NUTS 3, som lämpar sig bättre som kriterium för stödområdena i det nya mål 1 innan det slutgiltiga beslutet fattas. Vi håller med om att östra Finland och de nuvarande mål 6-regionerna bör

ingå i det nya mål 1. Å andra sidan uppfyller landskapen Södra Österbotten och Mellersta Österbotten BNP-kravet för mål 1.

Det nya mål 2 bör lyfta fram både industriregioner på tillbakagång och landsbygdsregioner. För att de nytillkomna tätorterna inte skall ha den effekten att de nuvarande 5b-regionerna faller bort har Finland goda grunder för en 60-procentig täckning i regional- och strukturprogrammen.

Vi anför vördsamt att statsrådet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 5 december 1997

Matti Vanhanen /cent
Maria Kaisa Aula /cent
Johannes Leppänen /cent
Jouko Jääskeläinen /fkf

Jorma Huuhtanen /cent
Timo Kalli /cent
Raimo Vistbacka /saf
Matti Väistö /cent.

9.10.1997

INFORMELL ÖVERSÄTTNING

AGENDA 2000;

REDOGÖRELSE TILL RIKSDAGEN I ENLIGHET MED 54 e § RO

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
INLEDNING	19	2. Kommissionens yttranden	29
I UNIONENS POLITIKOMRÅDEN ...	20	3. En strategi för utvidgningen	29
1. Inre politikområden	20	4. Utvidgningsfrågan i EU-rådet	
2. Ekonomisk och social sammanhållning	23	hösten 1997	30
3. Den gemensamma jordbrukspolitiken .	26	5. Utvidgningsprocessen;	
4. Unionen och omvärlden	27	Finlands ståndpunkt	30
5. En effektiv kommission i		III NYA EKONOMISKA RAMAR	
EU-medborgarnas tjänst	28	(2000—2006)	31
II UTVIDGNINGEN —		1. Allmänt	31
EN UTMANING FÖR UNIONEN	29	2. Finlands preliminära ståndpunkt till de	
1. Kandidatländer och kriterier	29	olika politikområdenas ekonomiska	
		ramar	31

INLEDNING

Europeiska unionen står inför stora inre och yttre utmaningar som förutsätter reformer.

Regeringskonferensen svarade för sin del på utmaningarna, även om dess resultat var bristfälligt till vissa delar. Särskilt när det gäller de institutionella frågorna kom regeringskonferensen bara halvvägs. Våren 1998 skall unionen fatta de slutliga besluten om en övergång till etapp tre av den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Andra interna förändringsutmaningar är särskilt omvärderingen av struktur- och regionalpolitiken samt jordbrukspolitiken, liksom att fatta beslut om de nya ekonomiska ramarna.

Yttre utmaningar utgör i synnerhet den medlemskapsprocess som gäller vissa central- och östeuropeiska länder (inkl. Baltikum) samt allmänna frågor som gäller hela Europas utveckling och globala utmaningar, såsom bemötandet av miljöhot eller processen i samband med avreglering av världshandeln.

Kommissionens Agenda 2000-rapport och yttrandena om medlemskapsansökningarna bildar en helhet där kommissionen besvarar de för-

frågningar om utredningar som Europeiska rådet har riktat till den och som gäller de allmänna riktlinjerna för unionens utveckling och för den framtida politiken, samt frågor som hänför sig till utvidgningen och finansieringsutsikterna för tiden efter 1999.

Europeiska rådet har givit rådet för allmänna frågor (dvs. utrikesministrarna) i uppdrag att samordna en rapport om helheten Agenda 2000 inför rådets möte i Luxemburg i december. Avsikten är att då enas om inledandet av utvidgningsförhandlingarna. Samtidigt torde allmänna riktlinjer dras upp för struktur- och regionalpolitiken, jordbrukspolitiken och finansieringen, även om de slutgiltiga besluten angående dem fattas först senare.

Denna redogörelse är ett sammandrag av Finlands förhållningssätt till de olika frågeställningarna i kommissionens Agenda 2000-rapport i ljuset av den aktuella situationen och beredningen. Till behövliga delar kommer ståndpunkterna att preciseras före Europeiska rådets möte i december.

I UNIONENS POLITIKOMRÅDEN

1. INRE POLITIKOMRÅDEN

Kommissionen har i rapporten Agenda 2000 lyft fram följande frågeställningar som insatsområden för utvecklingen av de inre politikområdena: skapande av förutsättningar för en hållbar tillväxt och sysselsättning, prioritering av kunskande, modernisering av sysselsättningssystemen samt förbättring av levnadsvillkoren. Finland förenar sig med kommissionens målsättning men vill dessutom poängtera bl.a. vikten av en förbättring av konkurrenskraften.

1.1. Skapande av förutsättningar för en hållbar tillväxt och sysselsättning

Ett fullständigt utnyttjande av den inre marknaden är enligt kommissionen en central faktor vid stimulans av tillväxten och sysselsättningen. Till detta syftar i synnerhet den handlingsplan för den inre marknaden som Europeiska rådet antog i Amsterdam.

Kommissionen anser att makroekonomisk stabilitet samt främjande av EU:s konkurrenskraft och sysselsättningen är centrala förutsättningar för att unionen skall lyckas svara på sina stora utmaningar; genomförandet av den ekonomiska och monetära unionen (EMU) och utvidgningen av unionen. Därför bör eftersträvandet av *ekonomisk utveckling och stabilitet* framhållas kraftigt när programmet Agenda 2000 fullföljs. De nya ländernas anslutning till unionen och inträde på den inre marknaden bör förberedas så väl att unionens sysselsättning och ekonomiska utveckling samt handelns utveckling inte äventyras, liksom inte heller euroområdets stabilitet.

Finland betonar i likhet med kommissionen att trygghandet av en hållbar ekonomisk tillväxt är

det viktigaste vid främjande av sysselsättningen. För att den inre marknaden skall fungera effektivt är det av största vikt att den ekonomiska och monetära unionen fullföljs på det sätt som beslutats tidigare. Vi anser att målen i handlingsplanen för den inre marknaden pekar i rätt riktning. Att lagstiftningen genomförs effektivt är centralt vid fullföljandet av den inre marknaden och en förutsättning för att både de nya och de nuvarande medlemsstaternas förtroende för den inre marknaden skall kunna säkerställas. Också myndigheterna i de länder som har ansökt om medlemskap bör fås med i samarbetet redan före inträdet. Vad gäller konkurrens- och statsstödspolitiken är det ytterst viktigt att övervaka att reglerna följs.

Små och medelstora företag spelar en betydande roll när det gäller att skapa arbetsplatser. Därför anser kommissionen att särskild vikt bör läggas vid att deras verksamhetsförutsättningar förbättras. Finland anser att kommissionens slutsats är riktig. Gemenskapslagstiftningen måste hela tiden bedömas kritiskt för att säkerställa att lagstiftningen inte utgör ett hinder för innovationer och sund företagsverksamhet.

I sin rapport framhåller kommissionen *de transeuropeiska nätens (TEN)* betydelse. Det gäller också att skapa utvecklade transportsystem som svarar bl.a. på de problem som trafikstockningarna och föroreningarna orsakar. Enligt kommissionen har utvidgningen positiva effekter inom transportsektorn. Utvidgningen får dock inte medföra konkurrenssnedvridning på gemenskapens transportmarknad eller försvaga medlemsländernas miljö- och säkerhetsnormer. Kommissionen anser att utvidgningen inte inverkar negativt på gemenskapens telepolitik utan i stället främjar EU:s telemarknad. Finland anser att kommissionens bedömningar är korrekta.

Kommissionen fäster uppmärksamhet vid att *en hållbar utveckling* har införlivats med unionens mål genom Amsterdamfördraget. Hållbar utveckling förutsätter att sådana produktions- och konsumtionsmönster som är hållbara med tanke på miljön upprättas. Genom att uppmärksamma den tekniska utvecklingen inom miljöpolitiken och införande av nya styrinstrument, såsom marknadsbaserade incitament, kan den europeiska industrins och servicesektorns konkurrenskraft ökas. Finland understöder kommissionens ovan nämnda riktlinjer.

1.2. Prioritering av kunnsande

Kommissionen understryker *forskningens, den tekniska utvecklingens och utbildningens* avgörande betydelse för unionens framtid och utnyttjandet av dem som en faktor som är central med tanke på näringslivets konkurrenskraft. En ökning av gemenskapens stöd till forskning och teknisk utveckling eftersträvas. Kommissionen bedömer dessutom att utvidgningen kommer att medföra endast små förändringar i fråga om unionens forskningspolitik. Finland kan understöda dessa bedömningar. Enligt Finlands uppfattning bör unionens forskningspolitik också framdeles i första hand inrikta sig på att främja det europeiska näringslivets konkurrenskraft och unionsmedborgarnas livskvalitet samt att stödja unionens övriga politikområden.

Kommissionen bedömer att utvidgningen kommer att bredda gemenskapens marknad inom den *audiovisuella sektorn* betydligt och gagna den allmänt. Lagstiftningen inom området måste harmoniseras för att en snedvridning av konkurrensen mellan dem som idkar radio- och tv-utsändningsverksamhet skall förhindras. Kandidatländerna kommer att behöva stöd från gemenskapen också när det gäller att utveckla den tekniska infrastrukturen och genomföra gemenskapens regelverk, vilket enligt kommissionen kan medföra ett visst behov av tilläggsfinansiering. Det ligger också i Finlands intresse att gemenskapen fortsätter utveckla sin audiovisuella politik och industri. Utvidgningen väntas inte ha negativa följder inom denna sektor.

De möjligheter som *informationssamhället* erbjuder anser kommissionen vara centrala med

tanke på konkurrenskraften i Europa, varvid kommissionen framhåller den elektroniska handelns och den audiovisuella industrins betydelse. Informations- och kommunikationstekniken, biotekniken och miljötekniken erbjuder möjligheter inom EU och i kandidatländerna samt ökar EU-ländernas internationella konkurrenskraft. Enligt kommissionen behövs dock aktiva åtgärder för säkrande av att kandidatländerna verkligen kan inträda i informationssamhället. Finland kan förena sig med kommissionens riktlinjer. Avskaffande av lagstiftningshinder, främjande av den tekniska utvecklingen, information och utbildning samt främjande av innehållsproduktionen är nyckelåtgärder i samband med kandidatländernas inträde i informationssamhället.

1.3. Modernisering av sysselsättningssystemen

Kommissionen framhåller behovet av att modernisera *arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiken* i syfte att utnyttja tillväxten och konkurrenskraften. Kommissionen hänvisar vid sidan av den nationella sysselsättningspolitiken till systemet för uppföljning av unionens sysselsättningspolitik. Den uppmanar till utnyttjande av de ramar för sysselsättningssamarbetet som ingår i Amsterdamfördraget: pilotprojekt, utbyte av bästa praxis samt rekommendationer av rådet som gäller medlemsstaternas sysselsättningspolitik.

Kommissionen poängterar vikten av att samordna sysselsättningspolitiken på nationell nivå samt aktörernas samarbete i fråga om detta. Kommissionen nämner särskilt betydelsen av en dialog mellan arbetsmarknadsorganisationerna också i fråga om skötseln av sysselsättningspolitiken. Kommissionen poängterar vikten av att ramarna för företagets verksamhet är så flexibla som möjligt, samtidigt som största möjliga försorg dras om att arbetstagarnas ställning tryggas.

Kommissionen för fram behovet av att utveckla nya politikområden på både gemenskaps- och medlemsstatsnivå i syfte att främja sysselsättningen. Med hjälp av dessa bör man sträva efter att allt mera utveckla personalens kompetens, öka personalens möjligheter till delaktighet genom att utveckla nya former av arbetsorganisation samt stimulera rörligheten. I samband

med industriell omorganisering framhålls vikten av förhandlingar med personalen samt säkerställandet av att personalen i samband med omorganiseringarna placerar sig i arbete eller blir företagare.

Systemen för social trygghet bör utvecklas så att de uppmuntrar till sysselsättning och livslångt lärande. Också skattesystemen bör utvecklas så att de stimulerar till att skapa arbetsplatser. På grund av den åldrande befolkningen i Europa utgör *en reform av pensionssystemen* en särskild utmaning för medlemsländerna. Kommissionen konstaterar i inledningen till Agenda 2000-dokumentet också att särskild vikt dessutom bör läggas vid kvinnornas ökande deltagande på arbetsmarknaden och i samhällslivet samt vid de ändrade familjemönstren.

De mål som kommissionen räknar upp motsvarar Finlands uppfattningar. Dessa frågor och lösningen av dem i praktiken behandlas redan på gemenskapsnivå i sysselsättningsdiskussionen, bl.a. i den kommitté för sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiska frågor som lyder under rådet (arbetsmarknads- och socialministrarna). Europeiska rådet kommer också att behandla sysselsättningen vid ett extra möte och tar därvid antagligen upp de frågor som kommissionen nämner. I fråga om annat än sysselsättningen är behandlingen av EU:s socialpolitiska verksamhet dock knapphändig i rapporten.

Finland anser att det är viktigt att sysselsättningen intar en framträdande plats i unionens verksamhet. Finland väntar sig konkreta resultat av sysselsättningsstoppmötet. Det är viktigt att sysselsättningsstoppmötet också tar upp nya tankegångar, bl.a. samordnade synpunkter på hur beskattningen av arbete kan lindras genom att beskattningen utvecklas i riktning mot miljö- och energibeskattnings. Likaså gäller det att diskutera möjligheterna att på EU-nivå rikta anslag till sysselsättningsfrämjande åtgärder utan att totalutgifterna ökas samt att diskutera satsning på forskning, produktutveckling, främjande av industrins och företagsamhetens verksamhetsförutsättningar, effektivisering av arbetskraftspolitiken och åtgärder som förebygger utslagning. Det är också viktigt att de förfaranden som ingår i Amsterdamfördraget införs redan före fördrags-

gets ikraftträdande, om möjligt. Vi betonar att sysselsättningseffekterna bör utvärderas noggrant också när beslut fattas och åtgärder vidtas inom gemenskapens olika sektorer.

1.4. Förbättring av levnadsvillkoren

Kommissionen framhåller att ett sammanhållande samhälle kräver att samarbetet stöds för motverkande av *social utslagning och alla former av diskriminering*. Finland förenar sig med kommissionen i fråga om detta. Dessa frågor accentueras också genom det nya Amsterdamfördraget, som stärker unionens sociala dimension också på ett mera allmänt plan. *Jämställdheten mellan kvinnor och män* bör granskas i all unionspolitik i enlighet med integrationsprincipen. Kommissionen fäster också uppmärksamhet vid centrala *folkhälsofrågor*, särskilt livsmedelssäkerheten.

Kommissionen understryker en positiv växelverkan mellan *ekonomisk tillväxt, förbättrad sysselsättning och miljövard*. En hållbar ekonomisk utveckling skapar förutsättningar att förbättra sysselsättningen och miljövarlden. I sin rapport betonar kommissionen för *kärnsäkerhetens* del helt korrekt kandidatländernas skyldighet att höja nivån på sin kärnsäkerhet i enlighet med internationella normer.

Finland förenar sig med kommissionens uppfattning att miljöfrågorna är centrala med tanke på medborgarnas levnadsvillkor. Finland förenar sig också med synsättet att en hållbar utveckling och miljön bör beaktas i målen för alla sektorer inom politiken, vid strukturfondsreformen och den jordbrukspolitiska reformen samt vid utvidgningen. Med tanke på utvidgningen gäller det att se till att genomförandet och efterlevnaden av gemenskapens miljölagstiftning i kandidatländerna garanteras. Detta förutsätter att förvaltningen effektivteras och att stora investeringar görs. Finland förenar sig med kommissionens uppfattning att kandidatländerna bör höja sin kärnsäkerhetsnivå i enlighet med de internationella normerna. Reaktorer som är i dåligt skick och medför en permanent risk bör stängas och reparationsdugliga reaktorer bör istandsättas. Finland förenar sig med kommissionens ståndpunkt att det inom miljö- och energisektorn bör utvecklas sådana kostnadseffektiva lösningar

som bidrar till en lösning av de globala miljöproblemen. Det behövs nya program och åtgärder, såsom att de nuvarande medlemsländerna och kandidatländerna gemensamt fullgör förpliktelserna i klimatkonventionen.

Enligt kommissionen kan *rätten till fri rörlighet för personer* säkerställas bara genom att den kompletteras på behörigt sätt för stärkande av *säkerheten och rättvisan*. Inrättandet av ett område för frihet, säkerhet och rättvisa är ett viktigt mål som har skrivits in i Amsterdamfördraget. Finland förenar sig med kommissionen och framhåller att det är viktigt att unionens medlemsländer och institutioner förbinder sig till dessa mål för att de skall kunna uppnås snabbt och effektivt. Finland framhåller att de nya medlemsstaterna bör ha tillfälle att delta i det praktiska samarbetet för bekämpning av brottslighet. Finland accentuerar också det privaträttsliga samarbetets betydelse vid upprättandet av en politik som syftar till att inrätta ett område för frihet, säkerhet och rättvisa.

2. EKONOMISK OCH SOCIAL SAMMANHÅLLNING

2.1. Allmänt

Kommissionen föreslår i Agenda 2000 en grundlig *strukturfundsreform*. Verksamheten koncentreras i effektivitetshöjande syfte. Det är meningen att strukturfondernas mål och antalet gemenskapsinitiativ skall inskränkas. Likaså minskas den andel av befolkningen som de regionala målen omfattar, och regionerna samordnas med de nationella stödområdesindelningarna. Kommissionen anser att det på grund av den anpassning som en balanserad utveckling av unionen och de mänskliga resurserna behöver är skäl att bibehålla en stödvolyms som motsvarar den nuvarande regional- och strukturpolitiken (0,46 % av BNI) också under nästa fondperiod (2000—2006).

Finland anser att en strukturpolitisk reform behövs. Finland har också i sina preliminära ställningstaganden understött kommissionens förslag att de regional- och strukturpolitiska åtgärderna skall motsvara högst 0,46 % av EU:s BNI. Procentsatsen bör dock betraktas som en

övre gräns, och noggrannare kalkyler behövs i fråga om hur finansieringen skall fördelas mellan de nuvarande och de nya medlemsländerna. Finland utgår från att det maximala strukturstöd som kan beviljas ett land bör vara mindre än 4 % av landets BNP. Dessutom är det motiverat att undersöka andra restriktioner i samband med stöden som beaktar de nya medlemsstaternas förmåga att absorbera medlen och deras förutsättningar för medfinansiering. Det är likaså nödvändigt att utveckla nya finansieringsinstrument (t.ex. räntestöd) i samband med strukturfondsreformen.

Finland framhåller sysselsättningsproblemens betydelse som fördelningsgrund och understöder kommissionens åsikt, enligt vilken bemästrandet av hot mot miljön är den viktigaste utmaningen i unionens framtida verksamhet, näst efter sysselsättningen. Vi anser att det är viktigt att miljön beaktas effektivare än för närvarande vid beredningen och verkställigheten av samtliga målprogram, särskilt mål 1-programmen.

2.2. Större koncentration av åtgärderna

Enligt kommissionen inskränks strukturfondernas mål, som nu är sju stycken, till tre: två regionala mål och ett horisontellt sysselsättningsmål. Dessutom föreslås att en del av åtgärderna för landsbygdsutveckling inte längre skall finansieras via strukturfonderna. De 13 nuvarande gemenskapsinitiativen minskas enligt förslaget till tre. Detta motiveras med att verksamheten effektivteras och insynen blir större. Den andel av befolkningen som omfattas av de nya målen 1 och 2 avses att minskas från nuvarande 51 % till 35—40 % av hela EU-befolkningen.

Finland har i sina preliminära ställningstaganden understött en minskning av antalet mål till två regionala och ett horisontellt mål samt en minskning av antalet gemenskapsinitiativ. Preliminärt har Finland också varit redo att godkänna att den andel av befolkningen som målen omfattar sänks på EU-planen. Finland anser dock att andelen i de olika medlemsstaterna bör variera i proportion till ländernas regionala utvecklingsproblem. I Finland omfattas sammanlagt 53,6 % av befolkningen nu av mål 6, 2 och 5b. Finland understöder kommissionens uppfatt-

ning att utvecklingen av de mänskliga resurserna bör inta en central ställning såväl i de regioner där mål 1 och 2 genomförs som på annat håll inom unionen och att den bör genomföras konsekvent.

2.3. Det nya mål 1 (Regioner med långsam utveckling)

Den prioriterade ställning som mål 1 har kvarstår också efter strukturfondsreformen, enligt kommissionens framställning. Två tredjedelar av finansieringen föreslås riktas till dessa regioner. Urvalskriteriet för mål 1-regionen (75 % av EU:s genomsnittliga BNP per capita) tillämpas strikt i fortsättningen.

I fortsättningen är kriterierna för fördelning av mål 1-finansieringen i stor utsträckning likadana som nu: regionens folkmängd, det nationella välståndet och skillnaderna mellan regionernas välstånd och det genomsnittliga välståndet i EU. Dessutom kan, enligt kommissionens förslag, ytterligare stöd beviljas under den kommande finansieringsperioden till regioner med hög arbetslöshet. I de nuvarande mål 1-regioner där BNP överstiger tröskeln på 75 % avses de berörda åtgärderna bli avvecklade etappvis. Hur detta skall åstadkommas i praktiken fastställs senare.

De mest avlägset belägna regionerna avses bli jämställda med mål 1-regionerna som särfall. Enligt kommissionens framställning förutsätter också de nordliga regioner med extremt låg befolkningstäthet som inte omfattas av mål 1 men som i nuläget omfattas av mål 6 specialarrangemang.

Finland har i sina preliminära ställningstaganden med skärpa framhållit betydelsen av de specialarrangemang som mål 6-regionerna behöver. Vi förutsätter att specialarrangemangen pågår under hela programperioden och att de i praktiken innebär samma stödintensitet och motsvarande ställning som mål 1-regionerna i allmänhet blir delaktiga av. Mål 6-regionerna har länge lidit av betydande problem beträffande den regionala utvecklingen. Den allt snabbare strukturomvandlingen har ytterligare ökat dessa regioners utvecklingsproblem. Det är på sin plats att jämställa dessa regioner med ultraperifera regioner, eftersom de varaktiga problem som följer av läget är likartade. Finland understöder generellt en

inskränkning av antalet mål, och också därför är det motiverat att foga mål 6 till mål 1.

Det föreslagna iakttagandet av BNP-kriteriet skulle i Finland uppenbarligen innebära att storområdet Östra Finland kommer att omfattas av mål 1. I Östra Finland är BNP per capita under 75 % av EU-genomsnittet, om referensåren är 1992—1994. Kriteriet uppfylls sannolikt också om 1995 är det sista året. För Östra Finlands vidkommande innebär kommissionens förslag jämfört med den nuvarande mål 6-regionen också att hela Norra Savolax skulle ingå.

2.4. Det nya mål 2 (Regioner med ekonomisk omstrukturering och landsbygdsområden)

I kommissionens framställning är det nya mål 2 avsett för andra regioner som förutsätter ekonomiska och sociala förändringar och lider av strukturomvandlingen. Dessa är a) områden som genomgår ekonomisk omställning inom industrieller servicesektorn, b) landsbygdsområden på tillbakagång, c) krisdrabbade områden som är beroende av fiskerinäringen eller d) problemfyllda stadsområden. Alla de ovan nämnda områdena lider av strukturbetingade ekonomiska problem, hög arbetslöshet och avfolkning. Kriterierna för mål 2 bör enligt kommissionen vara enklare och tydligare än för närvarande samt lämpa sig för alla mål 2-områden. Följande bör härvid beaktas: a) arbetslösheten, b) antalet anställda inom industrin, c) nivån på och utvecklingen inom jordbruket och fisket samt d) omfattningen av social utslagning. De nuvarande mål 2- och mål 5b-regioner som inte längre kommer att ingå i den nya mål 2-regionen får begränsat stöd under en övergångsperiod, enligt kommissionens framställning.

I Finland finns det under den innevarande perioden, 1995—1999, industriområden på tillbakagång (det nuvarande mål 2, i Finland 15,5 % av befolkningen) i lika stor omfattning som EU-genomsnittet och betydligt mer än EU-genomsnittet av sådana landsbygdsområden som omfattas av det nuvarande målet 5b (i Finland 21,5 % av befolkningen). Finlands arbetslöshetsproblem och regionala strukturproblem är alltså jämt stora jämfört med läget i EU som helhet. I sina preliminära ställningstaganden har Finland

ansett att kommissionens framställning till denna del motsvarar riktlinjerna för Finlands regionalpolitik. Finland understöder också kommissionens framställning om beaktande av miljöaspekter i mål 2-programmet. Finland anser att medlemsländernas egna uppfattningar bör vara avgörande vid valet av stödområden.

2.5. Det nya mål 3 (mänskliga resurser)

Enligt kommissionens framställning är det nya mål 3 avsett för områden som står utanför mål 1 och 2. Syftet med verksamheten är att arbetsmarknaden skall moderniseras. Målet är att främja åtgärder inom fyra sektorer som kompletterar riktlinjerna i den europeiska sysselsättningsstrategin:

- åtföljande ekonomiska och sociala förändringar
- livslånga utbildningssystem
- en aktiv arbetsmarknadspolitik för att bekämpa arbetslösheten
- bekämpning av social utslagning.

Finland understöder de allmänna riktlinjerna för det nya mål 3 och betonar att åtgärderna bör komplettera de fleråriga utbildnings- och sysselsättningsplanerna samt sysselsättningsstrategin för Europa.

2.6. Gemenskapsinitiativen

Enligt kommissionens framställning ändras förfarandet i fråga om gemenskapsinitiativ så att gemenskapens intresse av initiativen och deras nydanande egenskaper åskådliggörs tydligare. Gemenskapsinitiativen avses därför bli begränsade till tre områden:

- gränsöverskridande, transnationellt och interregionalt samarbete för främjande av fysisk planering,
- landsbygdens utveckling,
- mänskliga resurser, med särskild tonvikt på jämlikhet.

Finland understöder en klar minskning av antalet gemenskapsinitiativ. De tre föreslagna gemenskapsinitiativen motsvarar i huvuddrag Finlands syn på vad gemenskapsinitiativen bör inriktas på. Finland anser det dock inte vara motiverat att minska strukturfondernas medfinansiering i fråga om gemenskapsinitiativen från 9 %

till 5 %, vilket kommissionen föreslår. Kopplingen mellan det gemenskapsinitiativ som gäller gränsområden och Tacis-programmet bör stärkas.

2.7. Sammanhållningsfonden

Kommissionen föreslår att sammanhållningsfonden bibehålls så att också de medlemsstater som har gått med i den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen alltjämt har möjlighet att få stöd ur fonden. Det är meningen att ställning till fortsättningen skall tas utifrån en evaluering som sker efter halva tiden. Finland tar ställning till sammanhållningsfonden först när det kan ses hur bl.a. finansieringen och den regionalpolitiska helheten utvecklas.

2.8. Större effektivitet

Kommissionen strävar efter att öka effektiviteten genom att program- och finansieringsförfarandena förenklas samt genom att utvärderingen och övervakningen effektiviseras. En minskning av antalet program är ett första steg på vägen till förenkling. Steg nummer två skulle bestå i att ett enda program tillämpades för varje region under mål 1 och mål 2. För det horisontella mål 3 skulle antingen ett enda nationellt eller flera regionala program uppgöras. Effektivitet i verksamheten eftersträvas också genom att den andel som gäller andra åtgärder än direktstöd (räntestöd, garantier, riskkapital och andra investeringar) ökas.

Finlands inställning till en förbättring av strukturfondsfunktionernas effektivitet är i grunden positiv. Kommissionens framställning går åt rätt håll men är inte tillräcklig. Reformens tyngdpunkt bör ligga vid att finansieringen blir mera resultatrik. Detta förutsätter att stöden blir tidsbestämda och att nya finansiella instrument utvecklas. Stöden bör stärka sådan utveckling som sker på regionernas initiativ och därför bör den finansiering som kommer från andra håll — över unionens budget och statsbudgeten — hålla sig inom vissa gränser. En ökad stödintensitet får inte äventyra förutsättningarna för en sund ekonomisk utveckling i de regioner som den riktar sig till. Utgångspunkten måste dock vara att administrationen baserar sig på nationella förvaltningssystem. Det förslag av kommissionen som

går ut på att 10 % lämnas i reserv att efter att hälften av perioden förflutit tilldelas sådana regioner där programmen har genomförts effektivt är förenligt med Finlands tidigare ställningstaganden. De fördelningsgrunder som gäller reserven måste vara tillräckligt exakta.

3. DEN GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN

3.1. Allmänt

Kommissionen motiverar *en reform av den gemensamma jordbrukspolitiken* med en förbättring av konkurrenskraften för EU:s jordbruksprodukter, förberedelser inför de kommande WTO-förhandlingarna och EU:s utvidgning. I bakgrunden finns också beaktandet av konsumenternas krav, behovet av att stärka landsbygdspolitiken, miljöaspekterna, behovet att förenkla politiken och EU:s budgetbegränsningar. Av de konsumentkrav som nämns i avsnittet om jordbrukspolitik framhåller kommissionen allra mest de som gäller hälsan och särskilt livsmedelssäkerheten.

Kommissionens förslag grundar sig på en fortsättning och fördjupning av 1992 års jordbrukspolitiska reform. Kommissionen föreslår att interventionspriserna på de viktigaste jordbruksprodukterna sänks. Sänkningen föreslås vara 30 % för nötkött, 20 % för spannmål och 10 % för mjölkprodukter. Prissänkningarna avses delvis bli kompenserade genom direktstöd. Av prissänkningen för spannmål skulle omkring hälften kompenseras. Dessutom föreslår kommissionen att det obligatoriska arealuttaget (den obligatoriska trädan) frångås och att specialstödet för oljeväxter slopas. Inom sektorn för nötkött avses prissänkningen bli kompenserad genom att stöden per djur höjs och ett nytt bidrag för mjölkkor tas i bruk. Enligt förslaget förblir systemet med mjölkkvoter i kraft åtminstone till 2006.

Kommissionen föreslår dessutom att det införs ett individuellt tak för de direktstöd som betalas på basis av den gemensamma jordbrukspolitiken. En reform av sektorerna för olivolja, vin och tobak ingår också i den jordbrukspolitiska reformen.

Kommissionen föreslår att miljöaspekterna skall beaktas i målen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Kommissionen konstaterar att den bereder ett förslag till hur miljöaspekterna skall kunna kopplas samman med grunderna för utbetalning av direktstöd och anser att miljöprogrammet för jordbruket stärks och att mer stöd riktas till ändamålet. Kommissionen föreslår också att landsbygden skall utvecklas på ett helhetsinriktat sätt, varvid landskaps- och miljövården ägnas uppmärksamhet.

3.2. Verkningar

Kommissionens förslag skulle minska gemenskapens utgifter för interventionsåtgärder och exportbidrag. Kommissionen uppskattar emellertid att EU:s jordbruksutgifter ökar från 43,3 mrd. ecu år 1999 till ca 50 mrd. ecu år 2006, även om den andel av hela budgeten som utgifterna för den gemensamma jordbrukspolitiken står för fortsätter att sjunka. Det utgiftstak för jordbruket som fastställdes 1988 och som begränsar tillväxten för budgetens jordbruksdel till 74 % av medlemsländernas BNI-tillväxt avses bli tillämpat också under den nya fondperioden.

Om kommissionens förslag genomfördes i den nuvarande utformningen skulle det i Finland innebära ett inkomstbortfall om 355 milj. mk inom spannmålssektorn, 17 milj. mk inom nötköttsektorn och 112 milj. mk inom mjölksektorn. En sänkning av interventionspriset på spannmål med 20 % skulle leda till en lönsamhetskris för den finska spannmålsproduktionen, eftersom produktionskostnaderna hos oss är högre men skördenivån lägre än i EU i genomsnitt. Kommissionen har medgett att specialrangemang behövs med tanke på Finlands särproblem, och en tjänstemannaarbetsgrupp har tillsatts för beredningen.

3.3. Finlands ståndpunkt

Finland understöder de riktlinjer för en reform av EU:s jordbrukspolitik som kommissionen har dragit upp. Vid reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken är det nödvändigt att iaktta strikt budgetdisciplin. Finland är positivt inställt till införandet av ett individuellt tak för direktstöd som betalas via EU:s marknadsordningar.

Finland understöder strävan att driva en aktiv landsbygdspolitik och en tydligare arbetsfördelning mellan jordbruks- och landsbygdspolitiken. Finland understöder tanken att miljöaspekterna bör beaktas bättre än nu i jordbrukspolitiken.

Finland förutsätter att det finska jordbrukets särproblem beaktas vid behandlingen av Agenda 2000. För att trygga lönsamheten för spannmålsodlingen och det övriga åkerbruket i Finland måste en hållbar lösning nås vid förhandlingarna. Finland anser att EU:s spannmålspolitik på längre sikt bör ändras så att kopplingen till de referensskördar som fastställdes vid 1992 års reform ses över.

Inom nötkötts- och mjölksektorn kompenserar den höjning av direktstöden som kommissionen föreslår producenternas inkomstbortfall bättre än inom spannmålssektorn. De reformförslag som gäller dem är mindre problematiska för Finland än den reform som föreslås för spannmålssektorn.

4. UNIONEN OCH OMVÄRLDEN

Enligt kommissionen bör unionen agera aktivare när det gäller *utrikesförbindelserna*, tillämpa arbetssätt som är effektivare än förr och sträva efter en gemensam hållning vid försvaret av intressen som unionen anser vara viktiga. Enligt Finland är kommissionens uppfattning om utvidgningens stora betydelse för främjandet av stabiliteten i Europa och den utvidgade unionens stärkta betydelse i världen motiverad. När unionen utvidgas förändras dess yttre förbindelser oundvikligen och kan komma att avvägas annorlunda. Det ligger i både de nuvarande medlemmarnas och kandidatländernas intresse att förändringarna är behärskade.

Relationerna med Ryssland blir enligt kommissionens bedömning viktigare än nu, likaså accentueras *OSS-ländernas* och *Balkans ställning* i fråga om såväl den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) som de ekonomiska yttre förbindelserna. Som regionala tyngdpunkter nämner kommissionen också *de transatlantiska relationerna* och *Medelhavsområdet*.

Finland anser att tillräcklig vikt i fråga om de transatlantiska relationerna bör läggas vid dialo-

gen med Förenta staterna och genomförandet av den. Det är viktigt att unionens Medelhavspolitik vidareutvecklas. *Rysslands medlemskap i WTO* förtjänar särskild uppmärksamhet. Kommissionens omnämnande av behovet att ändra *Tacis och liknande program* är motiverat.

Finland håller med om de tyngdpunkter som kommissionen nämner men vill betona *utvecklingen av unionens nordliga dimension* som en del av den expanderande unionens yttre förbindelser. I den nordliga dimensionen är det fråga om ett övergripande begrepp med vars hjälp man vill utveckla unionens politik och definiera fördelarna för EU i det föränderliga läge som den nordliga delen av Europa befinner sig i, på ett sätt som främjar Finlands och EU:s mål. I begreppet ingår åtgärder som tryggar stabiliteten i våra närområden samt deras samhälleliga och ekonomiska utveckling. Samtidigt är målet att stärka Finlands ställning som ett nordligt centrum för affärsverksamhet. Verksamhetsidén går ut på att stödja sig på de nuvarande regionala samarbetsformerna inom regionen utan att nya organisationer eller finansieringsmekanismer upprättas.

Finland anser att utvidgningen ökar stabiliteten, alldeles som kommissionen för fram. Det viktigaste instrumentet vid främjandet av stabiliteten är unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik; den krishanteringskapacitet som ingår i den bekräftades i Amsterdamfördraget. Till denna del medför utvidgningen inte förändringar, utan medlemsländernas regeringar bör enhälligt komma överens om *hur GUSP och försvarspolitiken skall utvecklas*.

Kommissionens uppfattning att det ligger i unionens intresse att *WTO:s* verksamhet och struktur konsolideras och att den internationella handeln avregleras ytterligare, med tanke på vilket spelregler för konkurrenspolitiken bör utarbetas inom ramen för WTO, motsvarar Finlands ståndpunkt. Den internationella handelns nya dimensioner får enligt Finlands synsätt inte heller försvaga unionens verksamhet och möjligheter i de internationella handelspolitiska förhandlingarna. I detta hänseende stöder vi kommissionens ståndpunkt att de tillägg till artikel 113 som ingår i Amsterdamfördraget bör utnyttjas i avsikt att

trygga ett enigt och konsekvent agerande från unionens sida i WTO.

Kommissionen anser också att den utvidgade unionen bör fästa målmedveten uppmärksamhet vid att *demokrati, mänskliga rättigheter och jämlikhet* genomförs och vid att *regionala kriser* förebyggs. Frågorna på den s.k. *globala agendan* bör behandlas tillräckligt målinriktat vid multilaterala forum, fastän många av kandidatländerna i dagens läge själva ser ut att ha gott om problem t.ex. när det gäller miljöfrågorna. Från Finlands synpunkt är inte bara ovanstående frågor viktiga utan också kommissionens krav på internationellt samarbete för att bekämpa en ökning av *narkotikahandeln och den organiserade brottsligheten*. Vikten bör främst ligga vid förebyggande åtgärder. Europeiska unionens roll som givare av internationellt bistånd och *u-landsrelationerna* i allmänhet bör utvecklas.

5. EN EFFEKTIV KOMMISSION I EU-MEDBORGARNAS TJÄNST

I Agenda 2000-dokumentet hänvisar kommissionen till de interna reformer som den presenterade vid regeringskonferensen och som borde vara i kraft år 2000, när den nya kommissionen tillträder. Reformerna syftar till ökad effektivitet genom att kommissionens funktioner decentraliseras, rationaliseras och förenklas. Också rådet väntas inleda en reform genom att bl.a. minska antalet sammansättningar och överföra det faktiska samordningsansvaret på rådet (allmänna frågor). Från Finlands synpunkt är en ny utvärdering av kommissionens verkställande och administrativa funktioner värd understöd. Det är också ändamålsenligt att rådets arbetssätt ses över.

II UTVIDGNINGEN — EN UTMANING FÖR UNIONEN

1. Kandidater och kriterier

Vid Europeiska unionens nästa utvidgning finns det elva kandidater som har ansökt om medlemskap: Estland, Lettland, Litauen, Polen, Ungern, Tjeckien, Slovakien, Slovenien, Bulgarien, Rumänien och Cypern. Också Turkiet har ansökt om medlemskap 1987.

När kandidatländerna blir medlemmar skall de anta och genomföra EU:s regelverk, den s.k. *acquis communautaire*, inklusive de rättsakter som ingår i EU:s II och III pelare (gemensam utrikes- och säkerhetspolitik respektive rättsliga och inrikes frågor).

Vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn 1993 fastställdes följande kriterier för de länder som vill ansluta sig: stabila demokratiska institutioner, rättsstatsprincipen, respekt för de mänskliga rättigheterna, skydd av minoriteter, en fungerande marknadsekonomi samt förmåga att fullgöra de skyldigheter som följer av ett medlemskap, inklusive de villkor som sammanhänger med den politiska, ekonomiska och monetära unionen. Kandidatländerna bör före medlemskapet också lösa sådana konflikter som skulle kunna äventyra unionens enighet och verksamhet.

2. Kommissionens yttranden

Kommissionen offentliggjorde 16.7.1997 yttrandet om de tio centraleuropeiska länder som ansökt om medlemskap. I yttrandena bedömde kommissionen kandidatländernas förutsättningar att uppfylla de politiska och ekonomiska kriterierna för medlemskap. Kommissionen förutsätter att kandidatländerna uppfyller de politiska kriterierna för medlemskap innan förhandlingarna inleds. Enligt kommissionens bedömning

uppfyller Slovakien ännu inte detta villkor. Kommissionen stannar för en helhetsbedömning enligt vilken Polen, Ungern, Tjeckien, Slovenien och Estland skulle kunna uppfylla kriterierna för medlemskap på medellång sikt, dvs. inom ca 4—5 år, medan de andra kandidatländerna bedöms behöva ännu mera tid.

Kommissionen rekommenderar att förhandlingar om medlemskap inleds med de fem ovan nämnda länderna och Cypern. Förhandlingarna behöver inte avslutas samtidigt, utan framstegen under dem är beroende av de framsteg länderna gör i fråga om fullgörandet av medlemskapsskyldigheterna. Dessutom föreslår kommissionen att förhandlingar skall inledas också med andra länder efter hand som dessa förmår fullgöra medlemskapsskyldigheterna.

3. En strategi för utvidgningen

Kommissionen lägger i Agenda 2000-dokumentet fram förslag till en utvidgningsstrategi som innehåller två huvudelement: 1) Principen för medlemskapsförhandlingarna är att gemenskapens regelverk tillämpas i och med anslutningen till unionen. Övergångsperioder är möjliga, men inte undantag. 2) En förstärkt strategi inför anslutningen som omfattar alla kandidatländer och som innehåller följande delar:

1) Stöd inför anslutningen: Utöver Phare-biståndet (1,5 mrd. ecu per år) beviljas från och med år 2000 stöd för beredning av anslutningen i form av 0,5 mrd. ecu om året till jordbrukets utveckling och 1 mrd. ecu i strukturstöd.

2) Kommissionen fastställer i nära samband med vart och ett kandidatland ett program om partnerskap för anslutning där parterna enas om vilka reformåtgärder som behövs och tidtabellen för dem. Framstegen när det gäller att uppnå

målen ligger till grund för omfattningen av det stöd som beviljas och för framsteg i antingen förhandlingarna eller inledande av förhandlingar om medlemskap. Kommissionen rapporterar regelbundet till Europeiska rådet om de framsteg som gjorts. Om ett kandidatland konstateras uppfylla kraven för inledande av anslutningsförhandlingar och dessa inte redan har inletts föreslår kommissionen att förhandlingar skall inledas.

3) Kandidatländernas möjligheter att delta i gemenskapens program stärks.

Kommissionen föreslår också en årlig Europakonferens på stats- eller regeringschefsnivå för behandling av frågor inom II och III pelaren. Deltagarna i konferensen skulle vara alla medlemsländer och de europeiska länder som eftersträvar en anslutning och har förbundit sig till detta via ett associationsavtal. Förslaget, som ännu befinner sig på generell nivå, motsvarar det initiativ gällande en utvidgningskonferens som Frankrike tidigare lagt fram. Den viktigaste frågan som ännu är öppen hänför sig till vilka länder som skulle medverka vid konferensen, och framför allt om Turkiet skulle få delta.

Beslut om att medlemskapsförhandlingar med Cypern skall inledas sex månader efter regeringskonferensens slut har redan fattats. Detta trots att man ännu inte nått en lösning på den tvist som gäller delning av ön.

Kommissionen anser att reformerna i Turkiet ännu inte är tillräckliga för att inleda medlemskapsförhandlingar. Kommissionen föreslår däremot olika åtgärder för att stöda Turkiet och för att närma relationerna mellan unionen och Turkiet.

4. Utvidgningsfrågan i EU-rådet hösten 1997

En utvidgningsarbetsgrupp som lyder under EU-rådet behandlade kommissionens yttranden i september 1997. Under hösten 1997 behandlar Coreper varje vecka frågor som hänför sig till utvidgningen vid separata Agenda 2000-sammankomster. Rådet (allmänna ärenden), som toppmötet anförtrodde uppgiften att samordna hela Agenda 2000, behandlar utvidgningen under hösten vid alla sina möten och utarbetar en rapport inför Europeiska rådets möte i Luxem-

burg (12—13.12.1997). Där är det meningen att beslut om inledande av utvidgningsförhandlingar skall fattas. Den egentliga förhandlingsprocessen som gäller utvidgningen påbörjas sannolikt under Storbritanniens ordförandeskap.

5. Utvidgningsprocessen; Finlands ståndpunkt

Finland stöder EU:s utvidgning, som främjar hela världsdelen stabilitet, säkerhet och välbefinnande. Enligt Finland är det viktigt att unionen är öppen för alla europeiska stater som uppfyller medlemskapskriterierna. Vi anser att de länder som eftersträvar medlemskap bör behandlas jämlikt och bedömas enligt samma objektiva kriterier.

Utförande av kommissionens framställningar övervägs i rådet under höstens lopp vilken framskridningsstrategi som bäst gagnar unionens utvidgningsmål. Enligt Finland bör unionen kraftfullt stödja alla kandidatländers förutsättningar att uppfylla medlemskapskriterierna. Stödet utformas i enlighet med vart och ett kandidatländers individuella behov. Unionen och samtliga kandidatländer bör vara i regelbunden kontakt med varandra. Det erbjuder bl.a. Europakonferensen en möjlighet till.

Medlemskapsförhandlingarna bör enligt Finland inledas med sådana länder som realistiskt sett kan uppfylla medlemskapskriterierna på medellång sikt. Ytterligare kandidatländer tas med i förhandlingsprocessen efter hand som de uppfyller detta villkor. Denna möjlighet bör vara verklig.

Finland anser att särskild uppmärksamhet bör ges åt förberedelserna inför anslutningen till unionen och den strategi som förbereder medlemskap. Utvidgningen kommer länge att belasta gemenskapens budget. Belastningen kan underlättas, om de nuvarande stora skillnaderna i inkomstnivå och produktivitet som råder mellan medlemsländerna och kandidatländerna går att minska. Den satsning som föregår utvidgningen bör främja de berörda ländernas ekonomiska tillväxt och strukturanpassning. Dessutom anser Finland att medel också bör styras till utveckling av effektiva och fungerande rätts- och organisationsstrukturer i kandidatländerna, t.ex. genom funktioner av typ Interreg och Phare.

III NYA EKONOMISKA RAMAR (2000—2006)

1. Allmänt

Enligt kommissionens framställning bör unionen också efter 1999 ha mångåriga ekonomiska ramar och ett avtal mellan institutionerna som gäller budgetdisciplin och förbättring av budgetförfarandet. Den nya perioden omfattar åren 2000—2006.

Enligt kommissionens framställning skall de ekonomiska ramarna för 2000—2006 styras av ett tak för egna medel. Under 2000—2006 avses gemenskapens utgifter bli täckta utan att 1999 års tak för egna medel höjs. År 1999 är taket för egna medel 1,27 % av medlemsstaternas sammanräknade bruttonationalinkomst (BNI).

Åren 2000—2006 väntas gemenskapens BNI växa med 24 %. Uttryckt i anslag för åtaganden växer utgifterna med 17 % och betalningsbemyndigandena med 20,5 %.

De kalkyler som gäller kommissionens ekonomiska ramar för 2000—2006 utgår från antagandet att unionen utvidgas med fem central- och östeuropeiska länder samt Cypern. Kostnaderna för utvidgningen beräknas vara 75 mrd. ecu. Beloppet avses främst bli taget från jordbrukets och strukturpolitikens andel.

För stödet inför anslutningen reserveras enligt förslaget sammanlagt 21 mrd. ecu under 2000—2006. Till jordbruket används 0,5 mrd. ecu om året, till strukturella stödåtgärder 1 mrd. ecu om året och till yttre åtgärder ur PHARE-programmet 1,5 mrd. ecu om året (1,3 mrd. ecu år 1999). För de nya medlemsstaterna reserveras dessutom sammanlagt 53,8 mrd. ecu i stöd, varav 12 mrd. ecu till jordbruket, 38 mrd. ecu till strukturpolitiska åtgärder och resten till inre politikområden och administrativa utgifter.

Enligt kommissionen antas den ekonomiska nyttan av utvidgningen uppkomma genom en

utvidgning av den inre marknaden, den allmänna integrationsutvecklingen samt en stärkt ställning för unionen på världsmarknaden.

Under 2000—2006 beräknas de nuvarande medlemsstaternas ekonomiska tillväxt vara 2,5 % om året, medan kandidatländernas ekonomiska tillväxt beräknas vara 4 % om året till år 2006. Om taket för egna medel förblir på 1999 års nivå står tilläggsresurser på något över 20 mrd. ecu till förfogande 2006. Medlemsländernas ekonomiska prestationsförmåga bör bedömas kontinuerligt.

Enligt Finland bör gemenskapens utgifter under finansieringsperioden 2000—2006 täckas med 1999 års tak för egna medel (1,27 % av medlemsstaternas sammanräknade BNI). I praktiken förutsätter detta att den relativa totalandel utgifter som den nuvarande sammansättningen kräver förblir oförändrad under hela finansieringsperioden 2000—2006. Finland utgår från att de totala utgifterna för utvidgningen också efter 2006 måste täckas inom ramen för ett tak för egna medel som är 1,27 % av BNI.

2. Finlands preliminära ståndpunkt till de olika politikområdenas ekonomiska ramar

Enligt Finland behövs, i synnerhet för en bedömning av kostnaderna för de jordbruks- och strukturpolitiska reformerna, mera övergripande utredningsarbete och nya kalkylmodeller till grund för de slutliga ståndpunkterna.

Finland anser att det vid reformen av *jordbrukspolitiken* gäller att fördomsfritt leta efter sätt att begränsa kostnaderna på gemenskapsnivå. De direkta stöden bör omfördelas så att de olika medlemsländernas behov av kompensation för faktiska konkurrenskraftsnackdelar beaktas när stöden dimensioneras. Till följd av detta bör

ökningen av den sammanlagda kompensationsfinansieringen inte vara bestående. När stödsystemen revideras måste man beakta jordbruksproduktionens särförhållanden. En hållbar lösning måste nås för tryggande av spannmålsproduktionen och det övriga åkerbruket i Finland.

Finland understöder en grundlig *struktur-fondsreform*. Den andel om 0,46 % av det utvidgade EU:s BNI som kommissionen föreslår för strukturfinansiering bör utgöra maximum. Taket för strukturstöd bör begränsas till högst 4 % per land. Dessutom bör också andra begränsningar som hänför sig till stöden undersökas och nya finansieringsinstrument utvecklas.

De ytterst glesbefolkade områden som omfattas av mål 6 bör överflyttas till det nya mål 1. Sysselsättningseffekterna och miljöaspekterna bör beaktas som urvalskriterier för regionerna. Strukturfondsmedel bör användas till en förbättring av de grundläggande färdigheterna i fråga om forsknings- och utvecklingsverksamheten.

Det gäller att gallra bland gemenskapsinitiativen, men utgångspunkten för medfinansiering av dem bör vara att de nuvarande resurserna bibehålls. Finland understöder förslaget att LFA-stödet slopas i de regionala programmen. Kom-

missionens framställning kräver en precisering till denna del.

När det gäller *de inre politikområdena* bör antalet program minskas och programmen utvecklas, och programfunktionerna bör samordnas kraftfullare än nu. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt den onödiga omväg via EU-budgeten som medlemsavgifterna tar. Sådana program som inte ger EU:s funktioner något mervärde bör slopas.

Behovsaspekten bör vara mera avgörande för anslagsnivåerna, och utgifterna bör inte kopplas samman med BNI-tillväxten. Ställning kan ännu inte tas till anslagsdimensioneringen för enskilda program. Vid främjandet av TEN-projekten bör andra finansieringsformer utnyttjas mera vid sidan av unionens budget.

De program som ingår i *de yttre åtgärderna* bör effektivieras och deras funktioner bör samordnas kraftfullare än nu, framför allt för undvikande av överlappning. Kommissionens förslag går dock åt rätt håll. Rysslands centrala betydelse samt behovet att utveckla unionens nordliga dimension och de aktiva transatlantiska relationerna bör accentueras.

UTRIKESUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/1997 rd

Statsrådets EU-redogörelse om Finlands prelimi- nära hållning till meddelandet Agenda 2000

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 10 oktober 1997 statsrådets EU-redogörelse till riksdagen om Finlands preliminära hållning till meddelandet Agenda 2000, som ingår i utrikesutskottets brev av den 9 oktober 1997, till utrikesutskottet för utlåtande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- avdelningschef Pertti Torstila, chefen för EU-sekretariatet Eikka Kosonen, biträdande chefen för EU-sekretariatet Päivi Luostarinen och enhetschef Hannu Kyröläinen, utrikesministeriet
- minister Jaakko Iloniemi
- forskare Teija Tiilikainen, strategiska institutionen vid Försvarshögskolan.

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

I redogörelsen framhåller regeringen att Europeiska unionen står inför stora inre och yttre utmaningar som förutsätter reformer. Regeringskonferensen (IGC) gav svar på några av utmaningarna men i vissa hänseenden kunde konferensen bara erbjuda bristfälliga lösningar. I synnerhet beträffande de institutionella frågorna kom regeringskonferensen bara halvvägs. Unionen ställs inför en rad interna utmaningar, bland andra den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen EMU och en omvärdering av såväl struktur- och regionalpolitiken som jordbrukspolitiken. Men minst lika stora yttre utmaningar är medlemskapsprocessen beträffande

länderna i Öst- och Centraleuropa (inklusive Baltikum) samt de generella alleuropeiska frågorna och de globala utmaningarna, exempelvis miljöhoten och avregleringen av världshandeln. Kommissionens meddelande Agenda 2000 och yttrandena om medlemskapsansökningarna utgör tillsammans kommissionens svar på Europeiska rådets anmodan om ett "samlat dokument" om den generella strategin och riktlinjerna i den framtida politiken, de viktigaste frågorna i anknytning till utvidgningen och huvudtendenserna i ekonomin efter 1999. Europeiska rådet har gett rådet för allmänna frågor i uppdrag att samordna en rapport om Agenda 2000 till Europeiska rådets möte

i Luxemburg i december. Då skall Europeiska rådet framför allt fatta beslut om att inleda förhandlingar om en utvidgning.

Statsrådets EU-redogörelse är en sammanfattning av Finlands hållning till de olika elementen i kommissionens meddelande Agenda 2000 sett i ljuset av läget just nu. Ståndpunkterna kommer att preciseras ytterligare före Europeiska rå-

dets möte i december, om detta är nödvändigt. Redogörelsen består av tre huvudavsnitt: "Unionens politikområden", "Utvidgningen — en utmaning för unionen" och "Nya ekonomiska ramar (2000—2006)".

I detta utlåtande går utrikesutskottet närmare in på kapitlet "Unionen och omvärlden" och frågorna i anknytning till en utvidgning.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Unionen och omvärlden

Utrikesutskottet omfattar kommissionens hållning i kapitlet om unionen och omvärlden som ingår i redogörelsen från statsrådet. Kommissionen framhåller att en utvidgning kommer att spela en viktig roll för ökad stabilitet i Europa och att en utvidgad union får en mer framträdande roll i världen. I och med att de yttre förbindelserna kan komma att omprioriteras vid en utvidgning av unionen, är det enligt utskottet särskilt viktigt både för de nuvarande medlemsstaterna och för kandidatländerna att förändringarna sker under kontrollerade former. Statsrådet understryker den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitikens (GUSP) roll som stabiliserande faktor. Utskottet anser att GUSP kommer att ha mindre möjligheter att påverka i detta hänseende, eftersom Euorpeiska unionen i den utformningen den har i Maastrichtfördraget mer har karaktären av en ekonomisk än av en politisk union och det än så länge oratificerade Amsterdamfördraget företrädesvis eftersträvar status quo. Som regeringen säger i EU-redogörelsen kommer inte heller en utvidgad union att medföra några omställningar av större betydelse, eftersom medlemsstaternas regeringar enhälligt måste komma överens om en utveckling av GUSP och försvarspolitiken. Däremot stärktes krishanteringsförmågan inom GUSP genom Amsterdamfördraget. Detta är enligt utskottet av betydelse speciellt när det gäller att tillföra unionen större handlingsfrihet vid en utvidgning

till Balkan, som är ett komplicerat område ur det säkerhetspolitiska perspektivet. Detta framhålls också i kommissionens meddelande.

Utskottet omfattar kommissionens bedömning, som ingår i redogörelsen från statsrådet, att unionens relationer till Ryssland kommer att vara av allt större vikt. Likaså kommer OSS-ländernas och Baltikums ställning samt unionens transatlantiska förbindelser att spela en allt större roll i unionens utrikes- och säkerhetspolitik och i de ekonomiska yttre förbindelserna. Finland bör, enligt utskottets mening, särskilt rikta in sig på att påverka unionens politik för Ryssland och Baltikum i en stabilitetsstärkande riktning för Nordeuropa. Utskottet håller därför med statsrådet när det gäller uppfattningen i redogörelsen att Finland bör understycka att satsningar på unionens nordliga dimension samtidigt är ett led i den utvidgade unionens yttre förbindelser, framför allt när det gäller att slå fast EU:s intressen i ett föränderligt Nordeuropa på ett sätt som främjar Finlands och EU:s målsättning.

Utskottet noterar att kommissionen i sitt meddelande också understryker unionens växande betydelse i Medelhavsområdet. Statsrådet går inte in på denna fråga. I takt med den ökande stabiliteten i östra Centraleuropa och på senare tid även i Balkan, har risken för instabilitet i Medelhavsområdet och Nordafrika ökat. Det är ett problem ur EU-perspektiv att den illegala invandringen till framför allt länderna i Medelhavsområdet har ökat så kraftigt. De sakkunniga pekade vid utfrågningen i utskottet på de

säkerhetspolitiska effekterna av den illegala invandringen. Finland bör ta en aktivare roll också i fråga om hanteringen av problemen i Medelhavsområdet och Nordafrika, anser utrikesutskottet.

Utvidgningen

Utvidgningen är huvudtemat i både redogörelsen från statsrådet och kommissionens meddelande Agenda 2000. Utvidgningen har också kopplingar till den inre utvecklingen av unionen, framför allt till omstruktureringen av den inre marknaden, genomförandet av den ekonomiska och monetära unionen och till ratificeringen och ikraftträdelsen av Amsterdamfördraget.

Vid Europeiska rådets möte i Köpenhamn i juni 1993 slogs kriterierna fast för vad ett medlemskap kräver av kandidatländerna:

— Att kandidatlandet har stabila institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter samt respekt för och skydd av minoriteter.

— Att en fungerande marknadsekonomi finns på plats, liksom förmågan att hantera det konkurrenstryck och de marknadskrafter som råder inom unionen.

— Att kandidatlandet har förmåga att uppfylla de skyldigheter och framför allt att ansluta sig till de mål som sammanhänger med den politiska, ekonomiska och monetära unionen.

Utifrån dessa kriterier har kommissionen sammanställt en bedömning av varje kandidatlands förutsättningar att uppfylla kriterierna. Förfarandet med ländervisa yttranden enligt stadgan är ett lämpligt sätt att bedöma kandidatländernas beredskap för ett medlemskap, anser utskottet. Vad beträffar Europeiska rådets anslutningskriterier anser utskottet att de i och för sig är objektiva men att tolkningen av dem oundvikligen också innehåller politiska element.

De ekonomiska kriterierna får särskilt stor betydelse vid bedömningen redan av den anledningen att nästan alla kandidatländer uppfyller de politiska kriterierna. Det är viktigt att de ekonomiska kriterierna uppfylls: det är fråga om kandidatländernas faktiska möjligheter att klara sig i konkurrensen på den inre marknaden i Europa i ett läge då vissa medlemsstater sannolikt har

infört den gemensamma valutan, när kandidatländerna blir medlemmar. En alltför tidig anslutning ligger varken i kandidatländernas eller i EU-staternas intresse. Detta kunde vara till stor skada för framför allt kandidatländerna och deras ekonomi.

Statsrådet anser att EU bör inleda förhandlingar om medlemskap med de länder som realistiskt sett kan antas uppfylla anslutningskriterierna på medellång sikt. Fler länder kan involveras i förhandlingsprocessen i takt med att de uppfyller kriterierna.

Enligt uppgifter till utskottet har merparten av medlemsstaterna godtagit riktlinjerna i kommissionens förslag. Utskottet har den uppfattningen att detta är en möjlig och sannolikt en relativt realistisk modell för en förhandlingsstart. Förfarandet kan ses över om förhållanena ändras. Det bör då emellertid tas hänsyn till resursfrågorna i anslutning till det tekniska genomförandet av förhandlingarna. De nordiska länderna har på en del punkter haft olika åsikter om förhandlingsfrågan. Sammantaget sett är olikheterna i de nordiska ländernas syn på förhandlingsfrågan kanske inte så stora som de vid första anblicken kan förefalla: det handlar snarare om förhandlingsteknik och tidsschema än om att vissa nordiska länder ställer sig bakom en utvidgning och andra inte.

Utskottet påpekar att Europeiska unionen eller Europeiska gemenskaperna aldrig tidigare har förhandlat om medlemskap med fler än fyra stater samtidigt. I början av 1970-talet fördes förhandlingar med Irland, Norge, Danmark och Förenade kungariket och åren 1993 och 1994 med Österrike, Norge, Finland och Sverige. Förhandlingar mellan medlemsstaterna å ena sidan och kandidatländerna å andra sidan binder resurser hos båda parter. Även om en utvidgning har hög prioritet får den inte lamslå den unionsinterna verksamheten eller ställa hinder i vägen för unionens interna utveckling.

Det är viktigt att förhandlingar med åtminstone ett land i Baltium ingår i kommissionens förslag, anser utskottet. Det är vidare viktigt att de baltiska staterna inte behandlas som en sammanhängande grupp utan att deras ställning analyseras utifrån deras egen situation.

En utvidgning har konsekvenser på olika nivåer. En dimension är att unionen får nya minoriteter. För Finlands del kan det vara ett positivt regionalt särdrag att en EU-region i Finlands närområde kommer att ha en betydande rysk minoritet vars medlemmar blir EU-medborgare i och med att de är medborgare i en medlemsstat.

Det är möjligt att kandidatländerna med aktivt intresse för medlemskap kan delas upp i tre grupper: i den första gruppen ingår de länder som unionen förhandlar med, i den andra de länder som genom partnerskap förbereder sig för att nå upp till den nivå som krävs för förhandlingar och i den tredje gruppen ingår de länder som får kriterierna för en behandling av medlemskap stärkta genom andra instrument än genom den egentliga utvidgningsstrategin. Den tredje gruppen innefattar emellertid stater som aktivt gått in för att främja medlemsperspektivet.

Det är, enligt utskottets uppfattning, mycket viktigt att de länder som förbereder sig för ett medlemskap genom partnerskap får det stöd de behöver.

Utskottet ser vissa risker för att gapet mellan den första och den andra förhandlingsgruppen kan bli större än väntat på grund av unionsinterna omständigheter. Denna uppfattning bygger på att unionen enligt Amsterdamfördraget måste komma överens om en institutionell reform, innan fler än fem nya länder blir medlemmar i unionen. Trots de höga förväntningarna lyckades staterna inte enas om detta i Amsterdam. Det finns ingen orsak att anta att frågorna i framtiden kan lösas med betydligt mindre svårigheter.

Följaktligen är partnerskap inför anslutningen ett instrument som kan ha effekter på längre sikt än unionen har räknat med. Det är, framhåller utskottet, viktigt att stater med partnerskap inför anslutningen håller uppe motivationen och att de får reella möjligheter att inleda förhandlingar när anslutningskriterierna är uppfyllda. De ekonomiska stödåtgärderna och andra stödformer med kopplingar till partnerskapet måste

vara reella och effektiva. Åtgärderna skall inte bara förbereda kandidatländerna på ett medlemskap utan också bidra till att förhindra att länderna åsidosätts. Strategin inför anslutningen måste kontinuerligt förstärkas och uppföljningen vara öppen och regelbunden.

Europakonferensen kan bli ett viktigt forum för anslutningsförfarandet. Konferensen baserar sig nästan uteslutande på tankar framförda av Frankrike och har ännu inte fått sin slutliga form vad beträffar innehåll, metoder eller deltagare. Konferensen kan eventuellt på ett mycket betydande sätt bidra till stabiliteten och underlätta den framtida EU-utvidgningen.

Det återstår fortfarande många olösta frågor i anknytning till utvidgningen, som regeringen inte nämner i sin redogörelse. Redogörelsen säger till exempel ingenting om huruvida maximibeloppet för de egna medlen ligger på en så realistisk nivå att de räcker till för att finansiera en utvidgad union. I samband med detta förde utskottet en diskussion om en utvidgning resulterar i så stor stabilitet att det är lönt att betala för den och vem som i så fall skall betala och hur mycket.

En utvidgning av Europeiska unionen är överlag en stor principiell fråga. Utvidgningen är ett fundamentalt ingrepp i unionen och innebär att en gemenskap för västeuropeiska stater helt konkret omvandlas till en alleuropeisk gemenskap. Samtidigt är det nödvändigt att ta ställning till frågan i vilken utsträckning en fördjupad union och inte minst det innehåll som de ursprungliga medlemsstaterna har tillfört de långsiktiga målen för en allt mer fördjupad gemenskap kan anpassas till en realitet med en gemenskap bestående av 25 eller till och med 30 stater.

Utlåtande

På grundval av det ovan sagda anför utrikesutskottet vördsamt

att stora utskottet bör ta hänsyn till det som sägs ovan.

Helsingfors den 31 oktober 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Markus Aaltonen /sd
vordf. Eva Biaudet /sv
medl. Satu Hassi /gröna
Esko Helle /vänst
Tytti Isohookana-Asunmaa /cent
Kauko Juhantalo /cent
Ilkka Kanerva /saml

Antero Kekkonen /sd
Kimmo Kiljunen /sd (delvis)
Martti Tiuri /saml
Erkki Tuomioja /sd
Jarmo Wahlström /vänst
Ben Zyskowitz /saml
suppl. Bjarne Kallis /fkf (delvis).

STATSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 30/1997 rd

Statsrådets EU-redogörelse om Finlands prelimi- nära hållning till meddelandet Agenda 2000

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens stora utskott sände den 10 oktober 1997 utrikesministeriets skrivelse av den 9 oktober 1997, som innehåller statsrådets EU-redogörelse till riksdagen om Finlands preliminära ställningstaganden till Agenda 2000, till statsutskottet för utlåtande.

Delegationsbehandling

Ärendet har behandlats i statsutskottets alla delegationer.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- handelsrådet Hannele Kerola, utrikesministeriet
- regionutvecklingsdirektör Veijo Kavonius, inrikesministeriet
- budgetrådet Rauno Lämsä, finansministeriet
- specialmedarbetare Veikko Marttila, jord- och skogsbruksministeriet.

Förvaltnings- och granskningsdelegationen har hört

- regionutvecklingsdirektör Veijo Kavonius, inrikesministeriet
- industrirådet Liisa Mieskylä, handels- och industriministeriet
- MEP Kyösti Virrankoski och MEP Riitta Myller.

Skattedelegationen har hört

- budgetrådet Rauno Lämsä, finansministeriet
- Kultur- och vetenskapsdelegationen har hört
- konsultative tjänstemannen Juha Mäntyvaara, undervisningsministeriet.

Jordbruksdelegationen har hört

- minister Kalevi Hemilä, konsultative tjänstemannen Antero Tuominen och överinspektör Kari Valonen, jord- och skogsbruksministeriet.

Trafikdelegationen har hört

- byggnadsrådet Juhani Tervala, trafikministeriet.

Handels- och industridelegationen har hört

- industrirådet Liisa Mieskylä och industrirådet Kalle J. Korhonen, handels- och industriministeriet.

Social- och arbetsdelegationen har hört

- specialforskare Arto Koho, social- och hälsovårdsministeriet
- avdelningschef Pertti Toivonen och äldre regeringssekreteraren Liisa Heinonen, arbetsministeriet.

Bostads- och miljödelegationen har hört

- konsultative tjänstemannen Aira Kalela och rådet för internationella ärenden Leena Simonen, miljöministeriet.

UTRIKESMINISTERIETS SKRIVELSE

Europeiska kommissionen offentliggjorde den 16 juli 1997 ett meddelande kallat Agenda 2000. Agenda 2000 innehåller kommissionens riktlinjer för hur EU bör förbereda sig på de stora utmaningar som unionen kommer att möta när vi närmar oss år 2000. Kommissionen presenterar sin syn på hur i synnerhet den gemensamma jordbrukspolitiken och regional- och strukturpolitiken bör utvecklas. Dessutom presenterar kommissionen sin ståndpunkt till hur EU:s finansiering bör ordnas under den period som omfattas av det nya finansiella perspektivet (2000—2006).

Europeiska rådet har gett rådet för allmänna frågor (utrikesministrarna) i uppdrag att sammanställa en rapport över hela Agenda 2000 för Europeiska rådets möte i Luxemburg i december 1997. Avsikten är att man då skall komma överens om att inleda utvidgningsförhandlingar. Samtidigt torde man lägga fast allmänna riktlinjer för struktur- och regionalpolitiken, jord-

brukspolitiken och finansieringen, även om de slutliga besluten troligen kommer att fattas först senare.

Den aktuella skrivelsen från utrikesministeriet är ett sammandrag av Finlands inställning till de olika sakkomplexen i meddelandet Agenda 2000 i ljuset av dagens situation och förberedelser. Enligt skrivelsen kommer ståndpunkterna att preciseras till nödvändiga delar före Europeiska rådets decembermöte.

I meddelandet Agenda 2000 har kommissionen har lyft fram följande sakkomplex som skall prioriteras vid utvecklingen av de interna politikområdena: att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt och sysselsättning, att sätta kunskap i förgrunden, att modernisera sysselsättningssystemen samt att förbättra levnadsvillkoren. Enligt utrikesministeriets skrivelse omfattar Finland kommissionens måluppställning, men vill dessutom betona bl.a. bättre konkurrenskraft.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Utskottet omfattar de preliminära synpunkter och ställningstaganden som anförs i utrikesministeriets skrivelse.

Regional- och strukturpolitiken

Kommissionen föreslår i Agenda 2000 en genomgripande reform av strukturfonderna. Strukturfondernas nuvarande sju mål minskas till tre: två regionala mål och ett horisontellt sysselsättningsmål. Samtidigt minskas de nuvarande tretton gemenskapsinitiativen till tre. Finland har i sina preliminära ställningstaganden understött en minskning av både antalet mål och antalet gemenskapsinitiativ.

Det föreslås att två tredjedelar av finansieringen riktas till regioner som omfattas av mål 1. Kriterierna för tilldelning av finansiering till mål

1 skall i stor utsträckning vara desamma som för närvarande. Extra stöd kan under den kommande perioden beviljas regioner där arbetslösheten är stor. De mest avlägset belägna regionerna behandlas som särfall på samma sätt som mål 1-regionerna. I kommissionens förslag konstateras att särskilda regler bör gälla för de nordligaste regionerna med extremt låg befolkningstäthet som i nuläget omfattas av mål 6. Statsutskottet finner det nödvändigt att alla mål 6-regioner omfattas av mål 1 under hela den kommande programperioden. Arbetslöshet och låg befolkningstäthet bör förbli kriterier för bestämningen av detta område.

Kommissionen föreslår att urvalskriterierna för mål 2 förenklas och förtydligas jämfört med nuläget. Statsrådet har i sin redogörelse konstaterat att i Finland har betydligt mera industriområden på tillbakagång (nuvarande mål 2) och

landsbygdsområden enligt det nuvarande mål 5 b än EU i genomsnitt. Å andra sidan dras Finland fortfarande med betydande arbetslöshetsproblem och regionala strukturproblem jämfört med läget inom EU som helhet. Kommissionens förslag har i detta avseende ansetts motsvara riktlinjerna för Finlands regionalpolitik. Det nya mål 2 bör i Finland vara minst lika omfattande som de nuvarande mål 2 och 5b. Det bör i regel omfatta de nuvarande målen 2- och 5b-områden som inte ryms med i det nya mål 1/6. I de detaljerade kriterierna bör man kunna beakta synpunkter som ansluter sig till landskapen och till och med de ekonomiska regionerna.

Finland har i sina preliminära ställningstaganden även understött de allmänna riktlinjerna för mål 3, som innebär en förnyelse av arbetsmarknaden. Däremot har Finland inte understött att andelen resurser från strukturfonderna till gemenskapsinitiativen sänks från 9 procent till 5 procent. Kopplingen mellan det gemenskapsinitiativ som gäller gränsområden och programmet Tacis bör enligt statsrådets åsikt stärkas. Utskottet omfattar även i detta avseende statsrådets ståndpunkt och betonar att den nordliga dimensionen bör förstärkas i de framtida reformerna. Barentssamarbetet och Östersjösamarbetet är av särskild vikt för Finland.

Statsrådet har i sina preliminära ställningstaganden ansett att kommissionens förslag till strukturfondsreform går i rätt riktning, men att det är otillräckligt. Statsutskottet konstaterar att strukturfonderna framför allt är ett regionalpolitiskt instrument. Den nationella regionalpolitiken bör utgöra ett tillräckligt välinriktat och effektivt komplement till EU:s regionalpolitik för att den interna flyttningsrörelsen skall kunna dämpas och en så balanserad regional utveckling som möjligt tryggas.

Tyngdpunkten i reformen bör enligt statsrådets åsikt ligga på en förbättring av resultaten av finansieringen. Ökad stödintensitet får inte äventyra förutsättningarna för en sund ekonomisk utveckling inom de understödda regionerna. För att öka effekten kan också minst 10 procent av medlen placeras i en reservfond som används i mitten av programperioden för de regioner som har kunnat påvisa ett effektivt genomförande av

budgeten. Man försöker också förstora multiplikatoreffekten genom att öka användningen av andra åtgärder och inte bara ge direkta stöd.

Med hjälp av indelningen i stödberättigade regioner styrs och differentieras i första hand nationella investeringsstöd till företagsverksamhet och de nationella företagsstödens andel när EU:s regionala målprogram genomförs.

Enligt statsutskottets åsikt bör särskild uppmärksamhet fästas vid en minskning av antalet program och en förenkling av programarbetet. Även Finlands eget förvaltnings- och budgeteringssystem bör utvecklas för att man skall kunna förbättra den nationella finansieringens träffsäkerhet och trygga dess tillräcklighet.

Ekonomiska ramar

Enligt kommissionens förslag bör unionen även efter 1999 ha fleråriga ekonomiska ramar och ett avtal mellan institutionerna om budgetdisciplin och bättre budgetförfarande. Enligt kommissionens förslag skall de ekonomiska ramarna även 2000—2006 styras av ett tak för egna medel. Utgifterna täcks utan att 1999 års tak för egna medel höjs. Taket för egna medel är 1999 1,27 procent av medlemsstaternas sammanlagda bruttonationalprodukt.

Enligt statsrådets redogörelse skall gemenskapens utgifter under perioden 2000—2006 täckas med 1999 års tak för egna medel, som är 1,27 procent av medlemsstaternas sammanlagda bruttonationalprodukt. Dessutom utgår Finland ifrån att de totala utgifterna för utvidgningen även efter 2006 skall täckas genom att taket för egna medel hålls inom ramen 1,27 procent.

Finland har i sina preliminära ställningstaganden understött kommissionens förslag om att de regional- och strukturpolitiska åtgärdernas andel skall vara högst 0,46 procent av EU:s BNP. Detta bör dock enligt regeringen betraktas som ett tak. Finlands utgångspunkt är dessutom att gränsen för de landsvisa strukturstöden bör sättas så att de är under 4 procent av landets bruttonationalprodukt.

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning om taket för strukturstöden och betonar att gränsen 4 procent inte skall vara något mål utan ett absolut tak. I enlighet med regeringens stånd-

punkt anser utskottet också att taket för egna medel skall vara 1,27 procent av varje medlemslands och medlemsstaternas sammanlagda BNP. Utskottet betonar emellertid samtidigt att angivandet av exakta siffror av flera orsaker är förknippat med många osäkerhetsfaktorer som kan påverka de exakta siffror som slutligen utfaller och som kan konstateras först i efterhand.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Statsutskottet konstaterar att dokumentet Agenda 2000 måste granskas som en helhet. De extra utgifter som följer av antagningen av nya medlemsländer finansieras i huvudsak ur strukturfonderna och belastar inte jordbruksbudgeten. Kommissionens förslag minskar gemenskapens utgifter för interventionsåtgärder och exportsubventioner. Den andel av hela budgeten som utgörs av utgifter för den gemensamma jordbrukspolitiken minskar ytterligare. Det utgiftstak som fastställts för jordbruket 1988 och som begränsar tillväxten i budgetens jordbruksandel till 74 procent av tillväxten i medlemsländernas BNI, skall också tillämpas under den nya fondperioden.

Kommissionens förslag bygger på en fortsättning och fördjupning av 1992 års reform av jordbrukspolitiken. Finland har i sina preliminära ställningstaganden understött kommissionens allmänna riktlinjer för en reform av EU:s jordbrukspolitik. Man har också betonat betydelsen av en stram budgetdisciplin när den gemensamma jordbrukspolitiken revideras, vilket statsutskottet anser vara riktigt.

Kommissionen föreslår att interventionspriserna för de viktigaste jordbruksprodukterna sänks. För nötkött är sänkningen 30 procent, för spannmål 20 och för mjölkprodukter 10 procent. Det föreslås att prissänkningarna delvis kompenseras med direkta stöd.

Utskottet instämmer i statsrådets ståndpunkt och konstaterar att i synnerhet en sänkning av interventionspriset för spannmål skulle leda till en lönsamhetskris inom spannmålsproduktionen i Finland, eftersom produktionskostnaderna är högre men skördenivån lägre i vårt land än genomsnittet inom EU. Utgående från den utredning som påbörjats om jordbruksmarknadens funktion måste man under de kommande för-

handlingarna bita sig fast i den finländska kostnadsutvecklingen; de höga kostnaderna måste fås ned till europeisk nivå. Man måste också beakta att Finland till skillnad från de flesta andra EU-länder dras med kontinuerliga olägenheter p.g.a. klimatet och den korta växt- och betesperioden. För odlarna är producentpriserna i Finland redan nu alldeles för låga och efter ytterligare en sänkning kan de inte täcka de rörliga kostnaderna ens på de effektivaste lägenheterna.

Utskottet anser att ett villkor för att jordbruksreformen skall kunna godkännas är att man hittar en permanent lösning som tryggar lönsamheten för spannmålsodling och annan odling av jordbruksgrödor, t.ex. vallväxter, i Finland, bl.a. i fråga om bestämningsgrunderna för CAP-stödet. I synnerhet måste de nuvarande betingelserna för odling av havre tryggas. Möjligheterna att bedriva och till och med utvidga produktionen av sockerbetor bör utredas i förhandlingarna. Vidare konstaterar utskottet att frågan om potatisstärkelse måste granskas i vidare bemärkelse än enbart som en jordbruksfråga. De nuvarande odlingsarealerna för ryps och raps bör tryggas.

Såsom statsrådet har konstaterat i sin egen ståndpunkt är de reformförslag som gäller nötkötts- och mjölksektorn mindre problematiska för Finland än den föreslagna reformen av spannmålssektorn. I detta sammanhang bör man dock utreda lönsamheten för specialiserad nötköttsproduktion.

Landsbygdspolitiken har i Agenda 2000 en större täckning än för närvarande. Finland stöder strävan efter en aktivare landsbygdspolitik samt en klarare arbetsfördelning mellan jordbrukspolitiken och landsbygdspolitiken. Eftersom jordbruket är långsiktig verksamhet bör man i åtgärderna beakta näringsens möjligheter att anpassa sig till förändringarna.

Utskottet finner det viktigt att även finansieringen av LFA-stödet och miljöstödet tryggas. Funktionen hos det i anslutningsavtalet överenskomna miljöprogrammet får inte äventyras varken när det gäller odlarnas inkomstbildning eller miljöpolitiken. För Finland är det viktigt att miljökonsekvenserna integreras i gemenskapens jordbrukspolitik.

Transportinfrastrukturen

I Agenda 2000 hänvisas i flera olika sammanhang till transportnätens och transportinfrastrukturens betydelse och deras utveckling. Enligt den bidrar förbättrade transportförbindelser mellan de olika regionerna både till en hållbar utveckling och till en inre sammanhållning inom unionen. Enligt Agendan förbättrar de åtgärder som riktas till infrastrukturen också konkurrenskraften och påverkar således sysselsättningen inom unionen. Angående finansieringen av de projekt som ansluter sig till trafikinfrastrukturen konstateras att gemenskapsmedlen kan spela en avgörande roll för att få igång projekt inom de transeuropeiska näten. Man tror dock inte att den finansiering som kommer från unionen räcker till, utan genomförandet av projekten kräver ytterligare finansiering utöver de nuvarande anslagen i gemenskapens TEN-budget samt att även helt nya finansieringsformer utvecklas.

Utvecklingen av TEN-näten är alltså enligt Agenda 2000 ett prioriteringsområde för EU:s verksamhet vars utveckling unionen har för avsikt att finansiera. Utskottet finner det viktigt att unionen ekonomiskt stöder utvecklingen av transeuropeiska nät. Utvecklingen av transportnäten är viktig både med tanke på unionens utvidgning och fördjupningen av unionens verksamhet. Utvecklingen av t.ex. TEN-näten och de andra transportnät som ansluter sig till dem är av central betydelse för förbindelserna mellan Finland och de andra unionsländerna när man beaktar vårt lands geografiska särdrag. Utvecklingen av transportnäten främjar också utvecklingen av unionens yttre förbindelser samt EU:s konkurrenskraft. Utvecklingen av transportförbindelserna mellan olika länder (t.ex. den fasta förbindelsen mellan Danmark och Sverige) kommer att påverka även Finlands konkurrensställning väsentligt. Utvecklingen av transportnäten mellan Finland och våra närområden är också ett led i utvecklingen av unionens nordliga dimension. Trots att unionen har för avsikt att finansiera projekt i anslutning till transportinfrastrukturen är finansieringsbehovet sannolikt betydligt större än de ekonomiska möjligheterna. Utvecklingen av nya finansieringsformer är därför viktig för att TEN-projekten skall kunna främjas.

Socialpolitiken

Statsrådet har betonat betydelsen av ekonomisk utveckling och stabilitet när programmet Agenda 2000 genomförs. Finland betonar i likhet med kommissionen att tryggheten av en hållbar ekonomisk tillväxt är den viktigaste riktlinjen när det gäller att främja sysselsättningen. Statsutskottet betonar emellertid att den sociala och ekonomiska utvecklingen är beroende av varandra. Kommissionen har i Agenda 2000 endast i snäv bemärkelse insett det inbördes förhållandet mellan dessa. Den har sett den sociala tryggheten endast som ett ekonomiskt problem. På de viktigaste utmaningarna, t.ex. de som följer av att befolkningen blir äldre och andelen kvinnor ökar i arbetslivet samt av ibruktage av ny teknik, omstruktureringen av marknader och företag och globaliseringen kan man naturligtvis svara endast om den ekonomiska grunden är i skick. Utöver sysselsättningen behandlas EU:s socialpolitiska verksamhet endast knapphändigt i meddelandet. Den sociala tryggheten måste dock enligt utskottets åsikt granskas som en vidare fråga. Utskottet påminner emellertid om att social- och sysselsättningspolitiken i första hand regleras genom den nationella lagstiftningen.

Att relativt fattiga länder ansluter sig till EU innebär en speciell utmaning för de av EU:s politikområden där man eftersträvar social och ekonomisk sammanhållning. En av utvidgningens mest betydande effekter kommer att vara att EU:s genomsnittliga BNP sjunker betydligt. För att minska flyttningsrörelsen och andra skadliga effekter måste man skapa nationella strategier för att utjämna utvecklingsskillnaderna mellan länderna. Man får inte gå med på att stoppa upp socialpolitikens utveckling på grund av de svårigheter som ansluter sig till kandidatländernas lagstiftning på det sociala området. Nivån på de socialpolitiska systemen måste upprätthållas både i EU:s medlemsländer och i kandidatländerna, för att de problem som ansluter sig till social dumpning inte skall bli ett problem för den inre marknaden.

På grundval av den erhållna redogörelsen konstaterar utskottet att kandidatländernas standard inom den sociala sektorn är på så låg nivå att en långsam anpassning av dem skulle rubba ge-

menskapslagstiftningens enhetlighet och sålunda störa den inre marknadens funktion. Som ett speciellt allvarligt problem har kommissionen betraktat det faktum att man låter bli att iakttä arbetarskyddsstandarder, vilket innebär en konkurrensfördel för kandidatländerna. Utskottet anser att kommissionens anmärkning är mycket viktig.

Utskottet betonar i likhet med kommissionen att de miniminormer som krävs för den fria rörligheten för varor måste uppfyllas. T.ex. EU:s lagstiftning gällande nya kemikalier, genetiskt modifierade produkter, läkemedel och medicinteknisk utrustning är krävande och genomförandet av den förutsätter fungerande myndighetsorganisationer, ekonomiska resurser och övervakning. Folkhälsan och livsmedelssäkerheten hör till kommissionens prioriteter. Principen om hälsoskydd bör integreras i gemenskapens alla politikområden och funktioner. Utskottet betonar också att standarderna för miljö- och hälsoskydd måste uppfyllas.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid jämförbarheten i arbetslivet, som avspeglar sig inte bara i samhällsstrukturerna utan även på många sätt i individernas och familjernas liv. Kandidatländerna måste även i detta avseende förbinda sig att delta i utvecklingen av gemenskapens politikområden.

I anslutning till utvidgningsstrategin finner statsutskottet det viktigt att man med olika stödprogram och på andra sätt kan medverka till att det inte behövs långa övergångsperioder innan kandidatländerna uppfyller miniminormerna.

Sysselsättningen

Finland anser att det är viktigt att sysselsättningen intar en synlig plats i unionens verksamhet. Den utvidgade inre marknaden bör i princip betyda nya sysselsättningsmöjligheter. Finland har betonat att sysselsättningsläget bör också beaktas som ett kriterium vid fördelningen av strukturfondernas anslag. Detta har dock inte operationaliserats lika klart som t.ex. BNP-kriteriet vid bestämningen av regioner. Större konkretism är enligt utskottets uppfattning viktig med tanke på Finlands egna intressen; med detta kriterium kunde vi få en större andel av EU:s struktur-

fondsmedel än om enbart BNP- och regionkriterierna används och även en större andel än vad vi nu får. Det ligger i Finlands intresse att föra fram sysselsättningskriteriet i fråga om alla strukturfondsmedel.

Sysselsättningen är i Agenda 2000 regionrelaterad, vilket syns i det inbördes förhållandet mellan de nya målen. Kommissionen har i meddelandet betonat att socialfundsåtgärderna måste vidtas på ett enhetligt sätt oberoende av programområde eller program. De teman som valts för mål 3-programmet — åtföljande ekonomiska och sociala förändringar, livslångt lärande, en aktiv arbetsmarknadspolitik för att bekämpa arbetslösheten samt bekämpande av social utslagning — stöder våra nationella tyngdpunkter. Statsutskottet finner det viktigt att de också sätts upp som mål för mål 1- och 2-programmen. Människor inom olika regioner bör enligt utskottets åsikt ges lika möjligheter att utveckla sina förutsättningar att bli sysselsatta. Utskottet finner att statsrådets åsikt är riktig när man säger att utvecklingen av de mänskliga resurserna måste inta en central ställning såväl inom de regioner som omfattas av mål 1 och 2 som på andra ställen inom unionen och att utvecklingen måste vara konsekvent. Finland har betonat att de ovan nämnda åtgärderna utgör ett komplement till mångåriga utbildnings- och sysselsättningsplaner samt den europeiska sysselsättningsstrategin.

Utskottet stöder också Finlands strävanden att minska byråkratin. Förhållandet mellan kommissionen och medlemsländerna borde i fråga om strukturfonderna bli resultatstyrt så att medlemslandet och kommissionen avtalar om målen, tilldelningen av resurser och uppföljningen.

Miljön

Enligt kommissionen är kontrollen över de hot som riktar sig mot miljön genast efter sysselsättningen den viktigaste framtida utmaningen för unionen. Löses problemen ökar det välbefindandet och förbättrar unionens förhållande till sina medborgare. Utvecklingen av ny miljöteknik skapar betydande tillväxt- och sysselsättningsmöjligheter. I Amsterdamfördraget fördes hållbar utveckling in som ett mål för unionen.

Det är nödvändigt att utveckla alternativa sätt att lösa miljöproblemen på gemenskapsnivå. Miljökraven accentueras när unionen utvidgas. Det är synnerligen viktigt att de länder som ansökt om medlemskap antar gemenskapens gällande miljölagstiftning och genomför den samt övervakar iakttagandet av den. Kandidatländernas miljöpolitik utvecklas från tillrättaläggande verksamhet i förebyggande riktning vilket utskottet anser vara rätt utgångspunkt. Denna utgångspunkt måste även beaktas i investeringarna.

Kommissionen föreslår att de länder som ansökt om medlemskap från och med år 2000 beviljas sammanlagt 3 mrd. ecu årligen i stöd för att förbereda anslutningen. Avsikten är att söka finansiellt stöd också från andra källor. De omfattande miljövärdsinvesteringar som måste genomföras i kandidatländerna kan förverkligas endast om man utöver ländernas egen och den offentliga finansieringen söker privat finansiering och finansiering från internationella finansiella institut. Utskottet finner det viktigt att gemenskapsfinansiering, som skall fungera som sporre, beviljas endast sådana projekt som uppfyller kraven i gemenskapens miljöregelverk. Utskottet betonar miljöstyrningens betydelse för investeringarna även i fråga om de nuvarande medlemsländerna. Gemenskapens finansiering bör inriktas på en minskning av de gränsöverskridande utsläppen. Utskottet finner det också viktigt att man får till stånd en effektivt fungerande miljöbeskattning som ett led i beaktandet av miljöns tillstånd.

Statsutskottet stöder tanken på en utveckling av sammanhållningsfonden. Sammanhållningsfonden stöder miljöprojekt och transeuropeiska infrastrukturprojekt för transporter. Dylika projekt som stöder en hållbar utveckling är speciellt viktiga i de framtida medlemsländerna, där miljöns och infrastrukturens tillstånd är betydligt sämre än i de nuvarande medlemsländerna.

Kommissionen har på ett korrekt sätt betonat betydelsen av regionalt samarbete i miljöfrågor. Det ligger i Finlands intresse att framhäva den nordliga dimensionen och därvid i synnerhet skyddet av Östersjön, Östersjösamarbetet och samarbetet med Ryssland.

Avsikten är att samordna det strukturella stödets olika delar. Antalet gemenskapsinitiativ minskas och överlappande finansiering undanröjs. Kommissionen nämner inte särskilt miljöfrågor som en grund för betalning av stöd enligt mål 1.

Avsikten att miljömålen integreras även i målen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Övergången från prisstöd till direkt stöd har redan i sig konsekvenser för miljön.

Utlåtande

Statsutskottet anför vördsamt

att stora utskottet bör beakta det som sägs i detta utlåtande vid behandlingen av ärendet.

Helsingfors den 21 november 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Olavi Ala-Nissilä /cent
Ulla Anttila /gröna
Pirjo-Riitta Antvuori /saml
Bjarne Kallis /fkf
Timo Laaksonen /vänst
Reijo Laitinen /sd
Markku Lehtosaari /cent
Håkan Malm /sv
Mats Nyby /sd
Arja Ojala /sd (delvis)

Maija Rask /sd
Anssi Rauramo /saml (delvis)
Jukka Roos /sd
Kimmo Sasi /saml
Oiva Savela /saml
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Jukka Vihriälä /cent
suppl. Maria Kaisa Aula /cent (delvis)
Hannu Kemppainen /cent (delvis)
Matti Saarinen /sd (delvis)
Kari Uotila /vänst.

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 17/1997 rd

Statsrådets EU-redogörelse om Finlands prelimi- nära hållning till meddelandet Agenda 2000

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände vid sitt sammanträde den 10 oktober 1997 ärendet E 44/1997 rd Agenda 2000 till förvaltningsutskottet för utlåtande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regionutvecklingsdirektör Veijo Kavonius, lagstiftningsrådet Antti Pelttari och överinspektör Tiina Tikka, inrikesministeriet
- handelsrådet Jukka Similä, utrikesministeriet
- budgetrådet Rauno Lämsä, finansministeriet
- avdelningschef Pertti Toivonen, arbetsministeriet
- biträdande avdelningschefen Henrik Räihä och yngre regeringssekreteraren Marjaana Aarnikka, handels- och industriministeriet
- konsultative tjänstemannen Jarmo Vaittinen, jord- och skogsbruksministeriet
- chefen för strukturpolitiken Juha Talvitie, Finlands Kommunförbund
- landskapsdirektör Esa Latva-Rasku, Södra Österbottens förbund
- landskapsdirektör Antti Mykkänen, Savolax förbund

- landskapsdirektör Altti Seikkula, Mellersta Österbottens förbund
 - biträdande direktören Jukka Patrikainen, Mellersta Finlands förbund
 - planeringsdirektör Risto Poutiainen, Norra Karelen förbund
 - regionutvecklingschef Sirkka Kylmänen, Norra Österbottens förbund
 - direktör Markku Gardin, Satakunta arbetskrafts- och näringscentral
 - direktör Leila Helaakoski, Norra Österbottens arbetskrafts- och näringscentral
 - direktör Alpo Jokelainen, Kajanlands arbetskrafts- och näringscentral
 - direktör Matti Kuosmanen, Norra Karelen arbetskrafts- och näringscentral
 - direktör Pekka Savolainen, Tavastlands arbetskrafts- och näringscentral
 - biträdande stadsdirektör Tapani Hellsten, Tavastehus stad
 - näringsdirektör Rauno Haikara, Brahestads stad
- Uleåborgs stad har gett ett skriftligt utlåtande om ärendet.

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

I statsrådets redogörelse konstateras att Europeiska unionen står inför betydande inre och yttre utmaningar och att det krävs reformer för att man skall kunna svara på dem. Utmaningar som kommer inifrån unionen är i synnerhet kravet på en omvärdering av struktur- och regionalpolitiken samt jordbrukspolitiken liksom beslutet om de nya ekonomiska ramarna. Utmaningar utifrån är i synnerhet de central- och östeuropeiska ländernas anslutningsprocess samt de allmänna frågor som gäller hela Europas utveckling och de globala utmaningarna.

Kommissionens meddelande Agenda 2000 och utlåtandena om anslutningsansökningarna utgör en helhet där kommissionen svarar på Europeiska rådets begäran om utredningar angående de allmänna riktlinjerna för unionens utveckling och huvudlinjerna för den framtida politiken, frågor i anslutning till utvidgningen samt det finansiella perspektivet efter 1999.

Europeiska rådet har gett rådet för allmänna frågor i uppdrag att sammanställa en rapport angående Agenda 2000 för Europeiska rådets möte i Luxemburg i december. Enligt redogörelsen är avsikten att man då skall komma överens om att inleda utvidgningsförhandlingar. Samtidigt torde man lägga fast allmänna riktlinjer för struktur- och regionalpolitiken, jordbrukspolitiken och finansieringen, även om de slutliga besluten gällande dem fattas först senare.

Statsrådets EU-redogörelse är ett sammandrag av Finlands inställning till de olika sakkomplexen i kommissionens meddelande Agenda 2000 i ljuset av dagens situation och förberedelser. Enligt redogörelsen kommer ståndpunkterna att preciseras till nödvändiga delar före Europeiska rådets decembermöte.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

1. Synpunkter i anslutning till utlåtandet

I detta utlåtande har utskottet huvudsakligen bedömt den del av kommissionens meddelande som gäller ekonomisk och social sammanhållning. Vid sidan av strukturfondsreformen har utskottet nedan i korthet uttalat sig om de frågor som ansluter sig till införandet av fri rörlighet för personer.

I den del som innehåller utskottets ställningstaganden har utskottet rent tekniskt delat in en del av de behandlade ämnesområdena med hjälp av tre underrubriker. Under den första beskrivs innehållet i kommissionens meddelande sådant det har framställts i statsrådets redogörelse. Därefter presenteras Finlands preliminära ställningstaganden sådana de framgår av redogörelsen. Till sist presenteras utskottets egentliga ställningstagande, där det också delvis redogörs för

synpunkter som kommit fram när de sakkunniga har hörts. Angående sakkunnigutlåtandena kan allmänt konstateras att i dem saknades i stor utsträckning en bedömning av ställningstagandenas mera vidsträckta betydelse som en del av den helhet som EU:s strukturfondsreform bildar.

Med den valda framställningstekniken försöker utskottet göra det lättare att uppfatta helheten och underlätta läsningen av utlåtandet samt dessutom främja utskottets egna fortsatta arbete när strukturfondsreformen framskrider.

2. Ekonomisk och social sammanhållning

2.1. Allmänt om strukturfondsreformen

Kommissionens meddelande enligt redogörelsen. Kommissionen föreslår i Agenda 2000 en genomgripande reform av strukturfonderna. Verksam-

heten koncentreras i syfte att göra den mera effektiv. Avsikten är att minska antalet strukturfondsmål och gemenskapsinitiativ. Likaså skall de regionala målen omfatta en mindre del av befolkningen och regionerna sammanfalla med de nationella stödområdesindelningarna. Med tanke på en balanserad utveckling inom unionen och den nödvändiga anpassningen av de mänskliga resurserna anser kommissionen att det är nödvändigt att bibehålla en stödvolymsom som motsvarar den nuvarande regional- och strukturpolitiken (0,46 procent av unionens BNI) även under följande finansieringsperiod 2000—2006.

Finlands preliminära ställningstaganden enligt redogörelsen. I statsrådets redogörelse anser Finland att det är nödvändigt med en reform av strukturpolitiken. Finland har också i sina preliminära ställningstaganden stött kommissionens förslag om att de regional- och strukturpolitiska åtgärdernas andel skulle utgöra högst 0,46 procent av EU:s BNI. Detta skall dock betraktas som ett tak och fördelningen av finansieringen mellan de nuvarande och nya medlemsländerna kräver noggrannare beräkningar. Finlands utgångspunkt har varit att maximibeloppet av de landsvisa strukturstöden skall vara under 4 procent av landets BNP. Dessutom är det enligt redogörelsen skäl att undersöka även andra begränsningar av stöden som beaktar de nya medlemsstaternas mottagningsförmåga och förutsättningar för medfinansiering. Det är också nödvändigt att utveckla nya finansieringssätt, t.ex. räntestöd, i samband med strukturfondsreformen.

Finland har betonat sysselsättningsproblemens betydelse som grund för fördelningen av medel och understött kommissionens uppfattning, enligt vilken kontroll över de hot som riktas mot miljön genast efter sysselsättningen är den viktigaste framtida utmaningen för unionen. Vårt land anser det vara viktigt att miljön beaktas på ett effektivare sätt vid beredningen och genomförandet av alla målprogram, i synnerhet i mål 1-programmen.

Finland har också omfattat kommissionens riktlinjer så till vida att hållbar utveckling och miljön bör beaktas i målen för alla politikområden, i reformen av strukturfonderna och jord-

brukspolitiken samt i utvidgningen.

Utskottets ställningstaganden. Utskottet har nyligen i ett betänkande (FvUU 14/1997 rd) tagit ställning till statsrådets redogörelse om förverkligandet av målen i lagen om regional utveckling (1135/1993). Riksdagen har med anledning av redogörelsen godkänt ett uttalande enligt betänkandet och sänt det till statsrådet för kännedom och beaktande. Dessutom har utskottet gett stora utskottet ett utlåtande 12/1997 om förvaltningsminister Jouni Backmans promemoria av den 21 maj 1997, som hör till samma sakkomplex och gäller Finlands position i reformen av strukturfonderna (E 40/1997 rd). I detta sammanhang kan konstateras att den grupp av sakkunniga som utskottet hört angående det aktuella sakkomplexet sålunda är större än vad som nämns i utlåtandets inledning.

Lagen om regional utveckling ligger till grund för vårt lands regional- och strukturpolitik. När lagen bereddes beaktades den pågående ingrationen i Europa. Syftet med lagen är att främja utvecklingen av landets regioner genom deras egna initiativ och att balansera den regionala utvecklingen bl.a. genom att åtgärder inriktas på de insatsområden som framgår av lagen. *Målen i lagen om regional utveckling och principerna för EU:s regional- och strukturpolitik stöder varandra väl.*

I det betänkande som ansluter sig till statsrådets redogörelse konstateras att det är viktigt med en arbetsfördelning mellan den nationella programpolitiken och EU:s program. *Den nationella regionalpolitiken bör förankras i den regionalpolitik EU bedriver. Utgångspunkten bör vara en effektiv nationell regional- och strukturpolitik som stöds av EU:s regional- och strukturpolitik. Även i framtiden måste de nuvarande grundprinciperna, av vilka utskottet i detta sammanhang betonar i synnerhet additionalitetsprincipen, tillämpas på de åtgärder som strukturfonderna finansierar.*

I det betänkande som ansluter sig till redogörelsen, där även läget beträffande den regionala utvecklingen i vårt land beskrivs, har man, av naturliga skäl, vid sidan av den nationella regional- och strukturpolitiken behandlat frågor som ansluter till EU:s regional- och strukturpolitik.

Utskottet hänvisar därför till de av riksdagen godkända ståndpunkterna i betänkandet (FvUB 14/1997 rd).

Enligt betänkandet har en balanserad utveckling i hela landet länge varit och är fortfarande det konsekventa målet i den finländska samhällspolitiken. Den betydelse som Europeiska unionens sammanhållningspolitik har för Finland accentueras i nuläget beträffande den regionala utvecklingen. Av denna anledning är den reform av strukturfonderna som infaller åren 2000—2006 en mycket viktig fråga för den regionala utvecklingen i vårt land. Utskottet betonar att vid reformen av EU:s regionalpolitik måste Finlands nationella intressen bevakas effektivt och på ett målinriktat sätt.

Utgående från sina beräkningar föreslår kommissionen att strukturfondernas anslag under den kommande perioden 2000—2006 skall fastställas till 210 mrd. ecu för de nuvarande 15 medlemsstaternas del. Sålunda skulle de årliga anslagsandelarna för de 15 medlemsstaterna, beräknade enligt kommissionens antaganden, under den nya programperioden vara i genomsnitt något lägre än 1999.

Trots detta är det skäl att sätta som mål att Finland skall få en större andel av regionutvecklingsmedlen än för närvarande, anser utskottet. Utskottet tar nedan i olika sammanhang ställning till de motiv som man kan åberopa i saken. Här kan det konstateras att det är skäl att ta det relativa arbetslöshetstalet som ett kriterium för fördelningen av medel, för att man med hjälp av strukturfondsreformen skall kunna utjämna de regionala skillnaderna i arbetslösheten. När det gäller bekämpningen av arbetslösheten betonar utskottet utbildningens sysselsättningsfrämjande verkningskraft.

När reformen förbereds är det skäl att agera så att effekten av EU:s regional- och strukturlpolitiska medel blir så stor som möjligt under den nya programperioden.

Utskottet vill också betona Finlands ståndpunkt att taket för de landsvisa strukturstöden bör sättas till under 4 procent av landets BNP. Till exempel i samband med unionens utvidgning kan ett tak på 4 procent äventyra de nuvarande medlemslänarnas finansieringsförutsättningar. Effekterna av ett högt tak för stödpro-

centen borde även annars utvärderas noggrannare.

2.2. Större koncentration av stödåtgärderna

Kommissionens meddelande enligt redogörelsen. Enligt kommissionen minskas strukturfondernas nuvarande sju mål till tre: två regionala mål och ett horisontellt sysselsättningsmål. Dessutom föreslås att en del av landsbygdens utvecklingsåtgärder flyttas bort från strukturfonderna. De nuvarande 13 gemenskapsinitiativen minskas till tre. Detta motiveras med att verksamheten skall göras effektivare och klarare. Avsikten är att den befolkning som omfattas av de nya målen 1 och 2 skall minskas från nuvarande 51 procent till 35—40 procent av hela EU:s befolkning.

Finlands preliminära ställningstaganden enligt statsrådets redogörelse. Finland har i sina preliminära ställningstaganden understött en minskning av antalet mål till två regionala och ett horisontellt mål samt en minskning av antalet gemenskapsinitiativ. Finland har också preliminärt varit berett att godkänna att den andel av EU:s befolkning som omfattas av målen minskas. Finland har dock ansett att befolkningsandelen bör variera mellan olika medlemsstater i förhållande till ländernas regionala utvecklingsproblem. Den andel av Finlands befolkning som för närvarande omfattas av mål 6, 2 och 5 b utgör sammanlagt 52,6 procent. Finland har enligt redogörelsen understött kommissionens åsikt att utvecklingen av de mänskliga resurserna bör inta en central ställning såväl inom de regioner som omfattas av mål och 1 och 2 som på andra ställen inom unionen och att utvecklingen måste genomföras konsekvent.

Utskottets ställningstaganden. Utskottet omfattar den ståndpunkt som framförts i statsrådets redogörelse. Beträffande befolkningsandelen är det skäl att betona att frågan måste bedömas i förhållande till de regional- och strukturlpolitiska problemen i varje medlemsland. Av denna anledning är det skäl att utgå ifrån att befolkningsandelen borde höjas för Finlands del. De regionala utvecklingsproblemen måste naturligtvis ha betydelse för de regional- och strukturlpolitiska medel som fås från EU.

2.3. *Det nya mål 1 (Svagast utvecklade områden)*

Kommissionens meddelande enligt redogörelsen. Enligt kommissionens förslag behåller mål 1 sin framskjutna plats även efter reformen av strukturfonderna. Det föreslås att två tredjedelar av finansieringen riktas till dessa regioner. Urvalskriterierna för en mål 1-region (75 procent av BNP per capita i förhållande till EU:s genomsnitt) tillämpas strikt i framtiden.

Kriterierna för fördelning av finansiering till mål 1 kommer i framtiden att vara så gott som desamma som för närvarande: regionens folkmängd, skillnaderna i regionernas välbefinnande jämfört med EU:s genomsnitt samt det nationella välbefinnandet. Enligt kommissionens förslag kommer dessutom områden med hög arbetslöshet att kunna beviljas extra stöd under den kommande finansieringsperioden. De nuvarande mål 1-regioner där BNP överstiger 75 procent undantas stegvis från åtgärderna i fråga. Hur detta skall gå till i praktiken bestäms senare.

De mest avlägsna regionerna behandlas som särfall på samma sätt som mål 1-regionerna. Även de nordligaste regionerna med en extremt låg befolkningstäthet som inte uppfyller kriterierna för mål 1 men som för närvarande omfattas av mål 6, behöver enligt kommissionens förslag särskilda regler.

Finlands preliminära ställningstaganden enligt statsrådets redogörelse. Finland har i sina preliminära ställningstaganden kraftigt betonat betydelsen av särskilda regler för mål 6-regionerna. Man har förutsatt att reglerna skall gälla hela programperioden och att de i praktiken betyder samma stödintensitet och samma ställning som för mål 1-regionerna i allmänhet. Inom mål 6-regionerna har man länge kunnat iaktta avsevärda regionala utvecklingsproblem. Den accelererande strukturuomvandlingen har ytterligare ökat utvecklingsproblemen inom dessa områden. Det är på sin plats att jämställa dessa regioner med de ultraperifera regionerna, eftersom de har likartade permanenta problem till följd av sitt läge. Finland understöder allmänt en minskning av antalet mål och även av denna anledning är det motiverat att införliva mål 6 med mål 1.

Det föreslagna BNP-kriteriet skulle uppenbarligen betyda att östra Finlands storområde kommer att omfattas av mål 1. I östra Finland är BNP per capita under 75 procent av EU:s genomsnitt, om 1992—1994 utgör referensår. Kriteriet torde också uppfyllas om det sista året är 1995. För östra Finlands del skulle kommissionens förslag jämfört med det nuvarande mål 6-området betyda att hela norra Savolax ryms med.

Utskottets ställningstaganden. Flera av de sakkunniga som utskottet har hört har betonat att mål 6-programmet bör ingå i mål 1 och till den del de nuvarande mål 6-regionerna inte uppfyller det föreslagna BNP/capita-kriteriet bör särskilda regler gälla för dessa mål 6-regioner. *Utskottet finner det nödvändigt att Finland håller fast vid den utgångspunkten att östra Finlands storområde skall omfattas av mål 1 och att de särskilda regler som gäller mål 6-området är i kraft hela programperioden och att de innebär samma ställning och stödnivå som för mål 1-regionerna. Det kan anses att kommissionen har förbundit sig till dessa regler. Dessutom fäster utskottet uppmärksamhet vid ställningen för de landskap som uppfyller BNP-kriteriet för mål 1 men som inte ingår i det nuvarande mål 6-området. Man bör lägga märke till att Finland inte i något skede har tagit ställning till tiden efter 2006 och inte heller i Agenda 2000 sägs något om den. Ur Finlands synvinkel är det också skäl att tala om särskilda regler, inte om övergångsregler.*

För Finland är det naturligtvis motiverat att stöda förslaget i Agenda 2000 om att dåligt sysselsättningsläge i mål 1-området bör påverka stödnivån så att den stiger. En klar utgångspunkt bör också vara att LFA-stödet överförs till jordbruksstödet utan att medlen för regional- och strukturpolitiken minskar.

En del av de sakkunniga som utskottet har hört har föreslagit att också andra kriterier än BNP/capita borde användas vid bestämningen av mål 1-området. Man har nämnt kriterier i anslutning till den nordliga dimensionen, t.ex. låg befolkningstäthet, långa avstånd, lång yttre gräns och kallt klimat. Även arbetslösheten, flyttningsrörelsen och utbildningsnivån borde enligt vissa remissinstanser utgöra kriterier för mål 1.

Utskottet anser att de föreslagna kriterierna i sig är bra och lämpliga för Finland. Kriterierna i fråga ansluter sig till de nuvarande mål 6-regionerna och sålunda till ovan nämnda särskilda regler. Det är också skäl att försöka utnyttja de nämnda kriterierna så bra som möjligt i förhandlingarna. Man bör dock komma ihåg att till grund för mål 1 har under strukturfondprogrammets hela tid legat bara ett kriterium (BNP per capita i förhållande till EU:s genomsnitt). Detta kriteriums goda och dåliga sidor har tidvis diskuterats men medlemsländerna har inte nått enighet om något annat kriterium. Dessutom bör man komma ihåg att målet för nästa programperiod är att koncentrera stödet till ett mindre område. Situationen bör också bedömas ur den synvinkeln att ett ökat antal kriterier kan föra med sig nya områden på olika håll i Europa, vilka inte annars skulle kvalificera sig som mål 1-regioner på grundval av BNP-kriteriet. Det är i varje fall klart att när man bedömer den inträffade regionala utvecklingen i ett nationellt perspektiv är det nödvändigt att titta på tillräckligt många indikatorer samtidigt. Likaså måste man bedöma betydelsen av den information som de tillbudsstående mätarna ger och utvecklingen av mätmetoderna.

De kriterier som ansluter sig till den nordliga dimensionen är viktiga. Det är i varje fall skäl att betona dessa kriterier för att vårt land skall tryggas tillräckligt med stöd i förhållande till våra mål.

De sakkunniga som utskottet har hört har framfört olika synpunkter på vilken regionindelningsklassificering som i framtiden borde användas när mål 1-regionerna utses. De nuvarande mål 1-regionerna har med några få undantag utsetts på NUTS II nivå.

I Europeiska kommissionens meddelande Agenda 2000 föreslås inte på vilken nivå inom det statistiska klassificeringssystemet NUTS de nya svagast utvecklade områdena, mål 1-regionerna, skall bestämmas för perioden 2000—2006. Regeringen har inte heller ännu tagit ställning till denna sak och saken har enligt erhållen utredning tills vidare inte diskuterats på ministerrådets möten.

I Agenda 2000 föreslås att det i framtiden skall råda överensstämmelse mellan mål 1-regionerna och de nationella regionalpolitiska stödområden

där företagsstöden är högst, dvs. områden enligt artikel 92.3 a i fördraget. Dessa nationella områden bestäms för närvarande på NUTS II-nivå. Förslaget har dock ännu inte godkänts, utan det utgör en av de frågor som ansluter sig till strukturfondsreformen.

Finlands områden med låg befolkningstäthet, som hör till mål 6-området, bestämdes i samband med anslutningsförhandlingarna. Då tog man med förutom hela landskap även vissa ekonomiska regioner där befolkningstätheten är låg och som geografiskt hör samman med en mål 6-region.

Enligt tillgänglig information kommer Europeiska kommissionen att ge sitt förslag till nya förordningar om strukturfonderna i vår. *Finland har för egen del möjlighet att påverka vilken regional nivå och vilket statistiskt kriterium eller vilka kriterier som används när beslutet om mål 1-regionerna fattas. Likaså har Finland möjlighet att påverka om medlemsländerna tillåts mera flexibilitet vid bestämningen av mål 1-regionerna.*

2.4. *Det nya mål 2 (områden där näringslivet omstruktureras och landsbygdsområden)*

Kommissionens meddelande enligt redogörelsen. Enligt kommissionens förslag är det nya mål 2 avsett för sådana områden med strukturproblem som kräver ekonomisk och social omstrukturering och där a) industrin eller tjänstesektorn berörs av omställningen eller b) de är landsbygdsområden på tillbakagång eller c) drabbade krisområden som är beroende av fiske eller d) problemfyllda storstadsområden. Alla dessa områden lider av strukturella problem såsom svårigheter med ekonomisk omstrukturering, hög arbetslöshet eller avfolkning. Urvalskriterierna för mål 2 borde enligt kommissionens åsikt förenklas och förtydligas samt lämpa sig för alla mål 2-områden. Då borde man beakta: a) arbetslösheten, b) antalet sysselsatta inom industrin, c) nivån på och utvecklingen inom jordbruket och fisket samt d) omfattningen av social utslagning. De områden som för närvarande omfattas av mål 2 och 5b men inte ryms med i det nya mål 2-området, bör enligt kommissionens förslag få begränsat ekonomiskt stöd under en övergångsperiod.

Finlands preliminära ställningstaganden enligt statsrådets redogörelse. Finland har under den pågående perioden 1995—1999 lika mycket industriområden på tillbakagång (det nuvarande mål 2, i Finland 15,5 procent av befolkningen) som genomsnittet inom EU och betydligt mera landsbygdsområden som omfattas av mål 5b (i Finland 21,5 procent av befolkningen) än genomsnittet. Finlands arbetslöshetsproblem och regionala strukturproblem är fortfarande stora jämfört med läget inom EU som helhet. Finland har i sina preliminära ställningstaganden ansett att kommissionens förslag till denna del motsvarar riktlinjerna för Finlands regionalpolitik. Finland stöder också kommissionens förslag om att miljöaspekterna skall integreras i mål 2-programmet. Finland anser att medlemsländernas egna synpunkter bör vara avgörande vid valet av stödområden.

Utskottets ställningstaganden. Av Agenda 2000 framgår inte klart hur det nya mål 2 skall se ut. Å ena sidan skall det stöda lösningen av strukturella problem i urbana områden, å andra sidan skall det ansluta sig till utvecklingen av landsbygdsområden. En del av de sakkunniga som utskottet har hört har föreslagit att urvalskriterierna bör utökas med indikatorer som beskriver bl.a. flyttningsrörelsen och låg befolknings-täthet. Några remissinstanser har också tyckt att områdena borde utses på nivån för ekonomiska regioner.

Trots att Finland preliminärt har intagit en positiv hållning till det föreslagna nya mål 2, är det nödvändigt att få mera information om hur det är möjligt att utveckla landsbygdsområden och stadsområden inom ramen för samma mål och hur det horisontella landsbygdsprogrammets åtgärder kommer att integreras i det nya programmet.

I förvaltningsutskottets betänkande om förverkligandet av målsättningarna i lagen om regional utveckling erkänns både stads- och landsbygdspolitikens betydelse. Samtidigt ser man ett behov av konstruktiv växelverkan mellan dessa två också därför att Finland är Europas mest landsbygdsdominerade land. Enligt betänkandet bör landsbygden och städerna utvecklas parallellt med utnyttjande av bägges styrkor. De strukturella problemen och svårigheterna till

följd av långtidsarbetslösheten bör tas på allvar. Utslagningsproblemen är till sin karaktär desamma i städer som på landsbygden. *I detta sammanhang är det skäl att fästa uppmärksamhet vid att både stads- och landsbygdspolitiken tilldelas tillräckliga resurser i det nya målprogrammet.*

Tills vidare har det inte funnits orsak att ta officiell ställning till kriterierna för urvalet av områden eller till den regionala nivån. *På basis av den tillgängliga informationen har utskottet inget att anmärka på den utgångspunkten att medlemsländernas nationella förslag skulle vara avgörande vid valet av områden.* Klart är att även denna fråga måste bedömas med avseende på Finlands samtliga intressen i strukturfondsreformen som helhet.

Flera sakkunniga har understött kommissionens förslag till övergångsperioder för de regioner som inte i fortsättningen kvalificerar sig för det nya mål 2-området. Inte heller denna sak har det tills vidare funnits orsak att ta ställning till, utan det är motiverat att utforma en standpunkt i det skedet när det föreligger närmare uppgifter om vilka av de nuvarande områdena som faller bort och vilka som blir nya stödområden.

Innan slutgiltig standpunkt tas till vilken regionindelning som skall användas för de regionala målen måste man på förhand så bra som möjligt reda ut Finlands nationella påverkningsmöjligheter samt lösningarnas samtliga följdverkningar.

2.5. Det nya mål 3 (Mänskliga resurser)

Kommissionens meddelande enligt redogörelsen. Enligt kommissionens förslag är det nya mål 3 avsett för områden som stannar utanför mål 1 och 2. Avsikten med verksamheten är att förnya arbetsmarknaden. Avsikten är att främja verksamhet inom fyra områden som kompletterar riktlinjerna för den europeiska sysselsättningsstrategin: a) åtföljande ekonomiska och sociala förändringar, b) livslånga utbildningssystem, c) en aktiv arbetsmarknadspolitik för att bekämpa arbetslösheten och d) bekämpning av social utslagning.

Finlands preliminära ställningstaganden enligt statsrådets redogörelse. Finland understöder de allmänna riktlinjerna för det nya mål 3 och betonar att åtgärderna utgör ett komplement till

mångåriga utbildnings- och sysselsättningsplaner samt den europeiska sysselsättningsstrategin.

Utskottets ställningstaganden. De sakkunniga som utskottet har hört har i rätt liten utsträckning tagit ställning till det nya mål 3. I allmänhet har man dock funnit förslaget tillfredsställande. I arbetsministeriets utlåtande konstateras att det nya mål 3 har behandlats mycket knapphändigt och ytligt i Finland. I utlåtandet konstateras också att om sysselsättningskriteriet används skulle Finland få en betydligt större del av EU:s strukturfondsmedel än om enbart BNP- och regionkriterierna används.

Utskottet finner det motiverat att Finland ännu inte i sina officiella ställningstaganden i detalj har tagit ställning till innehållet i de föreslagna målen, utan man har, liksom flera andra medlemsländer, först velat få mera uppgifter om de nya mål 2 och 3. Utskottet understöder tanken i Agenda 2000 på att sysselsättningsläget borde beaktas i stödbeloppen.

2.6. Gemenskapsinitiativen

Kommissionens meddelande enligt redogörelsen. Enligt kommissionens förslag ändras förfarandet med gemenskapsinitiativ så att gemenskapens intresse av initiativen och deras nydanande egenskaper åskådliggörs på ett tydligare sätt. Gemenskapsinitiativen begränsas av denna orsak till tre områden: a) gränsöverskridande och interregionalt samarbete för att främja fysisk planering, b) landsbygdens utveckling och c) mänskliga resurser med särskild tonvikt på jämlikhet.

Finlands preliminära ställningstaganden enligt statsrådets redogörelse. Finland understöder en klar minskning av gemenskapsinitiativen. De föreslagna tre gemenskapsinitiativen motsvarar i stora drag Finlands syn på vilka gemenskapsinitiativ man borde koncentrera sig. Finland anser dock inte att det är motiverat att sänka den andel resurser som kommer från strukturfonderna från 9 procent till 5 procent, såsom kommissionen föreslår. Kopplingen mellan det gemenskapsinitiativ som gäller gränsområden och programmet Tacis borde stärkas.

Utskottets ställningstaganden. De sakkunnigutlåtanden som tillställts utskottet understöder tanken i Agenda 2000 på en minskning av antalet gemenskapsinitiativ till tre. *Utskottet har inget*

att anmärka på att Finland har intagit en liknande ståndpunkt, eftersom antalet gemenskapsinitiativ för närvarande är för många och de och målprogrammen delvis överlappar varandra. Finland har i olika sammanhang påpekat att ett gränsområdesutvecklingsinitiativ typ Interreg är viktigt för Finland och att det också kunde utvecklas som en del av den mera omfattande nordliga dimensionen. De anslag som reserveras för gemenskapsinitiativ borde inte minskas under den kommande programperioden.

I detta sammanhang är det skäl att beakta att i den nordliga dimensionen är det fråga om ett omfattande begrepp med vars hjälp man försöker utveckla unionens politik och definiera EU:s intressen i den föränderliga situationen i norra Europa på ett sätt som främjar Finlands och EU:s mål. Begreppet innefattar åtgärder i syfte att trygga stabilitet samt social och ekonomisk utveckling i våra närområden. *Utskottet betonar den nordliga dimensionens omfattning ur regional- och strukturpolitisk synvinkel och betonar vid sidan av Interregarbetet också betydelsen av arbetet kring Östersjön och i Barentsregionen samt behovet av tillräckliga resurser.*

Finlands Kommunförbund har i sitt utlåtande talat för att det stadspolitiska gemenskapsinitiativet Urban skall bibehållas. Det finns säkert behov av att stöda verksamhet liknande det nuvarande Urban-initiativet även i framtiden, men man måste fundera på och utreda hur de föreslagna nya målen 2 och 3 kunde stöda en lösning av städernas sociala problem. *För Finland har det nuvarande Urban-initiativet varit av rätt liten ekonomisk betydelse och före de slutliga ställningstagandena är det skäl att fundera på den helhet som gemenskapsinitiativen och målprogrammen tillsammans bildar.*

2.7. Sammanhållningsfonden

Kommissionens meddelande enligt utredningen. Kommissionen föreslår att sammanhållningsfonden skall behålla sin utformning så att även de medlemsländer som anslutit sig till den tredje fasen av Ekonomiska och monetära unionen även i fortsättningen kommer att ha rätt till stöd från fonden. Avsikten är att utvärdera en fortsättning på grundval av en granskning efter halva tiden.

Finlands preliminära ställningstaganden enligt statsrådets redogörelse. Finland tar ställning till sammanhållningsfonden först när man ser bl.a. hur finansieringen och regionalpolitiken utvecklas som helhet.

Utskottets ställningstaganden. Utskottet har inte i detta skede något att anmärka angående Finlands ståndpunkt.

2.8. Större kostnadseffektivitet

Kommissionens meddelande enligt redogörelsen. Kommissionens mål är att uppnå större kostnadseffektivitet genom enklare program- och finansieringsförfarandena samt effektivare utvärdering och granskning. Minskningen av antalet program är ett första steg mot förenkling. Ett annat vore ett enda flerårigt program för varje region under mål 1 och 2. För det horisontella mål 3 skulle man ha ett nationellt program eller en uppsättning regionala program. För att göra verksamheten effektivare försöker man också öka användningen av andra åtgärder och inte ge bara direkta stöd (räntestöd, garantier, riskplaceringar och andra placeringar).

Finlands preliminära ställningstaganden enligt statsrådets redogörelse. Finlands grundläggande inställning till en förbättring av strukturfondernas verksamhet är positiv. Kommissionens förslag går i rätt riktning, men är inte tillräckligt. Tyngdpunkten i reformen borde ligga på en förbättring av resultaten av finansieringen. Detta förutsätter tidsbundna stöd och att nya finansieringsinstrument utvecklas. Stöden borde förstärka regionernas egna utvecklingsinitiativ och därför borde den finansiering som kommer från annat håll — unions- och statsbudgeten — hållas inom bestämda gränser. Ökad stödensitet får inte äventyra förutsättningarna för en sund ekonomisk utveckling inom de understödda regionerna. Utgångspunkten bör emellertid vara att administreringen skall basera sig på nationella administrationssystem. Kommissionen förslag om en reserv på 10 procent som i mitten av perioden delas ut till regioner som har genomfört programmen på ett effektivt sätt överensstämmer med Finlands tidigare ställningstaganden. Grunderna för fördelningen av reserven skall vara tillräckligt exakta.

Utskottets ställningstaganden. Utskottet har inte i detta skede något att anmärka angående Finlands ståndpunkt, men utgår ifrån att denna inte får leda till konflikt med det som anförts i detta utlåtande.

2.9. Andra ställningstaganden i anslutning till regional- och strukturpolitiken

Utskottets ställningstaganden. Flera sakkunniga som utskottet har hört har tagit ställning för en förenklad administration. I utlåtandena konstateras likaså att den nationella administrationen av strukturfonderna bör förnyas så att förbunden på landskapsnivå får möjlighet att besluta om användningen av EU-medel. Europeiska kommissionen strävar efter att förenkla administreringen av programmen och systemen för utbetalning av medel. Det är naturligtvis skäl för Finland att stöda denna strävan.

I ovan nämnda betänkande anser förvaltningsutskottet att *regionalförvaltningen bör få större befogenheter att fatta beslut om stöd till näringsverksamhet, offentliga investeringar och tjänster av betydelse för befolkningen. Samtidigt måste regionerna få avsevärt större behörighet i relation till de statliga sektormyndigheterna genom att förbunden på landskapsnivå, som är regionala utvecklingsmyndigheter, får större beslutanderätt när det gäller resurser till landskapen, både beträffande fördelningen mellan olika branscher av nationella och EU-relaterade resurser för regional utveckling och större åtgärdskomplex. Utskottet anser att det i enlighet med programpolitikens anda och syfte är viktigt att åtminstone största delen av EU:s regional- och strukturpolitiska finansiering står till landskapsförbundens förfogande.*

Den fråga om tas upp i föregående stycke ansluter sig också till de grundläggande principer som skall tillämpas på de åtgärder som strukturfonderna finansierar och av vilka utskottet i detta sammanhang på samma sätt som i redogörelsebetänkandet betonar subsidiaritets- och additionalitetsprincipens betydelse.

3. Fri rörlighet för personer

Kommissionens meddelande enligt redogörelsen.

Enligt kommissionen måste denna frihet åtföljas av en rimlig grad av säkerhet och rättvisa om alla skall uppleva den som något fördelaktigt. Inrättandet av ett område för frihet, säkerhet och rättvisa är ett viktigt mål som är infört i Amsterdamfördraget.

Finlands preliminära ställningstaganden enligt redogörelsen. Finland omfattar kommissionens syn och betonar vikten av att unionens medlemsländer och institutioner förbinder sig till ett snabbt och effektivt förverkligande av dessa mål. Finland betonar vikten av att få de nya medlemsländerna med i det praktiska samarbetet i syfte att bekämpa brottslighet. Finland betonar också betydelsen av civilrättsligt samarbete vid skapandet av unionens politik för att inrätta ett område för frihet, säkerhet och rättvisa.

Utskottets ställningstaganden. Utskottet har inget att anmärka angående Finlands ståndpunkt.

Utlåtande

På grundval av det ovan sagda anför förvaltningsutskottet vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet omfattar de preliminära ställningstaganden som anförts i statsrådets redogörelse med ovan nämnda preciseringar och anmärkningar och

att stora utskottet bör beakta det som sägs i detta utlåtande.

Helsingfors den 26 november 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Kaarina Dromberg /saml
medl. Ulla Juurola /sd
Timo Järvilahti /cent
Reijo Kallio /sd
Juha Karpio /saml
Valto Koski /sd

Osmo Kurola /saml
Pehr Löw /sv
Jukka Mikkola /sd
Tuija Pohjola /sd
Veijo Puhjo /vgr
Erkki Pulliainen /gröna.

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 15/1997 rd

Statsrådets EU-redogörelse om Finlands prelimi- nära hållning till meddelandet Agenda 2000

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände genom sitt brev av den 10 oktober 1997 statsrådets EU-redogörelse E 44/1997 rd (Agenda 2000) till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultative tjänstemannen Jarmo Vaittinen och konsultative tjänstemannen Antero Tuominen, jord- och skogsbruksministeriet
- handelsrådet Aulikki Hulmi-Koskinen och enhetschefen Kim Luotonen, utrikesministeriet
- överinspektör Tiina Tikka, inrikesministeriet
- specialforskare Ilkka Laurila, Lantbruksekonomiska forskningsanstalten
- direktör Risto Artjoki och ombudsman Michael Hornborg, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- verksamhetsledare Tage Ginström, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund
- direktör Antero Leino, Livsmedelsindustrin rf
- avdelningschef Juha Seppälä, Maaseutukeskusten liitto

- direktör Juhani Mäittälä, Nylands landsbygdscentral
- direktör Vesa Nuolioja, Uleåborgs landsbygdscentral
- chefen för landsbygdsavdelningen Vilho Härkönen, Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral
- jordbruksgruppens direktör, Eero Nurminen, Raisio Koncernen
- verkställande direktör Hannu Pelttari, Avena Oy
- intressebevakningschef Riitta Brandt, Valio Oy
- verkställande direktör Tuomas Kuhmonen, Fin-Auguuri Oy
- utvecklingschef Tuomo Kautonen, Osuuskunta Idän Maito.

Avgränsning av utlåtandet

Utskottet avgränsar sitt ställningstagande så att det gäller endast gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik samt vissa frågor som ansluter sig till regional- och strukturpolitiken.

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

Den gemensamma jordbrukspolitiken

a) Allmänt

Av statsrådets redogörelse framgår att kommissionen motiverar reformen av jordbrukspolitiken med större konkurrenskraft för EU:s jordbruksprodukter, förberedelser för de kommande WTO-förhandlingarna och EU:s utvidgning. I bakgrunden finns också beaktandet av konsumenternas krav, behov av att stärka landsbygdspolitiken, miljöaspekter, behov av att förenkla politiken och EU:s budgetram. I den del som gäller jordbrukspolitiken betonar kommissionen konsumenternas krav på hälsa och i synnerhet på livsmedelssäkerhet.

Kommissionens förslag baserar sig på en fortsättning på och fördjupning av 1992 års reform av jordbrukspolitiken. Kommissionen föreslår att interventionspriserna för de viktigaste jordbruksprodukterna sänks: för nötkött med 30 procent, för spannmål med 20 procent och för mjölkprodukter med 10 procent.

Det föreslås att prissänkningarna delvis kompenseras med direkta utbetalningar. Av sänkningen av spannmålspriset kompenseras ungefär hälften. Dessutom föreslår kommissionen att obligatoriskt arealuttag slopas och att det specialstöd som betalats för oljevaxter försvinner. Inom nötköttssektorn kompenseras prissänkningen genom att stöden per djur höjs och genom att ett nytt s.k. mjölkkobidrag tas i bruk. Mjölkvotssystemet fortsätter åtminstone till år 2006.

Kommissionen föreslår dessutom att man inför ett individuellt tak för de direkta utbetalningar som beviljas på grundval av den gemensamma jordbrukspolitiken. Reformen av jordbrukspolitiken innefattar också en revidering av olivolje-, vin- och tobakssektorerna.

Kommissionen föreslår att miljöaspekterna skall integreras i målen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Kommissionen konstaterar att man förbereder ett förslag om hur miljödimensioner skall kunna fogas till grunderna för direkta utbetalningar och anser att jordbrukets miljöprogram bör förstärkas och mera stöd rik-

tas till ändamålet. Kommissionen föreslår också en övergripande utveckling av landsbygden, varvid uppmärksamhet fästs vid landskapsvård och miljövård.

b) Effekter

Kommissionens förslag minskar gemenskapens utgifter för interventionsåtgärder och exportsubventioner. Kommissionen uppskattar emellertid att EU:s jordbruksutgifter kommer att öka från 1999 års 43,3 mrd. ecu till ungefär 50 mrd. ecu år 2006, trots att den andel av hela budgeten som som går till utgifter för den gemensamma jordbrukspolitiken kommer att minska ytterligare. Det tak för jordbruksutgifterna som fastställdes för 1988 och som begränsar jordbruksdelens tillväxt till 74 procent av tillväxten i medlemsländernas bruttonationalinkomst skall tillämpas även under den nya fondperioden.

Om kommissionens förslag tillämpas som sådana skulle det i Finland betyda ett inkomstbortfall på 355 milj. mk för spannmålssektorn, 17 milj. mk för nötköttssektorn och 112 milj. mk för mjölksektorn. En sänkning av interventionspriset för spannmål med 20 procent skulle leda till en lönsamhetskris inom spannmålsproduktionen i Finland, eftersom produktionskostnaderna är högre men skördenivån lägre i vårt land än genomsnittet inom EU. Kommissionen har medgivit att Finlands specialproblem kräver särskilda regler. En tjänstemannaarbetsgrupp har samman kallats för att bereda dem.

c) Finlands ställningstaganden

Finland stöder kommissionens föreslagna allmänna riktlinjer för en reform av EU:s jordbrukspolitik. När den gemensamma jordbrukspolitiken revideras måste man iakttä stram budgetdisciplin. Finland förhåller sig positivt till ett individuellt tak för de direkta utbetalningar som beviljas genom den gemensamma organisationen av marknaden.

Finland stöder strävan efter en aktiv landsbygdpolitik samt en klarare arbetsfördelning

mellan jordbrukspolitiken och landsbygdpolitiken. Finland understöder att större uppmärksamhet fästs vid miljöaspekter i jordbrukspolitiken.

Finland förutsätter att det finländska jordbrukets specialproblem beaktas när Agenda 2000 behandlas. Vid förhandlingarna måste man hitta en hållbar lösning som tryggar lönsamheten för spannmålsodlingen och annan odling av jordbruksgrödor i Finland. Finland anser att på lång

sikt bör EU:s spannmålspolitik revideras så att kopplingen till de referensskördar som fastställs i samband med 1992 års reform ses över.

Inom nötkötts- och mjölksektorn kompenserar kommissionens förslag till höjning av de direkta utbetalningarna det inkomstbortfall som åsamkas producenterna bättre än inom spannmålssektorn. Reformförslagen gällande dem är för Finlands del mindre problematiska än den reform som föreslås inom spannmålssektorn.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

1. Allmänt

Kommissionens meddelande (KOM(97) 2000 slutlig VOL 1)

I meddelandet redogörs bl.a. för principerna och målen för reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Den allmänna principen för reformen är att fördjupa och utvidga 1992 års reform genom en fortsatt övergång från prisstöd till direkta utbetalningar och att man tar fram en sammanhängande landsbygdpolitik som skall åtfölja denna process. Direkta utbetalningar kommer att fastställas till en lämplig nivå och överkompensation kommer att undvikas.

Kommissionen avser att föreslå att man inför ett individuellt tak vilket skall omfatta alla direkta utbetalningar genom den gemensamma organisationen av marknaden. Vidare är tanken att medlemsstaterna skall kunna införa kriterier för differentiering enligt gemensamt överenskomna regler och att samtidigt undvika åternationalisering.

I meddelandet anser man att man med hjälp av reformen kan tillvarata den förväntade positiva utvecklingen på världsmarknaden och att den kommer att göra det europeiska jordbruket mera konkurrenskraftigt både på den inre och externa marknaden. Lägre priser gynnar konsumenterna och ger utrymme för prisdifferentiering till förmån för högkvalitativa specialprodukter. En större marknadsinriktning underlättar den successiva integreringen av nya medlemsstater och

förbereder unionen för nästa WTO-runda. Den kommer också att hjälpa unionen att förstärka sin ställning som en viktig världsexportör. Enligt meddelandet är priserna dock bara en aspekt av konkurrenskraft. Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet är lika viktiga aspekter.

Utskottets ställningstaganden

Med hänvisning till statsrådets redogörelse konstaterar utskottet som allmän anmärkning angående reformen att en tillämpning av kommissionens förslag som sådana i Finland skulle betyda ett inkomstbortfall på 355 milj. mk för spannmålssektorn, 17 milj. mk för nötköttssektorn och 112 milj. mk för mjölksektorn. En sänkning av interventionspriserna för spannmål med 20 procent skulle leda till en lönsamhetskris inom spannmålsproduktionen i Finland, eftersom produktionskostnaderna är högre men skördenivån lägre i vårt land än genomsnittet inom EU.

Utskottet anser att vårt jordbruks specialproblem måste beaktas när Agenda 2000 behandlas och förutsätter att Finland inte stöder reformen om man inte i förhandlingarna hittar en hållbar lösning som tryggar lönsamheten för jordbruksproduktionen i vårt land. I nuläget, då man är tvungen att satsa kraftigt på att ändra produktionsstrukturen i vårt land, förutsätter utskottet uttryckligen hållbara lösningar över tiden som tryggar lönsamheten för olika produktionsområden och full kompensation för det inkomstbortfall som reformen förorsakar.

Med beaktande av gårdsstorleken i vårt land

jämfört med övriga EU-länder förhåller sig utskottet i enlighet med statsrådets ståndpunkt positivt till ett individuellt tak för gårdarna för de direkta utbetalningar som beviljas genom den gemensamma organisationen av marknaden.

2. Vegetabiliesektorn: spannmål, oljeväxter och proteingrödor

Kommissionens meddelande

Enligt kommissionens meddelande förväntas spannmålsavkastningen återfå sin uppåtgående tendens och produktionen beräknas därför öka från 201 milj. ton 1996 till 214 milj. ton 2005. Den totala konsumtionen av spannmål förväntas också öka ytterligare, fast i en långsammare takt, som svar på utvecklingen av produktionen av vitt kött. Fram till år 2000 kommer läget antagligen att fortsätta vara förhållandevis spänt, särskilt med avseende på vete. Efter år 2000 kommer de nuvarande GATT-åtagandena för subventionerad export att bli begränsade för både vete och foderspannmål, vilket kommer att leda till en snabb ökning av interventionslagren (cirka 58 miljoner ton år 2005).

Av meddelandet framgår att avkastningen av oljeväxter förväntas stiga mycket blygsamt och den uppodlade arealen är strängt begränsad till resultaten av förhandlingarna inom Uruguayrundan. Produktionen väntas stiga något, från 12,2 milj. ton 1996 till 12,8 milj. ton 2005. Handelsunderskottet för oljeväxter och oljväxtmjöl kommer antagligen att vara mycket stort även i fortsättningen.

Kommissionen anser att det i princip skulle vara möjligt att reagera på de nya spannmålsöverskotten genom att höja den obligatoriska arealuttagsnivån, men man riskerar då att denna gradvis ökar till över 20 procent. Dessutom är det inte säkert att unionen kan dra fördel av den positiva utvecklingen som förväntas på världsmarknaden, eftersom priserna på den inre marknaden kan antas ligga kvar på en högre nivå än världsmarknadspriserna. Genom en offensivare strategi skulle man dessutom undvika rutinanvändningen av exportsubventioner, förstärka konkurrenskraften för spannmål på den inre

marknaden, övervinna restriktionerna för oljeväxter från Uruguayrundan och, sist men inte minst, ge upphov till en rad förenklingar.

Kommissionen föreslår därför följande åtgärder:

- interventionspriset för spannmål fastställs i ett steg (2000) till en skyddsnivå på 95,35 ecu/ton (för närvarande 119,19 ecu/ton).

- en icke-grödspecifik arealutbetalning fastställs till 66 ecu/ton (multiplicerat med de regionala referensavkastningarna för spannmål enligt 1992 års reform). Denna utbetalning kommer att sänkas om marknadspriserna bibehålls på en högre nivå än vad man i nuläget kan förutse.

- referensnivån för obligatoriskt arealuttag fastställs till 0 procent, frivilligt arealuttag tillåts och särskilt arealuttag avskaffas. Områden med arealuttag får den icke-grödspecifika utbetalningen.

Utskottets ställningstaganden

Utskottet konstaterar att den största effekten av den föreslagna totalreformen riktar sig för Finlands del till spannmålsodlingen, vars lönsamhet skulle sjunka ytterligare. Sänks interventionspriset lika mycket som föreslagits betyder det att åtminstone för foderspannmålens del kommer de rörliga kostnaderna att överstiga marknadspriset. Då börjar en odlare som vill maximera vinsten minimera produktionskostnaderna för att dra största möjliga nytta av de direkta utbetalningar som beviljas på grund av arealen, varvid det uppstår s.k. skenbar odling, som å sin sida äventyrar bl.a. spannmålens kvalitet, livsmedelsindustrins tillgång på råvaror och självförsörjningen av livsmedel i krissituationer. Utskottet anser att för att bekämpa denna fara för skenbar odling måste åtminstone en del av stödet betalas i form av tilläggspris.

EU-medlemskapet minskade spannmålsodlingens lönsamhet i södra Finland (odlarens lön och räntan på eget kapital) med hälften. Enligt den utredning som utskottet fått skulle förslagen i Agenda 2000 sänka lönsamheten ytterligare med åtminstone en tredjedel. Eftersom Finland är det mest nordliga EU-landet lämpar det sig dåligt för CAP-stödsystemet, där det arealbase-erade stödet bestäms på grundval av skördenivån.

Före Finlands (och Svergies) medlemskap hade EU en södra del, där skördenivån för spannmål var låg och även kostnaderna låga, samt en norra del, där skördenivån var hög och även kostnaderna höga. Principen om stöd på grundval av skördenivån lämpade sig väl för dessa länder. I EU:s nuvarande norra del är skördenivån låg men kostnaderna höga. I samband med 1992 års reform användes dessutom som grund för CAP-stödet en referensskörd som klart avviker från våra nuvarande genomsnittliga spannmålsskördar. Utskottet anser att det viktigaste sättet att förbättra lönsamheten för produktionen av jordbruksgrödor i Finland är att ändra fördelningsgrunderna för stödet.

Utskottet konstaterar att den finländska oljeväxtproduktionen redan har minskat klart under de två senaste åren. Detta har till stor del berott på oljeväxternas tidigare svaga totalavkastning jämfört med spannmål. Över hälften av den totala avkastningen från en hektar oljeväxter härstammar från s.k. icke-grödspecifika arealutbetalningar. Ändringarna i de icke-grödspecifika arealutbetalningarna mellan olika grödor påverkar deras inbördes lönsamhet och samtidigt på odlingsintresset. För närvarande är täckningsbidraget för en hektar oljeväxter av samma nivå som för foderkorn. Ifall förslagen i Agenda 2000 genomförs som planerat minskar odlingen av oljeväxter ytterligare. Oljeväxtodlingens relativa lönsamhet kommer att sjunka i synnerhet inom stödområdena B och C1, som för närvarande står för 75 procent av den totala produktionen. Enligt den utredning som utskottet fått försämrats rypsens konkurrenskraft på dessa områden med 220—400 mk/ha.

Utskottet anser att med beaktande av de små gårdarna i vårt land skulle det föreslagna individuella taket innebära en relativ fördel för vårt land. Beaktandet av denna strukturella svaghet kompenserar något av den nackdel som fördelningsgrunderna för åkerstöden innebär, nämligen att beroende på den låga skördenivån i Finland blir också arealutbetalningarna låga.

Utskottet konstaterar att slopandet av obligatoriskt arealuttag gynnar de stora spannmålsproducentländerna. Ifall det minskade arealuttaget gör att spannmålsutbudet ökar alltför mycket, betalar Finland sin del av interventionskostna-

derna och exportstöden utan att få just något tillbaka. Detta beror på följande omständigheter: I Finland har man av tradition lagt mycket åker i träda, och det gällande obligatoriska arealuttaget gäller inte just Finland, i första hand därför att det finns få spannmålsgårdar som överstiger produktionsgränsen på 92 ton. Ett system för obligatoriskt arealuttag måste kunna tas i bruk genast när gemenskapens marknadssituation kräver det. Annars kan utgifterna för överproduktion bli alltför höga.

Utskottet förutsätter att Finland inte stöder reformen om man inte i förhandlingarna hittar en hållbar lösning som tryggar lönsamheten för spannmålsodlingen och annan odling av jordbruksgrödor i Finland. En sådan lösning vore att ändra grunderna för den icke-grödspecifika arealutbetalningen. I 1992 års reform kopplades stödet till referensskördar. Utskottet anser att kopplingen till referensskördar bör upphöra och att den arealbaserade kompensationen för sänkningen av interventionspriset måste bli densamma överallt inom EU. Samtidigt ändras stödet så att det blir mera oberoende av produktionen och i stället ett direkt inkomststöd, vilket vore till fördel med tanke på de kommande handelsförhandlingarna. För att hindra Finlands specialproblem, risken för skenbar odling, bör en del av CAP-stödet i Finland kunna betalas i form av tilläggspris.

Utskottet förutsätter också att man i unionens nya CAP-system behåller ett särskilt stöd för oljeväxter som täcker det inkomstbortfall som det föreslagna stödsystemet åsamkar produktionen av oljeväxter i vårt land och som är ännu större än i fråga om spannmålen. Detta kunde genomföras så att CAP-stödet för oljeväxter till skillnad från spannmålen i alla länder beräknas åtminstone enligt unionens genomsnittliga skördenivå för spannmål (4,6 ton/hektar). Alternativt kommer man i Finland att betala ett stöd för produktionen av oljeväxter som är 500 mkl/ha större än det totala stödet för spannmål.

Utskottet finner det nödvändigt att man inför ett individuellt tak för de direkta stöd som betalas genom den gemensamma organisationen av marknaden. Samtidigt som ett individuellt tak främjar jämlikheten mellan producenterna skall det på ett effektivt sätt minska kostnaderna för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Utskottet finner det viktigt att ett system för obligatoriskt arealuttag kan tas i bruk inom gemenskapen genast när EU:s marknadssituation och ökade jordbruksutgifter kräver det.

3. Mjolkprodukter och nötkött

Kommissionens meddelande

a) Mjolkprodukter

Av meddelandet framgår att efter en djupgående undersökning av de olika alternativen förkastar kommissionen radikala lösningar, som t.ex. kraftiga prissänkningar eller ett snabbt avskaffande av kvotsystemet. Sådana genomgripande åtgärder motiveras inte av den utveckling som förväntas på marknaden. Det finns enligt kommissionens mening heller inga starka skäl att minska kvoterna, eftersom balansen på marknaden inte förväntas försämrats. Slutligen förkastar kommissionen även systemet med dubbla priser och dubbla kvoter, vars förenlighet med WTO:s regler allvarligt skulle kunna ifrågasättas. Det systemet skulle dessutom kunna ha en snedvridande effekt beroende på hur det utformas och genomförs och bidra till att förvärra de rådande problemen vad gäller kontroll och administration.

I meddelandet konstateras att mjolkproducenterna emellertid inte bör ges intrycket att det nuvarande systemet och den inflexibilitet som är inbyggd i det kan bestå i evighet. I den aktuella debatten om ett längre framtidsperspektiv har en del osäkerhetsfaktorer kommit fram. Den främsta rör nästa förhandlingsrunda inom WTO, som kan komma att påverka även mjolksektorn.

Därför föreslår kommissionen att man i nuvarande skede går försiktigt till väga, närmare bestämt genom att

- förlänga det nuvarande kvotsystemet fram till år 2006,
- öka flexibiliteten och förenkla den nuvarande organisationen av den gemensamma marknaden,
- stegvis sänka stödpriserna med totalt 10 procent i genomsnitt över hela perioden, och
- införa en ny årlig utbetalning på 145 ecu för mjolkkor som är anpassad till den genomsnittliga avkastningen.

Tillsammans med den nya utbetalning som införts för mjolkkor i samband med åtgärderna för nötkött skulle det totala bidraget för mjolkkor uppgå till 215 ecu, vilket motsvarar am- och dikobidraget.

b) Nötkött

Inom nötköttsordningen föreslår kommissionen att man gradvis upprättar ett effektivt marknadsstöd på 1 950 ecu/ton (för närvarande 2 780 ecu/ton) under perioden år 2000—2002. Det borde vara möjligt att stabilisera marknadspriserna runt eller över denna nivå genom gränsskydd, exportåtgärder och införandet av en ordning för privat lagring, som redan finns för griskött.

Priserna på den inre marknaden förväntas att även i fortsättningen vara högre än de nya stödprisnivåerna. Som man har sett efter 1992 års reform förväntas jordbrukarna dessutom anpassa sina produktionssystem och investeringar för att skära ned kostnaderna, och vissa ingående priser kan mycket väl sjunka. I stort sett kommer de inkomstbortfall som jordbrukarna erfar på grund av reformåtgärderna antagligen att vara lägre än vad en enkel statistisk analys skulle visa. Det kommer dock ändå att bli förluster. Kommissionen föreslår att den skall svara med direkta, gradvis stigande, inkomstbetalningar som fortfarande är per djur och samtidigt undvika överkompensation. I en permanent ordning skulle de nå följande nivå (nuvarande nivå inom parentes):

- am- och diko
(årlig utbetalning) 215 ecu (145 ecu)
- nötkreatur av hanköntjur (en utbetalning) 368 ecu (135 ecu)
- stut (två utbetalningar) 232 ecu (109 ecu)
- mjolkkor
(årlig utbetalning) 70 ecu (inget stöd)

Utskottets ställningstaganden

Utskottet konstaterar att reformen skulle påverka lönsamheten för vårt lands mjolkboskapsushållning och nötköttssektor mindre än lönsamheten för spannmålsodlingen. Av statsrådets redogörelse framgår emellertid att tillämpas förslagen som sådana skulle de innebära ett inkomst-

bortfall på 17 milj. mk för nötköttsektorn och ett inkomstbortfall på 112 milj. mk för mjölksektorn i Finland. Dessutom vore det till skada bl.a. med tanke på djurens välmåga, om ändringen i prisförhållandena för foder skulle leda till att det lönar sig att ändra utfodringen så att den blir mera kraftfodersdominerad. Gräsfoder är naturlig föda för idisslare och det belastar miljön mindre än spannmål och lämpar sig även för produktionsförhållandena i ett nordligt klimat. Utskottet anser att produktionen av gräsfoder bör stödas så att dess konkurrenskraft i förhållande till spannmål inte snedvrids.

I fråga om mjölkboskaphushållningen fäster utskottet dessutom uppmärksamhet vid det som kommissionen enligt det ovan sagda även konstaterat i sitt meddelande, dvs. att den pågående diskussionen om utsikterna på lång sikt har fört fram osäkerhetsfaktorer; i synnerhet resultaten av följande WTO-runda kan påverka mjölksektorn. Utskottet betonar att en fortsättning på kvotsystemet efter år 2006 är viktig för att trygga produktionen med tanke på de produktionsförhållanden som råder i vårt land.

Utskottet anser att prissänkningarna inom mjölksektorn och nötköttsektorn måste kompenseras fullt ut, vilket förutsätter att de direkta inkomststöden differentieras så att de är högre inom EU-områden med ogynnsamma produktionsförhållanden. Utskottet betonar att bibehållen mjölkproduktion förutsätter med tanke på de produktionsförhållanden som råder i vårt land att kvotsystemet fortsätter även efter år 2006. Gräsfodrets konkurrenskraft i förhållande till spannmålen måste tryggas.

4. Slutsatser i korthet

Utskottet har ovan behandlat det avsnitt i statsrådets redogörelse som gäller kommissionens förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitik. Utskottet har utelämnat bl.a. de regional- och strukturpolitiska frågorna från sitt ställningstagande eftersom utskottet anser att de i första hand hör till förvaltningsutskottets verksamhetsområde.

Av det ovan anförda framgår att Finlands låga skördenivå och höga kostnadsnivå redan nu för-

svårar vårt jordbruks konkurrenskraft på den gemensamma marknaden. Gemenskapens nuvarande stödsystem kan inte mer än delvis kompensera denna till följd av naturförhållandena permanenta snedvridning av konkurrenssituationen, eftersom kompensationsbidraget (LFA) inte kan omfatta mera än 85 procent av varje medlemslands åkerareal. En direkt motsatt verkan har det arealbaserade stödet enligt CAP-stödsystemet, som bestäms enligt den regionala genomsnittsskörden. I samband med 1992 års reform användes dessutom som grund för CAP-stödet en referensskörd som är klart lägre än de genomsnittsskördar som våra spannmål ger idag. Utskottet konstaterar att produktionsförhållanden som motsvarar dem i vårt land finns endast i de mest bergiga trakterna i gemenskapens andra länder och i de länder som i det första utvidgningsskedet är tänkta att bli medlemmar i gemenskapen. Då är det fråga om områden som är av liten areal i förhållande till den totala arealen. Saken är således inte av någon vittgående betydelse för gemenskapen med beaktande av propositionerna på dess jordbrukspolitik. *Jord- och skogsbruksutskottet förutsätter att naturförhållandenas nedsättande effekt på vårt jordbruks konkurrenskraft kompenseras med ett permanent stöd som betalas av gemenskapens medel.*

Den föreslagna reformen av jordbrukspolitik försämrar ytterligare vårt jordbruks konkurrenskraft. I en särskilt besvärlig position försätts spannmålsodlingen och annan odling av jordbruksgrödor, som förutom av olönsamhet dessutom hotas av s.k. skenbar odling. Utan särskilda åtgärder så gott som upphör produktionen av oljeväxter i vårt land. *Utskottet anser att*

— kopplingen mellan CAP-stödet och referensskördarna skall upphöra i samband med reformen och den arealbaserade kompensationen för sänkningen av interventionspriset skall bli densamma inom alla områden i EU,

— en del av kompensationen skall i Finland kunna betalas i form av tilläggspris för att täcka de högre rörliga kostnaderna och att

— bibehållandet av produktionen av oljeväxter i vårt land måste tryggas med specialåtgärder.

Den föreslagna reformen påverkar också lönsamheten för mjölkboskaphushållningen och

nötköttssektorn i vårt land. Ändringar som påverkar sektorns lönsamhet i större omfattning är möjliga genast efter år 2006 i synnerhet i fråga om ordningen för mjölkprodukter. Förslaget garanterar att kvotssystemet för mjölkprodukter bibehålls endast till år 2006. Utskottet fäster uppmärksamhet vid att effekterna av de investeringar (bl.a. skydd för boskap) vilka som bäst genomförs i vårt land för att förbättra produktionsstrukturen riktar sig till en mycket längre tidsperiod, vilket också är en förutsättning för att de skall löna sig. För att dessa investeringar skall löna sig, liksom bibehållandet av mjölkproduktionen med tanke på våra produktionsförhållanden i allmänhet, förutsätter att kvotssystemet fortsätter även efter år 2006. Därför förutsätter utskottet att man i samband med den reform som nu genomförs säkerställer att tillämpningen av kvotssystemet fortsätter även efter år 2006. De nu föreslagna reformerna leder till ändringar i prisförhållandena för fodermedel vilka i sin tur gör att utfodringen blir mera kraftfoderdominerad. För att förhindra de skador som detta skulle medföra förutsätter utskottet att gräsfodrets konkurrenskraft i förhållande till spannmålen tryggas.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att enligt kommissionens förslag skall en del av landsbygdens utvecklingsåtgärder flyttas från strukturfonderna. Utskottet anser att Finland bör kräva att kommissionen preciserar sitt förslag om hur finansieringen av landsbygdens utvecklingsåtgärder skall tryggas efter reformen. *Mål 5a (jord- och skogsbrukets samt fiskets strukturella problem)* är centralt med tanke på utskottets verk-

samhetsområde. Utskottet förutsätter att man utreder hur avsikten är att trygga finansieringen av de utvecklingsåtgärder som ingår i det (bl.a. LFA-stöden och investeringsstöden för jordbruket).

Utskottet anser att jordbrukets speciella problem i vårt land bör beaktas i samband med behandlingen av Agenda 2000, och förutsätter att Finland inte stöder reformen och EU:s utvidgning om man inte under förhandlingarna hittar en hållbar lösning som på ovan nämnt sätt tryggar lönsamheten för vår jordbruksproduktion. I anslutning härtill förutsätter utskottet att Finland under den fortsatta behandlingen inte gör några eftergifter beträffande det ställningstagande som EU:s jordbruksråd gjorde vid sitt möte den 19 november 1997, där rådet konstaterade att bibehållandet av en livskraftig landsbygd i hela Europa kräver att ett mångsidigt jordbruk bedrivs i hela Europa inklusive de områden där det förekommer särskilda svårigheter och att man sålunda måste se särskilt till att en rättvis kompensation fås för de begränsningar och olägenheter som naturen förorsakar samt att jordbrukarnas bidrag till att ett område förblir bebott, till landskapsvården och skyddet av naturtillgångarna beaktas på ett likvärdigt sätt.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet anför värdsamt som sitt utlåtande

att stora utskottet vid behandlingen av ärendet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 21 november 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Kalli /cent
vordf. Kari Rajamäki/sd
medl. Raimo Holopainen /sd
Mikko Immonen /vänst
Tapio Karjalainen /sd
Annikki Koistinen /cent
Armas Komi /cent
Jari Koskinen /saml

Esa Lahtela /sd
Raimo Mähönen /sd
Tero Mölsä /cent
Tuija Nurmi /saml
Tauno Pehkonen /fkf
Erkki Pulliainen /gröna
Ola Rosendahl /sv.

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTT- TETS UTLÅTANDE 13/1997 rd

Statsrådets EU-redogörelse om Finlands prelimi- nära hållning till meddelandet Agenda 2000

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 10 oktober 1997 statsrådets EU-redogörelse E 44/1997 rd angående Europeiska kommissionens meddelande Agenda 2000 till social- och hälsovårdsutskottet för kännedom och eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- byråchef Päivi Romanov, konsultative tjänstemannen Tarja Heinilä-Hannikainen, äldre regeringssekreterare Katriina Alaviuhkola och överläkare Tapani Piha, social- och hälsovårdsministeriet
- utrikessekreterare Juha Markkanen, utrikesministeriet.

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

Statsrådets EU-redogörelse innehåller Europeiska kommissionens meddelande Agenda 2000 och Finlands preliminära hållning till frågorna i Agenda 2000. Meddelandet Agenda 2000 och yttrandena om kandidatländernas anslutningsansökningar bildar tillsammans kommissionens svar på Europeiska rådets anmodan om ett "samtalat dokument" om den generella strategin och riktlinjerna i den framtida politiken, de viktigaste frågorna i anknytning till utvidgningen och huvudtendenserna i ekonomin efter 1999. Agenda 2000 är ett brett upplagt dokument om unionens framtida utmaningar, både de inre och de yttre. Statsrådets redogörelse är indelad i tre huvudkapitel på samma sätt som Agenda 2000: unionens politikområden, utvidgningen — en utmaning för unionen och nya ekonomiska ramar (2000—2006).

En rapport om Agenda 2000 kommer att läggas fram på Europeiska rådets möte i Luxemburg i december. På EU-nivå ansvarar rådet för allmänna frågor (utrikesministrarna) för samordningen av rapporten. Vid mötet i december har rådet för avsikt att fatta beslut om vilka länder EU skall inleda anslutningsförhandlingar med. Samtidigt kommer sannolikt en generell strategi för struktur- och regionalpolitiken, jordbrukspolitiken och finansieringen att slås fast men de slutliga besluten i frågorna fattas först senare.

Statsrådets redogörelse innefattar Finlands hållning till de olika frågeställningar i kommissionens meddelande Agenda 2000 i ljuset av det rådande läget och beredningen. Finlands ståndpunkter kommer att preciseras före Europeiska rådets möte i december, om detta är nödvändigt.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Allmänt

Utskottet koncentrerar sig i detta utlåtande på att behandla redogörelsen från statsrådet och meddelandet Agenda 2000 utifrån den sociala dimensionen och utskottets eget kompetensområde. I utlåtandet används begreppet social dimension i vid mening och omfattar i detta sammanhang flera olika politikområden: fri rörlighet för arbetstagare (inklusive samordning av de sociala trygghetssystemen), arbetstagarnas levnads- och arbetsvillkor, deras hälsa och säkerhet, jämställdhet mellan könen, dialog mellan arbetsmarknadens parter, arbetskraftsstrategi, sysselsättning, social skyddsnivå, bekämpning av utslagning, den åldrande befolkningen och folkhälsa.

Gemenskapens sociala dimension har vidare utvecklats med många olika medel, även med hjälp av lagstiftning, finansiering via Europeiska socialfonden och särskilda insatser, till exempel handlingsprogram för eller satsningar på folkhälsa, bekämpning av fattigdom och bättre livsvillkor för gamla och handikappade. När det så kallade Amsterdamfördraget, det konkreta resultatet av EU:s regeringskonferens, träder i kraft kommer det i många hänseenden att skapas starkare förutsättningar för att förbättra lagstiftningen också med avseende på den sociala dimensionen. Fördraget bidrar därmed till att lösa de framtida utmaningarna. På EU-nivå kommer all lagstiftning om den sociala dimensionen enligt det nya fördraget att vara bindande för medlemsstaterna inom ramen för unionens kompetens. Genom fördraget får den sociala dimensionen en mer framskjuten plats i unionens och gemenskapens målsättning. Dessutom får Europaparlamentet en starkare ställning i frågor avseende den sociala dimensionen jämfört med det nuvarande regelverket.

Utskottet omfattar Finlands ståndpunkter beträffande Agenda 2000 i den form de ingår i statsrådets EU-redogörelse men vill särskilt lyfta fram följande synpunkter och iakttagelser som kommit fram under behandlingen gång.

Agenda 2000 och den sociala dimensionen

Statsrådet framhåller i sin redogörelse att Agenda 2000 sammantaget sett behandlar frågor i anknytning till den sociala dimensionen mycket kortfattat, utom när det gäller sysselsättningen. De sakkunniga som utskottet hörde var i huvudsak av samma åsikt som statsrådet.

Sett ur det sociala perspektivet och med tanke på en utveckling av den sociala dimensionen är EU:s framtida utmaningar av stor betydelse och effekterna av den strategi EU väljer kommer att sträcka sig långt in i framtiden. Frågorna inom den sociala dimensionen har ofta direkta konsekvenser för enskilda medborgare, arbetstagare och arbetsgivare. De framtida vägvalen kan därtill få direkta effekter för EU:s trovärdighet bland medborgarna och för medborgarnas åsikter om EU:s förmåga att ta sig an angelägna frågor. Även om det är medlemsstaterna själva som innehar den huvudsakliga kompetensen i många av de viktigaste frågorna inom denna sektor, vore det angeläget att på EU-nivå starkare understryka att kopplingarna mellan den ekonomiska och sociala utvecklingen är av stor betydelse och lyfta fram en övergripande helhetssyn på den sociala dimensionen. Finland bör, anser utskottet, aktivt arbeta för att behandlingen av de olika delarna i Agenda 2000 inte bara inriktas på att främja sysselsättningen utan att den sociala dimensionen ses i ett helhetsperspektiv och att ett välavvägt förhållande mellan ekonomisk och social utveckling ges större tyngd. Detta gäller såväl den unionsinterna utvecklingen som den framtida utvidgningsprocessen.

Unionens politikområden

Med avseende på utskottets kompetensområde är det viktigt att särskilt lyfta fram avsnittet om de inre politikområdena i meddelandet från kommissionen och redogörelsen från statsrådet. Kommissionen understryker att unionen i högre grad än tidigare måste inrikta sina funktioner på väsentligheter och i första hand ägna sig åt de insatsområden där den kan tillföra ett reellt mervärde. I avsnittet är kommissionens insatsområ-

den: att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt och sysselsättning, att sätta kunskap i förgrunden, att modernisera sysselsättningssystemen (inklusive reformer av de sociala trygghetssystemen och pensions- och hälsovårdssystemen) och att förbättra levnadsvillkoren (inklusive social integration, kamp mot social utslagning och till exempel folkhälsa och livsmedelssäkerhet). Utskottet påpekar att unionen i sina insatsområden inom de inre politikområdena tydligare bör lyfta fram betydelsen av lika möjligheter för män och kvinnor och en genuin jämställdhet. Agenda 2000 innefattar betydelsefulla mål och reforminitiativ som också bör granskas i ljuset av jämställdheten mellan könen. I många gemenskapsdokument understryks betydelsen av att jämställdheten mellan könen får genomslag i alla gemenskapsaktiviteter.

I kapitlet om modernisering av arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiken framhåller kommissionen att det är viktigt att de befintliga systemen för social trygghet görs mer sysselsättningstillvända och inriktas på fortbildning genom hela livet. Enligt kommissionen innebär reformerna av pensionssystemen en särskild utmaning för medlemsstaterna med tanke på den åldrande befolkningen. I inledningen till kommissionens meddelande sägs bland annat att den demografiska utvecklingen i EU under kommande 25 år blir tämligen dramatisk. Antalet personer över 60 år kommer att öka med 37 miljoner, medan arbetskraften kommer att minska med 13 miljoner. Detta medför enligt kommissionen ökande påfrestningar på pensionssystemen och de sociala trygghetssystemen, och det kommer att krävas både reformer och ökad ekonomisk tillväxt för att en fortsatt hög trygghetsnivå skall kunna garanteras. I meddelandet framhålls att moderniseringen av de sociala trygghetssystemen måste grundas på en gemensam analys, samordning av politiken och dialog med arbetsmarknadens parter. I inledningen understryker kommissionen att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt kvinnornas ökande deltagande på arbetsmarknaden och i samhällslivet och åt ändrade familjemönster.

Enligt redogörelsen från statsrådet stämmer kommissionens mål för reformer av arbetsmark-

nads- och sysselsättningspolitiken överens med Finlands ståndpunkter. Finland understryker i sin ståndpunkt att sysselsättningsdebatten på EU-nivå är viktig och påpekar att de flesta av de aktuella frågorna kan behandlas i samband med den. I detta avsnitt av EU-redogörelsen ägnar utskottet särskild uppmärksamhet vid att utvecklingen av systemen för social trygghet i EU:s framtidsstrategier bör betraktas i ett vidare perspektiv och inte bara ses som en finansiell fråga.

Beträffande insatsområdena för att förbättra levnadsvillkoren omfattar utskottet kommissionens riktlinjer för ett mer sammanhållet samhälle. För att satsningarna skall lyckas krävs det bland annat samarbete i kampen mot social utslagning och mot alla former av diskriminering. Utskottet finner detta vägval viktigt och understryker att unionen redan med befintliga gemenskapsinstrument kan arbeta för att uppnå målet; rådet behandlar för närvarande en del förslag i denna riktning. Vad beträffar folkhälsan hänvisar utskottet till Romfördraget, där det föreskrivs att folkhälsoaspekterna skall ingå som ett led i gemenskapens övriga politik. En särskild fråga i detta sammanhang som kommit fram under behandlingen i utskottet gäller hänsyn till folkhälsoaspekter i samband med reformerna av jordbrukspolitiken och satsningarna på livsmedelshygien. Finland bör, enligt utskottets uppfattning, försöka medverka till att reformerna av jordbrukspolitiken också ses i ett folkhälsooperspektiv och att hälsofrämjande livsmedel producerade med etiskt riktiga metoder lyfts fram särskilt. Exempel på folkhälsoskadliga projekt är gemenskapens skolmjölksprogram som gynnar fet mjölk och stödpolitiken som håller tobaksodlingen vid liv. Gemenskapen har inlett en översyn av lagstiftningen om livsmedelssäkerhet. Enligt uppgifter till utskottet framhåller gemenskapen i sitt förberedande arbete helt riktigt att skyddet av människans hälsa är ett av de viktigaste målen för lagstiftningen om livsmedelssäkerhet. För att målet skall kunna nås krävs det effektiv detaljreglering av hälsoskyddet och tillsyn över efterlevnaden.

Reformen av strukturfonderna är det viktigaste målet för den ekonomiska och sociala sammanhållningen. Enligt statsrådets redogörelse

ger Finland sitt stöd till en reform av strukturfonderna och omfattar i huvuddrag kommissionens reformförslag. Reformprojekten i samband med Europeiska socialfonden är av största betydelse för utskottets kompetensområde. Utskottet instämmer i Finlands riktlinjer för ett nytt mål 3 (en arbetskraftsstrategi) och finner det positivt att Finland, som det framhålls i redogörelsen, framhåller att åtgärderna kompletterar de fleråriga utbildnings- och sysselsättningsprogrammen och den europeiska sysselsättningsstrategin. Detta framhäver på rätt sätt effektiviteten hos och överensstämmelsen mellan gemenskapens åtgärder och strategier. Utskottet vill dock särskilt understryka unga, handikappade och äldre arbetstagares villkor och anser det viktigt att Finland ser till att satsningar på dessa grupper alltså kommer att ingå i fondens målsättning.

Utvidgningen

Utskottet instämmer i statsrådets ståndpunkter i redogörelsen beträffande utvidgningsprocessen. Utöver synpunkterna på den sociala dimensionen i det allmänna avsnittet ovan har utskottet ägnat uppmärksamhet åt följande särskilda utvidgningsfrågor.

Statsrådets EU-redogörelse går inte på djupet när det gäller konsekvenserna av en utvidgning för EU:s politikområden. Å andra sidan nämner konsekvensanalysen i Agenda 2000 bara kortfattat effekterna för politikområdena. Kommissionen framhåller att det är en extremt svår och vanskelig uppgift att bedöma effekterna av en utvidgning. Utvidgningen kommer också att bero på tidpunkten och den eventuella ordningsföljden för anslutningarna, de ansträngningar som läggs ner under tiden före anslutningen samt typ och tidsmässig omfattning av eventuella övergångsbestämmelser efter anslutningarna, anser kommissionen. Trots osäkerheten kring effekterna av en utvidgning vore det, enligt utskottet, angeläget att konsekvensanalyserna för de olika politikområdena regelbundet preciseras antingen på nationell nivå eller inom EU så länge det förberedande arbetet pågår och i takt med att utvidgningsprocessen fortskrider. Då är det lättare att göra en övergripande uppföljning av varje sektor i stället för att varje fråga bara ses som

en enskild rättsakt. En uppföljning av utvidgningsprocessen för varje enskilt kandidatland underlättas av att kommissionen gett löfte om att med regelbundna intervaller lämna rapporter till Europeiska rådet.

En av de viktigaste sociala utmaningarna i samband med utvidgningen är att skillnaderna i levnadsstandard krymper mellan de nuvarande medlemsstaterna och kandidatländerna. Enligt statsrådets redogörelse innefattar Agenda 2000 ett förslag till en utvidgningsstrategi som innehåller två viktiga element, genomförande av gemenskapens regelverk och en befäst utvidgningsstrategi för alla kandidatländer. När det gäller genomförandet av gemenskapens regelverk är kommissionen tydlig i sina krav och utesluter möjligheten att genomföra bara en del av regelverket. Utskottet ser kommissionens hållning som ett steg i rätt riktning. Särskilt när det gäller den sociala dimensionen kan det finnas mycket stora skillnader mellan de nuvarande medlemsstaterna och kandidatländerna i rättsakternas räckvidd, effektivitet och skyddsnivå. Uppmärksamhet bör ägnas åt både genomförandet av rättsakterna och en effektiv tillsyn över tillämpningen.

Idén om ett partnerskap inför anslutningen (partnerskapsavtal) förefaller i och för sig att vara ett bra sätt att stödja utvecklingen i kandidatländerna. Utskottet finner det särskilt angeläget att Finland arbetar för att det i avtalen ingår åtgärder som tar sikte på att förbättra social- och hälsovårdssystemen (primär social- och hälsovård, försäkringssystem, företagshälsovård, hälso- och miljöskydd, narkotikafrågor, prevention av smittsamma sjukdomar, livsmedelshygien, veterinära frågor, växtskydd, säkerhetsnivån för blod, blodprodukter och vävnader), jämställdheten mellan män och kvinnor och den faktiska jämlikheten och att bekämpa fattigdom och social utslagning i kandidatländerna. Insatserna kan bidra till att eliminera de social- och hälsopolitiska riskerna och till att lösa de sociala problemen. Det krävs väl utvecklade försäkringssystem om kandidatländerna skall kunna genomföra den fria rörligheten för arbetstagare på ett harmoniskt sätt och samtidigt samordna systemen för den sociala tryggheten.

Under behandlingen i utskottet har det framkommit att de sociala problemen till en viss grad kan återspeglas på EU och dämpa utvecklingen av den sociala dimensionen, om inte social- och hälsovårdspolitiken och fungerande system ägnas tillräckligt stor uppmärksamhet. I detta sammanhang påpekar utskottet också att den stora roll arbetsmarknadsorganisationerna och fungerande förhandlingsmekanismer spelar för den sociala dimensionen ges relativt litet utrymme i Agenda 2000. I stödåtgärderna för kandidatländerna bör också en intensifierad social dialog ingå.

Nya ekonomiska ramar (2000—2006)

Statsrådet påpekar i sin redogörelse att antalet gemenskapsprogram måste skäras ner, att programmen måste förbättras och att programfunktionerna måste samordnas effektivare. Statsrådet påpekar vidare att större uppmärksamhet bör ägnas åt att ländernas bidrag i onödan betalas in

och ut genom EU:s budget. Därutöver understryker statsrådet att program som inte tillför EU något mervärde bör slopas.

Utskottet instämmer i synpunkterna ovan men vill samtidigt framhålla att gemenskapsprogrammen inom vissa sektorer av den sociala dimensionen, exempelvis kampen mot utslagning och bättre villkor för handikappade och äldre, utgör ett viktigt led i samarbetet på gemenskapsnivå och i erfarenhetsutbytet mellan medlemsstaterna. Målen för en nedskärning av antalet gemenskapsprogram bör läggas upp med hänsyn till att politikområdena måste kunna fungera.

Utlåtande

Social- och hälsovårdsutskottet anför vördsamt

att stora utskottet bör godkänna statsrådets EU-redogörelse kompletterad med synpunkterna ovan.

Helsingfors den 19 november 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Virpa Puisto /sd
vordf. Maija Perho /saml
medl. Anne Huotari /vänst
Liisa Hyssälä /cent
Paula Kokkonen /saml
Mikko Kuoppa /vgr

Eero Lämsä /cent
Pirkko Peltomo /sd
Margareta Pietikäinen /sv
Marjatta Vehkaoja /sd
Marja-Leena Viljamaa /sd
suppl. Marjaana Koskinen /sd.

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE **20/1997 rd**

Statsrådets EU-redogörelse om Finlands prelimi- nära hållning till meddelandet Agenda 2000

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 10 oktober 1997 statsrådets EU-redogörelse E 44/1997 rd om Finlands preliminära hållning till meddelandet Agenda 2000 till ekonomiutskottet för kännedom och eventuella åtgärder.

- budgerådet Rauno Lämsä, finansministeriet
- landskapsdirektör Hannu Vesa, Etelä-Savon liitto
- landskapsdirektör Esa Latva-Rasku, Södra Österbottens förbund
- utvecklingsplanerare Hans Beijar, Österbottens förbund
- direktör Elina Lehto, Nylands näringscentral.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Olavi Änkö, handels- och industriministeriet

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

Statsrådets EU-redogörelse innehåller Europeiska kommissionens meddelande Agenda 2000 av den 15 juli 1997 och statsrådets preliminära ståndpunkter angående frågorna i meddelandet. Europeiska unionens råd för allmänna frågor, det vill säga utrikesministerrådet, sammanställer en rapport om Agenda 2000 inför Europeiska rådets möte i Luxemburg den 12 och 13 december 1997. Europeiska rådet kommer att fatta beslut om medlemskapsförhandlingar med kandidat-

länderna. Utöver utvidgningsfrågan behandlar meddelandet Agenda 2000 också unionens inre och yttre politikområden och nya ekonomiska ramar för tiden efter 1999.

Statsrådets ståndpunkter i redogörelsen är ett preliminärt ställningstagande som antogs av EU-ministerutskottet den 9 oktober 1997. Ståndpunkterna kommer att preciseras ytterligare före Europeiska rådets möte.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Allmänt

Vid Europeiska rådets möte i Madrid i december bekräftades att nödvändiga beslut inför medlemskapsförhandlingarna med EU:s blivande medlemsstater skulle fattas inom ett halvår efter regeringskonferensen. Europeiska rådet gav kommissionen i uppdrag att lägga fram yttranden över varje kandidatland och att utarbeta ett samlat dokument om utvidgningen. Kommissionen ombads vidare att utföra en analys och lägga fram ett meddelande om unionens nya ekonomiska ramar efter 1999.

Kommissionen föreslår att unionen skall inleda medlemskapsförhandlingar med fem kandidatländer, Ungern, Polen, Estland, Tjeckien och Slovenien. Samtidigt inleds förhandlingar med Cypern i överensstämmelse med ett tidigare beslut. I Agenda 2000 räknar kommissionen med att "en första utvidgning av unionen ... inte får några följder för budgeten förrän i mitten av den berörda perioden", det vill säga ungefär 2002—2003.

Enligt Fördraget om Europeiska unionen är hörnstenarna i gemenskapens politik att stärka den ekonomiska gemenskapen mellan länderna samt att minska klyftan mellan olika regioner och eftersläpningen för mindre gynnade områden. Denna utfästelse i ingressen till Romfördraget får särskild aktualitet, när de tidigare planekonomiländerna i Central- och Östeuropa går in i unionen. Den genomsnittliga BNP per capita i kandidatländerna ligger bara på ungefär en tredjedel av nivån inom unionen. Den köpkraftsjusterade BNP per capita uppgick 1995 till 66—67 % av genomsnittet i unionen i Portugal och Grekland, som har den svagaste ekonomin bland medlemsstaterna. Motsvarande tal för kandidatländerna i en första utvidgning är: Ungern 37 %, Polen 31 %, Estland 23 %, Tjeckien 55 % och Slovenien 59 %. Ländernas sammantagna invånarantal uppgår till 61,8 miljoner, vilket innebär att unionens befolkning växer med 17 %. Jordbrukets andel av arbetskraften är i till exempel Polen 27 %, Ungern 8 % och Tjeckien 6 %. Ge-

nomsnittet i de nuvarande medlemsstaterna är 5,3 %.

Utvidgningen av Europeiska unionen är en stor historisk omvälvning som sätter punkt för den polarisering av vår världsdel som pågått sedan andra världskriget. Utskottet anser att det framtida beslutet om en utvidgning av unionen är ett politiskt val. Därför bör kommissionens och statsrådets ståndpunkter rörande finansieringen av utvidgningen ställas i relation till de politiska aspekter som synpunkterna i sista hand bygger på. Ett enat Europa är en så stor fördel att en förening inte får hänga på exempelvis bråkdelar i de finansiella bidragen från de nuvarande medlemsstaterna.

Kommissionen framhåller helt motiverat att "kostnaderna" för en utvidgning måste stå i proportion till de sammantagna förväntade nettovinsterna. Hänsyn måste också tas till de politiska vinsterna, till exempel regional stabilitet. De nya medlemsstaterna har erfarenheter och en potential som tillför gemenskapen ett mervärde. En utbyggnad av infrastrukturen och den förväntade ekonomiska tillväxten i kandidatländerna kan, enligt utskottets uppfattning, medföra ett ekonomiskt uppsving i hela Europa. Dessa möjligheter bör lyftas fram mer i debatten om konsekvenser av och strategier för utvidgningen.

Inre politikområden

I meddelandet lyfter kommissionen fram följande insatsområden: att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt och sysselsättning, att sätta kunskap i förgrunden, att modernisera sysselsättningssystemen och att förbättra levnadsvillkoren. Statsrådet lade dessutom till att förbättra konkurrenskraften. Målsättningen ligger enligt utskottet i linje med Europeiska rådets tidigare riktlinjer. Samtidigt bör det framhållas att målen i och för sig är självklara. Unionen har samma ambitioner också utan en utvidgning.

De transeuropeiska näten (TEN) och en utbyggnad av dem nämns i Agenda 2000 som ett medel att främja de uppsatta målen. Utskottet instämmer i kommissionens bedömning och på-

pekar att det ingår i Finlands permanenta mål att förbättra trafikförbindelserna från europeiska kontinenten till Ryssland via Finland inom ramen för TEN. Den nationella dimensionen av detta mål får större betydelse vid en utvidgning av unionen, eftersom unionens östgräns flyttas betydligt närmare kärnområdena i Ryssland. Finlands position som inkörsport för unionens export till Ryssland kräver att vårt land bibehåller sin relativa konkurrenskraft också när andra EU-stater får gemensam gräns med Ryssland, och många av dem dessutom har en betydande arbetskraft med kunskaper i ryska.

I planerna för de transeuropeiska näten ingår ett principiellt mål att koppla ihop Finland med naturgasnätet på kontinenten. I och med en utvidgning blir behovet att stärka energiförsörjningens strukturer mer uppenbart. Tillgången till och priset på energi inom unionen kommer att påverkas i takt med att kandidatländerna övergår till miljövänligare energiformer. Finland har all orsak att målmedvetet arbeta för att ansluta vårt land till naturgasnätet på kontinenten som ett led i EU:s TEN-projekt.

Ekonomisk och social sammanhållning

Genom Fördraget om Europeiska unionen blev ekonomisk och social sammanhållning och solidaritet en av de tre grundpelarna i unionen vid sidan av den ekonomiska och monetära unionen och den inre marknaden. Det står enligt meddelandet klart att ekonomisk och social sammanhållning måste förbli en politisk prioritet, även och framför allt av den anledningen att skillnaderna i utvecklingsnivåer mellan medlemsstaterna och enskilda regioner måste minskas för att unionen skall kunna bestå och utvecklas.

Kommissionen föreslår att nivån för de regionala och strukturella stöden (0,46 % av EU:s BNI¹) under det finansiella perspektivet 2000—2006 skall ligga på samma nivå som 1999. Enligt kommissionen kommer budgetrestriktionerna dock att göra det omöjligt att öka ansträngningarna med avseende på de solidariska utgifternas andel. Tack vare de extra medel som genereras genom tillväxt och en effektivare användning av befintliga medel kommer det enligt kommissio-

nen emellertid att vara möjligt att finansiera både utvecklingen av strukturpolitiken i de nuvarande 15 medlemsstaterna och den gradvisa integreringen av de nya medlemsstaterna efter deras anslutning. Statsrådet instämmer i kommissionens bedömning och understryker att 0,46 % av BNI är en övre gräns. Därutöver bör 4 % av landets BNP införas som övre gräns för stöden till de enskilda länderna. Utskottet håller i princip med statsrådet men påpekar att förslaget bygger på ungefärliga kalkyler. Nya medlemsstater har ända från början rätt att komma i åtnjutande av stöden från sammanhållningsfonden enligt artikel 130a och 130b i fördraget på samma villkor som de nuvarande medlemsstaterna.

Kommissionen föreslår att de nuvarande sju målen i strukturfonderna skärs ner till tre: två regionala mål och ett horisontellt mål för arbetskraften. Också de 13 gemenskapsinitiativen minskas till tre. För två av målen minskas den del av befolkningen i de berörda regionerna som omfattas av dem.

Enligt kommissionen omfattar *det nya mål 1* de minst utvecklade regionerna. För dessa går gränsen vid 75 % av BNP per capita i förhållande till gemenskapens genomsnitt. Mer avlägsna regioner skall behandlas som specialfall och jämföras med de "egentliga" mål 1-regionerna. För de nordligaste regionerna med en extremt låg befolkningstäthet som inte uppfyller BNP-kriteriet för mål 1, i praktiken de nuvarande mål 6-områdena, bör enligt kommissionen särskilda regler gälla.

Statsrådet framhåller med eftertryck att de särskilda reglerna för mål 6-regionerna spelar en viktig roll. Vidare framhåller statsrådet att BNP-kriteriet av allt att döma innebär att NUTS-regionerna i östra Finland kommer att räknas till mål 1.

Utskottet instämmer i statsrådets strategier på denna punkt. Utskottet understryker särskilt vikten av att de överenskomna reglerna för de befintliga mål 6-regionerna förblir oförändrade. Vidare håller utskottet med om att mål 1-regionerna kan bestämmas utifrån sin BNP-andel men påpekar att detaljreglerna för målområdena är av avgörande betydelse. Det ger inte optimalt resultat för den regionala utvecklingen i Finland,

¹ BNI = överföringsjusterad BNP

om kriterierna för strukturstöden räknas ut enligt regionala statistiska enheter (NUTS 2). Sådana regioner, som det finns fem av på finska fastlandet, är inga funktionella eller ekonomiska enheter, utan rymmer inom sig regioner med de mest varierande ekonomiska utvecklingsnivåer. Tabellen nedan visar exempel på BNP-andelen i några mindre enheter av samma statistiska region.

Regional nivå	Region	BNP per capita (EU=100)
NUTS 2	Mellanfinland	82,8
NUTS 3	Södra Österbotten	71,8
NUTS 4	Sydvästra Österbotten	57,5
NUTS 4	Sydösterbottens kustregion	116,0

Också referensåret för BNP-kriteriet påverkar indelningen av målområdena. Därvid måste det för Finlands del tas hänsyn till att de reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken som Agenda 2000 kommer att leda till, exempelvis sänkta spannmålspriser, kommer att påskynda omstruktureringen av jordbruksdominerade områden i så hög grad att detta måste synas i kriterierna för mål 1-regioner.

Utskottet lägger fram dessa anmärkningar väl medvetet om att också Finlands statistiskt bestämda NUTS-regioner har mycket liten befolkning sett i ett europeiskt perspektiv. Vidare understryker utskottet att hela Finland mätt med europeiska mått har mycket låg befolkningstäthet, och just därför måste strukturfondsprogrammen anpassas efter våra förhållanden. Det måste skapas förutsättningar för en kreativ strukturpolitik av detta slag nu när de nya reglerna för strukturfonderna fortfarande håller på att ta form.

Enligt kommissionens förslag är *det nya mål 2* inriktat på andra regioner med ekonomisk och social omstrukturering som kämpar med strukturella problem. Typiskt för regionerna är att de har hög arbetslöshet och har drabbats av avfolkning. Statsrådet understryker att Finland har fler

industriregioner på tillbakagång och landsbygdsområden med strukturella problem än genomsnittet i EU. Också arbetslöshetsproblemen och de regionala strukturproblemen är allvarligare i Finland än genomsnittet i EU. Statsrådet anser att kommissionens program överensstämmer med Finlands intressen och ställer sig också bakom kommissionens förslag att införliva miljöhänsyn i programmet för mål 2. Utskottet instämmer i statsrådets synpunkter men understryker samtidigt att en slutgiltig bedömning av även mål 2 kan göras först när det finns ett detaljerat förslag.

Statsrådet anser att medlemsstaternas synpunkter bör vara avgörande för valen av mål 2-regioner. Utskottet håller i princip med om detta men påpekar att en förutsättning är att samtliga medlemsstater följer samma regler för en relevant användning av medlen i strukturfonderna.

Enligt meddelandet från kommissionen kommer *gemenskapsinitiativen* att begränsas till tre områden enligt följande: 1) gränsöverskridande, transnationellt och interregionalt samarbete för att främja fysisk planering, 2) landsbygdens utveckling och 3) mänskliga resurser. Utskottet instämmer i statsrådets uppfattning att kommissionens förslag i huvuddrag överensstämmer med Finlands syn.

Kommissionen lägger tonvikten vid *större kostnadseffektivitet* när det gäller årgärder för att utjämna ekonomiska och sociala skillnader. Detta skall genomföras genom förenkling av programmen och finansieringen samt effektivare utvärdering och övervakning. Utskottet håller med statsrådet om att kommissionens förslag är ett steg i rätt riktning men ännu inte ett tillräckligt stort steg. Refomen bör i högre grad lägga tonvikten vid att förbättra de finansiella resultaten.

Utskottet anser att Agenda 2000 erbjuder ett tillfälle att göra en kritisk översyn av programmen för strukturstöd. Det vore väl värt att undersöka hur klokt det är att de rikare medlemsstaterna först betalar in medel till strukturfonderna som sedan delar ut dem till regionerna och om större kostnadseffektivitet kunde nås genom till exempel nettoavräkning. Utskottet ägnar dessutom uppmärksamhet åt att den nationella medfinansieringen av strukturprojekt i vår statsbudget

är uppdelad på moment under flera olika förvaltningsområden. Detta försvårar administrationen i Finland. Utskottet noterar med tillfredsställelse att statsrådet har tillsatt en utredning som tar sikte på att göra den nationella administreringen av strukturprogrammen mer stringent.

Utvidgningen

Kommissionens bedömning av varje kandidatlands möjligheter att inom en snar framtid uppfylla kriterierna för ett EU-medlemskap baserar sig dels synpunkter på ländernas ekonomiska utvecklingsnivå och åtgärder för att genomföra reglerna för den gemensamma marknaden, dels och framför allt — på en politisk prövning.

Med hänvisning till en bedömning utifrån ekonomiutskottets kompetensområde påpekar utskottet att samtliga kandidatländer under gynnsamma politiska förhållanden har förutsättningar att nå en mycket snabb ekonomisk tillväxt. Eftersom medlemskapsförhandlingarna och den därtill anslutna anpassningsprocessen kan ta flera år i anspråk är det fullt möjligt att fler kandidatländer kan involveras i den pågående utvidgningen. Av denna anledning är det vidare skäl att understryka att kommissionens i och för sig välgrundade uppfattning om vilka kandidatländer som på medellång sikt kan uppfylla medlemskriterierna inte nödvändigtvis överensstämmer med slutresultatet, det vill säga vilka nya länder som går med i unionen och i vilken ordning.

Utskottet finner därför att statsrådet har goda skäl för sin uppfattning att utvidgningsprocessen i realiteten måste vara öppen för alla kandidatländer i den takt som de realistiskt sett kan antas uppfylla kriterierna på medellång sikt.

I meddelandet skissar kommissionen upp en strategi för utvidgningen som dels bygger på ekonomiskt stöd före anslutningen, dels på partnerskapsavtal med kandidatländerna. Avtalen innefattar vissa konvergensmål och en tidtabell för deras genomförande. Kandidatländerna måste uppfylla målen för partnerskapet för att få ut stödet och för att kunna gå vidare i anslutningsförhandlingarna.

Utöver Phare (1,5 miljard ecu per år) består stödet före anslutning från och med år 2000 av ett strukturstöd på 1 miljard ecu per år och av ett stöd till jordbrukets utveckling på 500 miljoner ecu per år.

Statsrådet anser att unionen kraftfullt bör stödja samtliga kandidatländer för att de skall kunna uppfylla medlemskapskriterierna. Statsrådet gör ingen närmare analys av kommissionens rekommendationer till satsningar eller finansieringen av dem. Utskottet utgår från att det finns anledning att återkomma till detaljerna i programmet för stöd före anslutning senare, när Europeiska rådet har skapat politiska förutsättningar för programmet. Utskottet framhåller dock att ökningen av det ekonomiska stödet från 1,5 till 3 miljarder ecu per år inte står i rätt proportion till de ambitiösa målen. Det av kommissionen och statsrådet rekommenderade taket på 4 % av berörda medlemsstats BNP för strukturstöden innebär 10,4 miljarder ecu redan i början av finansperioden, om det tillämpas på de sex länderna i den första utvidgningen. Utskottet påpekar att strukturfonderna och sammanhållningsfonden till exempel under perioden 1993—1999 förfogar över sammanlagt 200 miljarder ecu.

Unionens ekonomiska ramar 2000—2006

I meddelandet säger kommissionen att unionen också efter 1999 bör ha fleråriga ekonomiska ramar, där det ingår avtal mellan institutionerna om noggrann budgetkontroll och budgeteringsförfarande. Enligt kommissionens förslag skall de ekonomiska ramarna även under den nya perioden 2000—2006 styras av taket för egna medel. Taket kan enligt meddelandet förbli oförändrat (1,27 % av EU:s BNI). Kommissionen grundar sitt förslag på antagandet att den ekonomiska tillväxten kommer att vara i genomsnitt 2,5 % per år i medlemsstaterna och 4 % per år i kandidatländerna. De första nya medlemsstaterna kommer enligt bedömningarna att påverka budgeten först omkring 2002—2003. Kandidatländerna antas dessutom tillämpa övergångsbestämmelserna mot slutet av perioden, särskilt beträffande den gemensamma jordbrukspolitiken.

Statsrådet instämmer till största delen i kommissionens förslag. Samtidigt understryker statsrådet att utgifterna för de nuvarande 15 medlemsstaterna under hela perioden skall täckas inom ramen för taket för egna medel som fastställts till 1,27 % av unionens BNI. Dessutom utgår statsrådet från att de sammantagna kostnaderna för utvidgningen också efter 2006 måste täckas med ett lika stort tak för egna medel.

Utskottet håller med statsrådet i den mån uttalandet avser att främja en mer ekonomisk hantering av medlen från de 15 medlemsstaternas sida.

Samtidigt är det nödvändigt att ha en återhållsam inställning till kostnaderna för en utvidgning. Utskottet framhåller emellertid att kommissionens bedömning av hur de egna medlen kommer att räcka till baserar sig på ett flertal hypoteser om den ekonomiska utvecklingen och utvidgningens förlopp. Det finns självfallet inga hundra procentiga garantier för att hypoteserna slår in. Tabellen nedan visar hur taket för egna medel fördelas år 2006 på utgifter enligt Agenda 2000, om den ekonomiska utvecklingen är svagare än kommissionen förutspår.

Nödvändig andel egna medel för utgifter enligt Agenda 2000 med olika tillväxtprognoser år 2006

Årlig BNI-tillväxt, % EU-15 plus Central- och Östeuropa 5 + 1		0,5 / 2,0	1,0 / 2,5	1,5 / 3,0	2,0 / 3,5	2,5 / 4,
	BNI 1998 mrd ecu	2006	2006	2006	2006	2006
EU-15	7 215,4	7 509,1	7 813,2	8 128,1	8 454,0	8 791,3
Central- och Östeuropa 5+1	260,2	304,9	317,0	329,6	342,6	356,1
Utvidgad EU	7 475,6	7 814,0	8 130,3	8 457,7	8 796,6	9 147,4
Tak för egna medel (1,27%) mrd ecu		99,2	103,3	107,4	111,7	116,2
Utgifter totalt enligt Agenda 2000		111,4	111,4	111,4	111,4	111,4
Marginaler		-12,2	-8,1	-4,0	0,3	4,8

Utskottet erinrar om att de avgörande besluten rörande Europeiska unionen, till exempel den gemensamma marknaden, Greklands, Spaniens och Portugals medlemskap och den ekonomiska och monetära unionen, fattades utifrån politisk vilja, och de ekonomiska aspekterna underordnades den politiska viljan. På grund av utvidgningens geopolitiska betydelse kan man utgå från att också besluten om nästa utvidgning primärt kommer att följa det politiska beslutsfattandets logik.

Införande av en ny kategori egna medel

Kommissionen anlägger en del synpunkter på hur det nuvarande systemet med egna medel

fungerar och aviserar en uttömmande rapport under 1998. Kommissionen framhåller att det nuvarande systemet har försett unionen med tillräckliga ekonomiska medel för att täcka utgifterna i budgeten. De senaste ändringarna av systemet, vars effekter började märkas från och med 1995, åstadkom bättre jämvikt i systemet genom att de nationella bidragen rättades efter medlemsstaternas BNP-andelar. Därmed har kritiken mot det orättvisa i systemet avtagit. I meddelandet ställer kommissionen frågan om EU snarare bör gå över till ett system med helt och hållet BNI-grundade bidrag.

Även om kommissionen drar slutsatsen att det inte finns någon anledning att snabbt omstrukturer

rera systemet med egna medel, hade utskottet hoppats att statsrådet hade gått in på denna fråga i sin EU-redogörelse. Utskottet understryker att ett flertal medlemsländer anser det nuvarande finansieringssystemet vara ett problem. Vissa medlemsstater anser sig vara tvungna att stå för orimligt stora andelar av unionens utgifter. Utan att gå in på om påståendet är berättigat eller inte anser utskottet att det inte kan vara politiskt hållbart att de ekonomiskt starka staterna anser sig betala för stora bidrag. Även det faktum att det i Finland och flera andra medlemsstater råder ovisshet om hur de medel som går till EU står i

proportion till de bidrag som kommer därifrån är ägnat att minska medborgarnas tilltro till både unionen och medborgarnas representanter i EU:s institutioner.

Utlåtande

På grundval av det ovan sagda anför ekonomiutskottet vördsamt

att stora utskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 24 november 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuulikki Härmäläinen /sd
vordf. Seppo Kääriäinen /cent
medl. Arto Bryggare /sd
Mikko Immonen /vänt
Paula Kokkonen /saml
Martti Korhonen /vänt
Riitta Korhonen /saml

Leena Luhtanen /sd
Paavo Nikula /gröna
Vuokko Rehn /cent
Ola Rosendahl /sv
Juhani Sjöblom /saml
Sakari Smeds /fkf
suppl. Klaus Hellberg /sd.

ARBETSPOLITISKA UTSKOTTETS UTLÅTANDE 11/1997 rd

Statsrådets EU-redogörelser angående struktur- fondsreformen och Agenda 2000

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 23 maj 1997 minister Jouni Backmans promemoria av den 21 maj 1997 om strukturfondsreformen (E 40/1997 rd) samt den 10 oktober 1997 utrikesministeriets brev gällande meddelandet Agenda 2000 (E 44/1997 rd) till arbetspolitiska utskottet för kännedom och eventuella åtgärder. Utskottet har beslutat behandla E 40/1997 rd och E 44/1997 rd samtidigt.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- förvaltningsminister Jouni Backman och överinspektör Tiina Tikka, inrikesministeriet
- handelsrådet Jussi Toppila, utrikesministeriet
- avdelningschef Pertti Toivonen, arbetsministeriet
- direktör Markku Gardin, Satakunta arbetskrafts- och näringscentral

- biträdande direktör Jukka Patrikainen, Mellersta Finlands förbund
 - utvecklingschef Henrik Rissanen, Savolax förbund
 - utbildnings- och arbetskraftspolitiska sekreteraren Heikki Liede, Akava ry
 - arbetskraftspolitiska ombudsmannen Martti Huttunen, Servicearbetsgivarna
 - utbildnings- och arbetskraftspolitiska sekreteraren Jari-Pekka Jyrkänne, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC
 - juridiske ombudsmannen Sirpa Kekäläinen, Företagarna i Finland
 - arbetskraftspolitiska ombudsmannen Pekka Castrén, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
 - förvaltningstjänsteman Helena Mikkonen.
- Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från landskapsförbunden samt Tjänstemannacentralorganisationen FTFC.

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

E 40/1997 rd — strukturfondsreformen

I statsrådets EU-redogörelse presenteras Finlands preliminära ståndpunkter till Europeiska

unionens strukturfondsreform. Ställningstagandena har preciserats i statsrådets EU-redogörelse E 44/1997 rd.

E 44/1997 rd — Agenda 2000

I kommissionens meddelande Agenda 2000 och kommissionens yttranden om de länder som ansökt om medlemskap i Europeiska unionen svarar kommissionen på Europeiska rådets begäran om ett meddelande om de allmänna utvecklingslinjerna för unionen och de huvudsakliga ramar för den framtida EU-politiken, frågor i anslutning till utvidgningen av unionen samt de ekonomiska utsikterna för tiden efter år 1999.

I Agenda 2000 presenterar kommissionen som insatsområden för utvecklingen av unionens interna politik följande politikområden: skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt och sysselsättning, att sätta kunskap i förgrunden, modernisera sysselsättningssystemen och förbättra levnadsvillkoren.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN**Motivering**

Arbetspolitiska utskottet har till de delar dess behörighet omfattar behandlat kommissionens meddelande Agenda 2000 och statsrådets preliminära ståndpunkter.

Modernisering av sysselsättningssystemen

Kommissionen framhåller att arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiken måste moderniseras för att man skall kunna dra största möjliga nytta av tillväxten och konkurrenskraften i termer av sysselsättning. Genomförandet av sysselsättningspolitiken är till största delen en uppgift som faller på medlemsstaterna, men unionen tillhandahåller en referensram för en samordning av sysselsättningspolitiken på nationell nivå. Kommissionen understryker särskilt betydelsen av en dialog mellan arbetsmarknadsorganisationerna då det gäller sysselsättningspolitiken. Största möjliga flexibilitet för företagen med största möjliga trygghet för de anställda är det mål kommissionen ställer upp.

För att sysselsättningen skall stimuleras måste nya sätt att tänka övervägas både på gemenskapsnivå och på nationell nivå då det gäller att utveckla de anställdas kompetens, öka de anställdas delaktighet genom nya former av arbetsorganisation, stimulera rörlighet på arbetsmarknaden, bidra till återintegrering och uppmuntra företagare.

Enligt kommissionens förslag bör de befintliga systemen för social trygghet göras mera sysselsättningstillvända. Systemen för arbetslöshets-

försäkring bör inriktas på att underlätta återgång till arbetsmarknaden genom fortbildning genom hela livet. Också skattesystemen bör stimulera till skapande av nya arbetsplatser på ett ändamålsenligt sätt.

Enligt statsrådets EU-redogörelse motsvarar kommissionens mål Finlands ståndpunkt i frågan. Sysselsättningen bör hållas framme i unionens verksamhet. Finland anser det vara viktigt att man vid toppmötet gällande sysselsättningen för fram nya idéer, bl.a. samordnade synpunkter på skattelättnader genom en utveckling av beskattningen i riktning mot miljö- och energiskatter. Samtidigt bör man diskutera möjligheterna att på EU-nivå fördela medel till sysselsättningsfrämjande åtgärder som inte bidrar till ökade utgifter totalt sett samt på insatser för forskning, produktutveckling, förbättrade verksamhetsförutsättningar för industri och företagsamhet, effektivare arbetskraftspolitik och åtgärder för att förebygga diskriminering.

Utskottet anser att riktlinjerna för sysselsättningspolitiken på unionsnivå och nationell nivå bör vara av samma slag och komplettera varandra. Arbetsmarknaden och sysselsättningen i de olika medlemsstaterna uppvisar stora olikheter och det är inte ändamålsenligt att driva en alltför detaljerad unionspolitik som begränsar medlemsstaternas möjligheter att vidta egna åtgärder. Ansvaret för arbetskraftspolitik skall till största delen vila på medlemsstaterna, vars verksamhet kan samordnas och utvecklas på gemenskapsnivå.

Arbetslösheten är ett av de största problemen i medlemsstaterna. Unionen måste lägga en stor del av den politiska tyngden på att sörja för sysselsättningen och målen för verksamheten måste vara realistiska. Målet för sysselsättningspolitiken måste vara att höja sysselsättningen och tillräcklig uppmärksamhet bör fästas vid att verksamheten är resultatrik. I synnerhet bör utbildning och arbetsliv anpassas intimt till varandra. Den offentliga makten och näringslivet skall genom sina insatser stöda ett fortgående upprätthållande av den yrkesskicklighet förändringarna i arbetslivet kräver och beredskap att lära nya färdigheter. Detta förutsätter bl.a. tryggheten av tillräckliga resurser för utbildning, att yrkesutbildningen snabbt reagerar på ändrade behov och att läroavtalsutbildningen ökar.

Då det gäller att sköta arbetskraftspolitik och nå bättre resultat har vårt land rika erfarenheter som kan utnyttjas vid bedömningen av unionens politik. Utskottet godkänner till största delen statsrådets ståndpunkt. Statsrådets inställning till användningen av skattepolitiska medel för att främja sysselsättningen är dock alltför återhållsam. Enligt utskottets mening bör de skattepolitiska medlen — t.ex. en revidering av mervärdesbeskattningen — för att främja sysselsättningen utnyttjas effektivt både nationellt och inom unionspolitiken. Sysselsättningen bör betraktas som en genomgående princip, eftersom mängden och kvaliteten på utbudet och efterfrågan på arbetskraft i första hand regleras av andra än de egentliga arbetskraftspolitiska lösningarna.

Strukturfondsreformen

Kommissionen föreslår en minskning från nuvarande sju mål till tre i fråga om strukturfonderna. Två av dessa skall vara regionala och ett horisontellt. Den andel av befolkningen som berörs av de regionala målen minskas och regionerna samordnas med de nationella stödområdena. Också en minskning av antalet gemenskapsinitiativ jämfört med det nuvarande antalet föreslås.

För att göra strukturfondernas verksamhet effektivare skall administrationen förenklas och genomförandet bli mera smidigt och decentraliserat än tidigare. Kontroll- och utvärderingssystem skall effektiviseras och tillsynen skärpas.

Statsrådet stöder det minskade antalet mål enligt kommissionens förslag. Då det gäller minskningen av den befolkningsandel stöden täcker på EU-nivå intar statsrådet en positiv hållning, men befolkningsandelen bör variera i enlighet med hur stora utvecklingsproblem de olika medlemsstaterna har. I synnerhet sysselsättningsproblemen bör beaktas då medlen fördelas. Enligt Finlands uppfattning bör utvecklande av mänskliga resurser inta en central position också då det gäller mål 1 och 2.

Statsrådet förhåller sig positivt till en effektivisering av verksamheten i anslutning till strukturfonderna, men anser att kommissionens förslag är otillräckligt. Stöden bör beviljas för en viss tid och nya finansieringsinstrument utvecklas. Finland stöder en fördelning av budgetreserven på 10 procent utgående från de resultat som uppnåtts efter halva perioden. Finland stöder också en minskning av gemenskapsinitiativen och förhåller sig i stora drag positivt till innehållet i initiativen.

Utskottet godkänner statsrådets ståndpunkter till strukturfondsreformen, men vill understryka följande omständigheter. I fråga om innehållet i och den regionala begränsningen av målen för strukturfonderna måste tillräckligt stor vikt fästas vid Finlands exceptionellt höga och långvariga arbetslöshet. Därför måste den andel av befolkningen som omfattas av stöd av strukturfondernas medel för Finlands del vara betydligt högre än genomsnittet för medlemsländerna.

Målen och de nationella sysselsättningspolitiska åtgärderna bör samordnas så att man med strukturfondernas hjälp uppnår ett funktionellt mervärde. Enligt bedömningar används strukturfondsmedel numera för att ersätta nationell finansiering. En ekonomisk och resultatgivande användning förutsätter en samtidig nationell medfinansiering. Också nya slags stödformer bör tas i bruk för att medlen skall räcka längre och användas på ett mera ekonomiskt sätt.

De flesta av de sakkunniga som utskottet har hört har velat dra uppmärksamheten till en ändring av sättet att fördela och förvalta strukturfondernas medel på nationell nivå. Det nuvarande nationella förvaltningssystemet bör göras enklare och klarare. Uppdelningen av beslutan-

derätten mellan de centrala förvaltningsmyndigheterna och regionerna bör revideras och regionernas möjligheter att påverka beslut om programmets innehåll och genomförandet av projekten bör ökas. I synnerhet smidigheten i samarbetet mellan ministerierna, Arbetskrafts- och näringscentralerna och landskapsförbunden bör förbättras.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

I Agenda 2000 behandlas jämställdheten mellan könen mycket knapphändigt. I inledningen till meddelandet konstateras att särskild uppmärksamhet bör fästas vid kvinnornas ökande deltagande på arbetsmarknaden och i samhällslivet samt ändrade familjemönster. I den avdelning som gäller förbättrande av levnadsvillkoren nämns åtgärder för bekämpning av alla former av diskriminering. Dessutom föreslår kommissionen att ett av områdena i gemenskapsinitiativen skall utgöras av personella resurser och lika möjligheter för alla.

Enligt statsrådets ståndpunkt skall principen om jämställdheten mellan kvinnor och män integreras i all unionspolitik.

Utskottets anser att Agenda 2000 fäster alltför liten vikt vid jämställdheten mellan könen och utskottet delar statsrådets åsikt om en integrering av jämställdheten i unionens politik.

Kommissionens omnämnande av kvinnornas deltagande på arbetsmarknaden motsvarar inte den situation som råder i Finland och är i sig en felaktig utgångspunkt för jämställdhetspolitiken. I Finland har kvinnornas deltagande i ar-

betslivet befunnit sig på en internationellt sett hög nivå redan i årtionden och kvinnorna har i regel varit heltidsarbetande. Kommissionens förslag är också helt otillräckliga som riktlinjer för unionens jämlikhetspolitik, som bör styra i synnerhet Arbetskraftspolitiken, revideringen av samsättningsystemen och deras samordnande med socialpolitiken.

Förändringarna i arbetslivet påverkar i hög grad kvinnans ställning, bl.a. är största delen av de deltidssamtidsarbetande kvinnor och just deltidssamtidsarbetet beräknas öka också i fortsättningen. Arbetet följer en strikt könsindelning och därmed drabbas den strukturella konjunkturarbetslösheten kvinnor och män olika. Också löneskillnaderna mellan könen är fortfarande rätt stora.

I verksamheten på gemenskapsnivå bör man ta större hänsyn till den verkliga ojämlikheten mellan könen och sträva efter att avlägsna de faktorer som minskar jämställdheten och som beror på arbetsmarknadens struktur, föräldraskapet och andra omständigheter. Utskottet anser att Finland bör visa större initiativkraft än hittills för att medverka till en effektivare jämlikhetspolitik i Europeiska unionen.

Utlåtande

Arbetspolitiska utskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt med de anmärkningar som framförs ovan.

Helsingfors den 21 november 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Reijo Lindroos /sd
vordf. Armas Komi /cent
medl. Anne Huotari /vänst
Kyösti Karjula /cent (delvis)
Hannu Kemppainen /cent
Anne Knaapi /saml
Kalevi Lamminen /saml
Pirkko Peltomo /sd
Heikki Rinne /sd (delvis)

Outi Siimes /saml
Raimo Tiilikainen /sv
Maija-Liisa Veteläinen /cent
Marja-Leena Viljamaa /sd
Pertti Virtanen /rdgv
Jorma Vokkolainen /vänst
suppl. Johannes Koskinen /sd
Esa Lahtela /sd.

AVVIKANDE ÅSIKT

Motivering

Arbetspolitiska utskottet har haft tillfälle att avge sitt utlåtande till stora utskottet om strukturfondsreformen och Agenda 2000. Vi är i stora drag eniga med utskottets utlåtande. Vi anser dock att majoriteten av utskottets medlemmar var alltför återhållsam i sitt ställningstagande till vissa saker och vi framför härmed ett till dessa delar skärpt utlåtande.

Enligt vår mening hade det varit förenligt med det arbetspolitiska utskottets roll att inta en mera markerad hållning då det gäller statsrådets passiva förhållningssätt till möjligheterna att använda sig av skattepolitiken för att främja sysselsättningen. Att justera skattepolitiken är ett av de centrala medlen för att avlägsna hindren för sysselsättningen och sysselsättandet.

För det andra borde en likadan granskning med betoning på sysselsättningssynpunkterna ha

utsträckts också till revideringen av systemet för utkomstskydd och dess samordning med det övriga socialskyddet och beskattningen. En sådan granskning borde vara självklar såväl i utlåtandet som i stora utskottets betänkande, eftersom de frågor som gäller sysselsättningen och arbetslösheten inte kan skiljas från varandra.

Vi är också bekymrade över de nedskurna regionalpolitiska resurserna på nationell nivå och det minskade utbudet av alternativ. Utskottet borde klart ha understrukit de förpliktelser additionalitetsprincipen innebär även för Finland.

Åsikt

På basis av ovanstående önskar vi

att de synpunkter som här har framförts skall beaktas i riksdagens svar.

Helsingfors den 21 november 1997

Armas Komi /cent
Hannu Kemppainen /cent
Maija-Liisa Veteläinen /cent

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 21/1997 rd

Statsrådets EU-redogörelse om Finlands prelimi- nära hållning till meddelandet Agenda 2000

Till Stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 10 oktober 1997 statsrådets EU-redogörelse E 44/1997 rd Agenda 2000 till miljöutskottet för kännedom och eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultative tjänstemannen Aira Kalela och konsultative tjänstemannen Leena Simonen, miljöministeriet.

STATSRÅDETS EU-REDOGÖRELSE

Statsrådets EU-redogörelse innehåller en redogörelse om Europeiska kommissionens meddelande Agenda 2000 av den 15 juli 1997 samt om statsrådets preliminära ställningstaganden till de frågor som behandlas i meddelandet. Rådet för allmänna frågor bereder en rapport om dokumentet Agenda 2000 för Europeiska rådet som skall samlas i Luxemburg den 12 och 13 decem-

ber 1997. Europeiska rådet beslutar om inledandet av förhandlingar med de stater som ansökt om medlemskap i Europeiska unionen. Utöver utvidgningen behandlar meddelandet Agenda 2000 behovet av reformer inom unionens inre och yttre politikområden samt unionens ekonomiska ramar efter 1999.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmänt

I Amsterdamfördraget antogs hållbar utveckling som ett mål för unionen. Detta innebär att miljöfrågorna integreras i unionens övriga politikområden samt att det solidariska ansvaret framhävs i den sociala och ekonomiska utvecklingen av unionen.

Miljöutskottet lägger med tillfredsställelse märke till att kommissionen har börjat genomföra Amsterdamfördraget i meddelandet Agenda 2000. Hållbar utveckling är en genomgående princip i dessa dokument som gäller utvidgningen och reformen av unionen.

I statsrådets preliminära ställningstaganden stöds och betonas på flera punkter kommissionens åsikt om att hållbar utveckling bör tas med som en grundläggande utgångspunkt för en allsidig utveckling av unionen. Enligt statsrådets ståndpunkt utgör miljöfrågorna en viktig faktor som påverkar medborgarnas levnadsförhållanden. Finland omfattar också kommissionens riktlinje enligt vilken hållbar utveckling och miljö bör beaktas i målen för samtliga politiska sektorer, i reformen av strukturfonderna och jordbrukspolitiken samt i utvidgningen. Med tanke på utvidgningen gäller det att se till att genomförandet och verkställigheten av gemenskapens miljölagstiftning i kandidatländerna garanteras. Detta förutsätter en effektivare förvaltning och omfattande investeringar. Finland omfattar kommissionens uppfattning om att kandidatländerna måste få upp nivån på sin kärnsäkerhet så att den motsvarar de internationella normerna. Reaktorer som är i dåligt skick och som medför en bestående risk skall stängas och de reparationsdugliga skall istandsättas. Finland omfattar kommissionens syn på att det inom miljö- och energisektorerna gäller att utveckla sådana kostnadseffektiva lösningar som påverkar lösningen av globala miljöproblem. Nya program och åtgärder behövs, såsom de nuvarande medlemsländernas och kandidatländernas gemensamma verkställighet av förpliktelserna i klimatkonventionerna.

I statsrådets ståndpunkt konstateras vidare i fråga om unionens inre politikområden

— att säkerställandet av en hållbar ekonomisk tillväxt är en viktig riktlinje för verksamheten för främjande av sysselsättning,

— att det vid toppmötet om sysselsättning är viktigt att ta fram också nya tankar, bl.a. samordnade åsikter om skattelättnader som åstadkoms genom att beskattningen utvecklas i riktning mot miljö- och energibeskattnings,

— att informations- och kommunikationsteknik, bioteknik och miljöteknik erbjuder möjligheter inom EU och i kandidatländerna samt ökar EU-ländernas internationella konkurrenskraft,

— att det gäller att skapa välutvecklade transportsystem (TEN-nät) som angriper bl.a. pro-

blem som föranleds av trafikstockningar och föroreningar.

Miljöutskottet omfattar statsrådets ovan relaterade ståndpunkter.

Med tanke på miljön är sammanhållningspolitiken (i synnerhet reformen av strukturfonderna), reformen av jordbrukspolitiken och utvidgningen av unionen de viktigaste områdena i meddelandet Agenda 2000. I miljöutskottets utlåtande behandlas dessa områden närmare samt kapitlet om unionen och omvärlden.

Sammanhållningspolitiken

Strukturfondsreformen

Kommissionen föreslår en genomgripande reform av strukturfonderna. Det föreslås att målen för fonderna minskas från sju till tre. Ett nytt mål 1 föreslås, vilket skall gälla regioner med långsam utveckling, vilka bör beviljas två tredjedelar av det totala finansieringsbeloppet från strukturfonderna. De nordligaste regionerna, som för närvarande omfattas av mål 6, bör överföras till mål 1. Ett nytt mål 2 inriktas på områden som lider av omstruktureringen och på landsbygdsområden. Ett nytt mål 3 inriktas på områden som faller utanför målen 1 och 2. Genom mål 3 försöker man förnya arbetsmarknaden.

Statsrådet finner reformen av strukturpolitiken nödvändig. I de preliminära ställningstagandena konstaterar statsrådet följande om miljöutgångspunkterna: Finland betonar betydelsen av sysselsättningsproblemen som grund för fördelningen av medel och stöder kommissionens uppfattning om att kontrollen över de hot som riktar sig mot miljön genast efter sysselsättningen framstår som den viktigaste framtida utmaningen i unionens verksamhet. Vi finner det viktigt att miljön beaktas effektivare än för närvarande vid all beredning och verkställighet som gäller målprogrammen, speciellt också i programmen för mål 1. I fråga om mål 2 konstaterar statsrådet vidare att Finland stöder kommissionens förslag om att miljöaspekter bör beaktas i mål 2-programmet.

I de preliminära ställningstagandena till de ekonomiska ramarna för olika politiska sektorer

konstaterar statsrådet dessutom att synnerligen glest bebyggda områden, som omfattas av mål 6, bör överföras till det nya mål 1. Sysselsättningseffekterna och miljöaspekterna bör beaktas som urvalskriterier för regionerna. Strukturfondernas medel bör användas till att förbättra de grundläggande färdigheterna för forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Enligt miljöutskottets åsikt är det bra att statsrådet betonar att miljön bör beaktas på ett effektivare sätt vid all beredning och verkställighet som gäller målprogrammen. Utskottet understryker vikten av statsrådets ståndpunkt och anser att beaktandet av miljöaspekterna bör bli systematisk praxis när programmen verkställs. Speciellt viktigt är att stödet från strukturfonderna riktas till sådana projekt i de blivande medlemsländerna som förbättrar miljöns tillstånd.

När det gäller statsrådets ståndpunkt i fråga om de finansiella grunderna har miljöutskottet fäst uppmärksamhet vid att statsrådet nämner att sysselsättningseffekterna och miljöaspekterna bör beaktas som urvalskriterier för regionerna. Miljöutskottet anser att det i detta sammanhang i synnerhet för miljöaspekternas del vore riktigare att tala om urvalskriterier för projekt. Utskottet föreslår att ståndpunkten ändras som följer: "Sysselsättningseffekterna och miljöaspekterna bör uppmärksammas som urvalskriterier för projekt som skall genomföras i regionerna."

Gemenskapsinitiativen

För närvarande finns det 13 gemenskapsinitiativ. Dessa har gett upphov till 400 program, dvs. lika många som alla de andra strukturåtgärderna tillsammans. Initiativen överlappar ofta de andra huvudprogrammen.

Kommissionen föreslår att förfarandet med gemenskapsinitiativ ändras så att gemenskapens intresse av initiativen och deras nydanande egenskaper åskådliggörs på ett tydligare sätt. Gemenskapsinitiativen skall därför begränsas till tre områden: 1) gränsöverskridande, transnationellt

och interregionalt samarbete för fysisk planering, 2) landsbygdens utveckling och 3) mänskliga resurser, med särskild tonvikt på jämlikhet.

Statsrådet stöder en utgallring av gemenskapsinitiativen. De tre gemenskapsinitiativ som föreslås motsvarar i huvudsak också statsrådets syn på inriktningen av gemenskapsinitiativens verksamhet. Kommissionens förslag om att sänka andelen resurser från strukturfonderna till gemenskapsinitiativen från 9 procent till 5 procent är enligt statsrådet omotiverat. Kopplingen mellan gränsöverskridande gemenskapsinitiativ och programmet Tacis bör stärkas.

Miljöministeriet finner det viktigt att man via gemenskapsinitiativen styr finansiellt stöd även till miljöprojekt, speciellt till det transnationella samarbetet mellan stater och regioner. Även utvecklingen av städerna bör stödjas genom gemenskapsinitiativen. Utgående från detta föreslår utskottet en prövning av om Finland i sin ståndpunkt klart skall uttala kravet på att miljöaspekter bör beaktas i gemenskapsinitiativprogrammen.

Sammanhållningsfonden

Genom Maastrichtfördraget upprättades en sammanhållningsfond, som lämnar ekonomiskt bidrag till projekt på miljöområdet och till trans-europeiska nät inom infrastrukturen på transportområdet (artikel 130 d).

Kommissionen föreslår att sammanhållningsfonden skall behålla sin nuvarande utformning på så sätt att även de medlemsstater som anslutit sig till den tredje fasen av ekonomiska och monetära unionen även i fortsättningen kommer att ha rätt till stöd från fonden.

Statsrådet har inte intagit någon ståndpunkt i fråga om sammanhållningsfonden. En ståndpunkt intas först när utformningen av finansierings- och regionpolitiken som helhet kan skönjas.

Miljöutskottet konstaterar att hållbar utveckling kan stödjas med hjälp av sammanhållningsfonden genom att stödet riktas speciellt till projekt som förbättrar transporterna och projekt som direkt förbättrar miljön. Sådana projekt är viktiga

i de blivande medlemsländerna, där miljöns och de grundläggande samhällsstrukturernas tillstånd är betydligt sämre än i de nuvarande medlemsländerna. Sammanhållningsfonden är viktig också för Finland, som såsom randområde i unionen har ett behov av att utveckla sitt trafiknät i anslutning till europeiska nät. Utskottet föreslår att Finland i sin ståndpunkt bifaller kommissionens förslag om att behålla sammanhållningsfonden i dess nuvarande utformning.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Kommissionen fäster stor uppmärksamhet vid miljöfrågorna när det gäller reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Verkningarna av den föregående reformen av jordbrukspolitiken, 1992 års reform, konstateras vara motstridiga med tanke på miljön. Positivt är att de sänkta priserna på jordbruksprodukter har lett till en rationellare användning av gödningsämnen och bekämpningsmedel. Positiva resultat har även fåtts av arealuttag liksom av uppmuntran till en förbättring på lång sikt av den territoriella fördelningen av boskapsuppfödningen. Negativa inslag har åter uppstått främst genom regionaliseringen av direkta utbetalningar för spannmål, oljeväxter och proteingrödor. Detta har lett till odling av konstbevattnade grödor. Lägre fodermedelspriser och ensilagestöd har även uppmuntrat till kraftfull boskapsuppfödning.

Kommissionen föreslår nu att miljöaspekterna skall betraktas som viktigare än tidigare i målen för den gemensamma jordbrukspolitiken. En fortsatt övergång från prisstöd till direkta utbetalningar föreslås. I anslutning till detta bereder kommissionen ett förslag enligt vilket medlemsstaterna kan uppställa efterlevnaden av miljöbestämmelserna som ett villkor för beviljandet av direkta utbetalningar. Kommissionen föreslår vidare att jordbrukets miljöprogram stärks och att mera stöd riktas till ändamålet. Kommissionen föreslår likaså en övergripande utveckling av landsbygden, varvid uppmärksamhet fästs vid landskapsvård och miljövård. Även livsmedelskvaliteten livsmedelssäkerheten framhävs som

ett viktigt mål för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Statsrådet stöder kommissionens allmänna riktlinjer för en reform av EU:s jordbrukspolitik. När det gäller miljöutgångspunkterna konstaterar statsrådet dessutom att Finland stöder strävan efter en aktiv landsbygdspolitik samt en klarare arbetsfördelning mellan jordbrukspolitiken och landsbygdspolitiken. Finland stöder förslaget att större uppmärksamhet fästs vid miljöaspekter i jordbrukspolitiken.

Miljöutskottet understöder statsrådets ståndpunkt enligt vilken större uppmärksamhet bör fästas vid miljöaspekter i den gemensamma jordbrukspolitiken. Jordbruket har en betydande inverkan på miljön, eftersom jordbruket eventuellt är den viktigaste markanvändaren och jordbruksutsläppen i vattendragen är ett stort miljöproblem inom unionen.

Miljöutskottet understöder den fortsatta övergången från prisstöd till direkta utbetalningar och anknytningen av miljömässiga motiv som grund för beviljande av stöd inom alla produktionsinriktningar. Utbetalningen av stöd bör innebära ett kvantitativt stöd för produktionen av rena livsmedel.

Det ändrade stödsystemet förbättrar också ekoproduktionens ställning, vilket utskottet finner positivt. Under den senaste tiden har ekoproduktionens lönsamhet förbättrats i Finland till följd av att priserna på jordbruksprodukter har sjunkit. Trots detta finner utskottet det viktigt att stödet för ekoproduktion ökas inom ramen för finansieringen av miljöprogrammen såsom kommissionen föreslår.

Miljöutskottet finner det också synnerligen viktigt att kommissionen uppställer livsmedelssäkerheten och livsmedelskvaliteten som ett centralt jordbrukspolitiskt mål. Garantier för produktsäkerhet och kvalitet är goda metoder med tanke på miljön och produktionsetiken.

I Finland produceras rena och högklassiga livsmedel. Även från denna utgångspunkt är det motiverat att den ge-

mensamma jordbrukspolitiken beaktar de krav som det nordliga läget uppställer på produktionen. Jordbrukarna måste få en rättvis ersättning för de begränsningar och olägenheter som miljön medför. Miljöutskottet understöder statsrådets ståndpunkt enligt vilken det finländska jordbrukets specialproblem bör beaktas vid behandlingen av Agenda 2000.

Utvidgningen av unionen

Inför nästa utvidgning av Europeiska unionen kandiderar elva länder om medlemskapet: Estland, Lettland, Litauen, Polen, Ungern, Tjeckien, Slovakien, Slovenien, Bulgarien, Rumänien och Cypern. Även Turkiet har ansökt om medlemskap 1987.

Kommissionen bedömer att Polen, Ungern, Tjeckiska republiken, Slovenien och Estland kan uppfylla villkoren för ett medlemskap på medellång sikt, dvs. inom ca 4–5 år. Kommissionen bedömer att de övriga kandidatländerna behöver mera tid. Den föreslår att anslutningsförhandlingar inleds med de ovan nämnda länderna och med Cypern. Kommissionen föreslår dessutom att anslutningsförhandlingar inleds med de övriga länderna i den ordning de förmår uppfylla villkoren för ett medlemskap.

I meddelandet Agenda 2000 ger kommissionen ett förslag till en strategi för utvidgningen. Strategin innehåller två huvudelement: 1) Principen för anslutningsförhandlingarna är att gemenskapens regelverk skall tillämpas i och med anslutningen. Övergångsperioder, men inte undantag, är möjliga. 2) För alla kandidatländer fastställs en strategi inför anslutningen.

Enligt kommissionens bedömning är miljöfrågorna en viktig utmaning för utvidgningen, därför att miljöproblemen i kandidatländerna är betydligt mera omfattande än miljöproblemen i de nuvarande medlemsländerna. Kommissionen föreslår att varje kandidatland tillsammans med unionen utarbetar långsiktiga nationella strategier med vars hjälp skillnaderna kan utjämnas. I strategierna gäller det att uppmärksamma också de viktigaste mål som skall eftersträvas redan före anslutningen. Speciellt viktigt är att vatten- och luftföroreningarna minskas. Uppmärksam-

het bör också fästas vid de problem som medför men för hälsan.

Investeringar som behövs för att sätta gemenskapens miljöbestämmelser i kraft är enligt kommissionen en av de viktigaste frågorna i strategin inför anslutningen. Kommissionen föreslår att alla länder som ansökt om medlemskap från och med år 2000 skall beviljas stöd före anslutningen till sammanlagt 3 mrd. ecu per år (1,5 mrd. via programmet Phare, 0,5 mrd. ecu för utveckling av jordbruket samt 1 mrd. ecu som strukturstöd per år). Kommissionen föreslår dessutom att finansiellt stöd skall sökas även från andra källor, t.ex. internationella finansiella institut samt övriga offentliga och privata källor.

Statsrådet stöder en sådan utvidgning av EU som främjar hela kontinentens stabilitet, säkerhet och välfärd. Med tanke på miljön är det värt att notera att statsrådet i sin ståndpunkt förutsätter att särskild uppmärksamhet fästs vid förberedelserna inför anslutningen och vid strategin inför ett medlemskap.

Miljöutskottet anser att miljöfrågorna är synnerligen viktiga förhandlingsfrågor i anslutning till utvidgningen av EU. Utskottet anser att utvidgningsförhandlingarna öppnar ett historiskt tillfälle för ett europeiskt miljösamarbete och för genomförandet av hållbar utveckling i Europa.

I statsrådets ståndpunkt understryks vikten av förberedelserna inför ett medlemskap och strategin inför anslutningen. Enligt utskottet är det viktigt att ärenden som är viktiga inom hela EU-området ges företräde i strategin när det gäller att förbättra miljölagstiftningen. Sådana frågor gäller gränsöverskridande utsläpp och finansieringen av miljövården. Bland de transnationella miljöproblemen gäller det att prioritera klimatfrågor, åtaganden för att förebygga förorening och minskning av vattenföroreningarna, i synnerhet i vattendrag som hänför sig till flera staters territorier. När kandidatländerna beviljas finansiering gäller det att i enlighet med kommissionens förslag prioritera miljömässiga grunder och se till att det

finns tillräckliga resurser för projekt som förbättrar miljövården.

Unionen och omvärlden

Utvidgningen av Europeiska unionen påverkar inte enbart europeernas, medlemsstaternas och kandidatländernas framtid. Verkningarna av utvidgningen överskrider de nya unionsgränserna, eftersom utvidgningen ökar unionens betydelse i världen, ger den nya grannar och gör den till ett enhetligt och stabilt område. Kommissionen anser också att Europeiska unionen absolut måste agera mera aktivt än tidigare inom området för externa relationer.

Kommissionen bedömer att också kontakterna med Ryssland kommer att bli viktigare, likaså framhävs OSS-ländernas och Balkans ställning. Detta innebär bl.a. att samarbetet inom miljövårdsområdet ökar. Utvecklingen kan också leda till att innehållet och dimensionen i gemenskapsprogram i likhet med Tacis ändras i överensstämmelse med den nya geopolitiska situationen.

Kommissionen anser att unionen bör agera målmedvetet på multilaterala forum i globala frågor, t.ex. när det gäller att avvärja allvarliga miljöhot.

I statsrådets preliminära ställningstaganden ses unionens målmedvetna agerande i globala frågor som viktigt. Statsrådet omfattar också kommissionens uppfattning om de accentuerade relationerna mellan gemenskapen och Ryssland. Utöver detta betonar statsrådet utvecklingen av unionens nordliga dimension som en del av den utvidgade unionens externa relationer.

Miljöutskottet omfattar statsrådets ståndpunkter.

Miljöutskottet fäster dock uppmärksamhet vid att det internationella samarbetet och dess betydelse ständigt ökar inom miljövårdsområdet. När man fattar beslut om utvecklingen av unionens externa relationer gäller det att sträva efter att förstärka unionens inverkan på lösningen av miljöproblem som berör hela jordklotet. Härvid gäller det att fördjupa sig i framför allt klimatfrågor. I utvidgningsförhandlingarna är det viktigt att sträva efter att kandidatländerna stöder gemenskapens förhandlingsmål vid internationella miljöförhandlingar.

När unionens nordliga dimension utvecklas bör bland miljöutgångspunkterna särskild uppmärksamhet fästas vid i första hand undanröjandet av miljöproblemen i Kolaområdet och det arktiska området samt vid Östersjösamarbete, skyddandet av Östersjön och samarbetet med Ryssland. Unionen bör sträva efter att ingå ett miljösamarbetsavtal med Ryssland.

Utlåtande

Miljöutskottet anför vördsamt för stora utskottet som sitt utlåtande

att utskottet bör omfatta statsrådets ståndpunkt kompletterad med de synpunkter som i detta utlåtande anförs om sammanhållningspolitiken, unionens jordbrukspolitik, utvidgningen av unionen och unionens externa relationer.

Helsingfors den 27 november 1997

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Markku Koski /cent
medl. Klaus Hellberg /sd
Tytti Isohookana-Asunmaa /cent
Mari Kiviniemi /cent
Riitta Korhonen /saml

Tuija Maaret Pykäläinen /gröna
Eila Rimmi /vänst
Sakari Smeds /fkf
Helena Vartiainen /sd
Ulla-Maj Widenroos /sv
suppl. Seppo Kanerva /saml.

